

UNIVERSITAS

SCIENTIAE
ET
PATRIAE

284

2024

REDAKTORES SLEJA**Universitas atjaunošanai – 10**Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

3

LIELĀ INTERVIJA**Digitālā vidē, tiešsaistē vai dzīvē, bet brālības eksistēs 4**Saruna ar fil! Elvisu Strazdiņu, *latvus*Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega***KONVENTU JAUNUMI****Konventu jaunumu hronika: 2024. gada pavasara semestris**Sagatavojusi fil! Ilze Zvirgzda, *selga*

12

AKTUĀLI**Lettgallia prezidēšana P!K!**P!K! t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, *lettgallus*

16

Gundegas prezidēšana S!P!K!S!P!K! t/l sen! com! Aivita Moroza, *gundega*

18

Darbojamies lieliskā simbiozē

P!K! apsveikuma runa LU rektora inaugurācijas ceremonijā

P!K! t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, *lettgallus*, t/l II šarž! fil! Rūdolfs Rubenis, *latvus*

20

Augstākās tiesas senatore Osipova kļūst par Dzintras goda filistriM! Sofija Matisone, *dzintra*

22

PĒTĪJUMI, ANALĪZE, VIEDOKĻI**Sapņa par “krievu pasauli” skarbā realitāte**Fil! Aldis Upmalis, *frater metropolitanus*

24

Latvietis, diplomāts, buršsFragmenti no Latvijas diplomāta fil! Edgara Krieviņa, *lettonus*, atmiņāmFil! Ēriks Jēkabsons, *lettonus*

34

Koncertetiķete un jēgpilna koncertu apmeklēšana (krāsu referāts)M! Alma Sedleniece, *gundega*

38

VĒSTURE**Atgādinājums par latviešu korporāciju augstākajām vērtībām – Leonīda Zariņa portrets Fraternitas Cursica C!Q!**Fil! Gints Apals, *frater cursicus*

45

KORPORĀCIJU DZĪVE**B!T!K! atgriežas Tartu**Fil! Alise Zalcmāne, *gundega*, com! Artūrs Selga, *lettonus*

47

Bumelētājiem durvis ver deviņi konventiS!P!K! t/l sen! com! Aivita Moroza, *gundega*

50

Ar jaunu jaudu jaunā namā*Gersikāņi* ieguvuši greznu namu Avotu ielāFil! Arnis Ļeļs, *gersicanus*, fil! Rūdolfs Ziņģis, *gersicanus*

51

Selonija noslēgusi kartellīgumu ar VironiaT/l sen! com! Ritvars Dagnis Saulītis, *selonus*

54

Lettonia atjaunojusi senu vapeniCom! Artūrs Špaks, *lettonus*

56

Ventonia izveido stipendijuT/l sen! com! Raitis Silamednis, *ventonus*

57

Fraternitas Imantica jauna ikmēneša stipendijaFil! Eduards Grigorjevs, *frater imanticus*

57

Korporāciju sporta spēles atgriežasFil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

58

JUBILĀRI**Kopā darbā un uzticībā. Lettgallia 125 gadu jubileja**P!K! t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, *lettgallus*

60

Ieskats Philyronia 100 gadu jubilejāT/l sen! fil! Jānis Selga, *philyronus*

63

Studenšu korporācijas Dzintra simtgades svinības RīgāT/l vicesen! fil! Līga Ostrovska, *dzintra*

65

100 stāsti par Dzintras 100Fil! Ilze Borodkina, *dzintra*

67

Deju kopas Marmale 15 gadu jubilejaFil! Kristīne Tjarve, *varavīksne*

69

IN MEMORIAM**2024. gada pavasara semestrī mūžībā aizgājušie biedri**Sagatavojusi fil! Ilze Zvirgzda, *selga*

73

Aktrise visu mūžuGod!fil! Baibas Indriksones, *selga*, piemiņaiFil! Gunta Kinta, *selga*, fil! Dina Sarceviča, *selga*

74

Kāpēc 20. gadsimta sākuma fotogrāfijās cilvēki nesmaidīja?Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

79

Universitas atjaunošanai – 10

Tieši pirms desmit gadiem pustumšā studentu korporācijas *Latvia* bibliotēkā, salikuši galvas kopā, desmit¹ entuziasti prātoja, no kura gala šķetināt *Universitas* (*U!*) peripetijas. Sākotnēji šķita, ka žurnāla nākotne ir tikpat neskaidra kā studentam rīts pirms eksāmena, tomēr, apvienojot spēkus, iedevām tam jaunu elpu!

Pēc piedzīvotās *U!* eksistenciālās krīzes un centieniem atgūt žurnāla labo vārdu un nosaukumu tika izveidota darba grupa, kas nešaubīgi lēma turpināt pagājušā gadsimta 20. gados iedibināto tradīciju korporācijām kopīgi laist klajā savu izdevumu ar nosaukumu *Universitas*.

2014. gada pavasarī iznāca atjaunotā *U!* pirmais numurs (Nr. 105, turpinot žurnāla ierasto numerāciju). Pārdzīvojis satricinājumus, *U!* atgriezās pie lasītājiem vēl stiprāks, un ar prieku varam teikt, ka desmit gadu laikā sagatavoti 19 ietilpīgi numuri, tostarp divi speciālizlaidumi.

Lepojamies, ka šajā periodā esam publicējuši 25 lielās intervijas, tai skaitā ar fil! Egilu Levitu, *frater lataviensis*, fil! Māri Olti, *lettgalus*, fil! Ugu Dumpi, *frater livonicus*, fil! Jāni Zvēru, *lettonus*, god!fil! Janīnu Kursīti, *selga*, god!fil! Krišjāni Kariņu, *frater letticus*, fil! Juri Ulmani, *selonus*, god!fil! Annu Žiguri, *dzintra*, un daudziem citiem atpazīstamiem un ievērojamiem buršiem.

Šī numura lielā intervija ir ar fil! **Elvisu Strazdiņu, *latvus***, – tehnoloģiju entuziastu un praktiskās kiberdrošības ekspertu, kurš ar savu izglītojošo darbību 2024. gadā tika atzīts par gada digitālā satura veidotāju Latvijā. Viņš, toreizējais P!K! seniors, ir arī viens no desmit ***U!* atjaunotājiem**.

Varam lepoties, ka aizvadītajā desmitgadē nosvinējām žurnāla 90. gadskārtu (2020) ar izstādi un jubilejas literāro vakaru LU Akadēmiskajā bibliotēkā. Esam atjaunojuši *U!* krāsu referātu konkursu, publicējot labākos darbus un to autoriem piešķirot naudas balvas. Līdzekļus šim mērķim ziedojuši *U!* reklāmdevēji, tādējādi atbalstot jaunus censoņus un žurnāla izglītojošā satura daudzveidību.

Izdoti divi žurnāla speciālizlaidumi papildus diviem regulārajiem numuriem akadēmiskajā gadā. Speciālizlaidumi ir jauna prakse žurnāla pastāvēšanā, un to līdz šim izmantojušas Vācijā 1947. gadā dibinātās

korporācijas 75 gadu jubilejā (2022) un studentu korporācija *Gundega* savā simtgadē (2023). Šo numuru sagatavošanas un drukas izdevumi pilnībā segti no minēto konventu līdzekļiem. Esam pārliecināti, ka speciālizlaidumu tradīcija turpināsies.

Iedzīvināta jauna prakse – veidot diskusijas un tās atspoguļot žurnālā. Esam diskutējuši par jumtorganizāciju sadarbības iespējām (2021), visaptverošo valsts aizsardzību (2021), inženierzinātņu studentu zemo zināšanu līmeni dabaszinātnēs un korporāciju iesaisti šīs problēmas risināšanā (2003), kāpēc korporācijām pastāvēt, un kāda būs to nākotne Latvijā (2024), liekot aizdomāties un diskusiju turpināt arī konventos.

2022. gada rudens semestrī atjaunojām *U!* vēsturisko numerāciju. Trimdas periodā tā bija pārtrūkusi, un redakcijai nebija iespējas noskaidrot, kurš pēc kārtas bijis pēdējais izdots numurs brīvajā Latvijā. Šo faktu uzzinot, fiksējām, ka 117. numurs ir 280. numurs kopš *U!* dibināšanas.

Mēs ceram, ka *U!* saturs ļāvis ieraudzīt interesantas personības, lepoties ar korporantu akadēmiskajiem sasniegumiem, atskatīties uz korporāciju piesātināto ikdienu, atcerēties mūžībā aizgājušos.

Paldies ikvienam rakstu autoram un konventiem par atsaucību žurnāla tapšanā! Paldies mūsu izdevējai Filistru biedrību savienībai, kas kopīgi ar Latvijas Korporāciju apvienību finansē žurnāla sagatavošanu un izdošanu!

Lai cik mēs būtu dažādi savās krāsās un tradīcijās, mūs vieno kas īpaši svarīgs – mūžīgais studenta gars un *U!* kā visu Latvijas studentu un studentu korporāciju medijs.

*Vivat, crescat, floreat U!
in aeternum!*

Redkolēģijas vārdā
redaktore fil! Sandra
Grigorjeva, *gundega*

1 Fil! Dmitrijs Trofimofs, *frater arctus*, fil! Elviss Strazdiņš, *latvus*, fil! Māris Matrevics, *frater metropolitanus*, com! Andris Igaunis, *frater letticus*, com! Oless Hristenko, *frater lataviensis*, fil! Kaiva Krastiņa, *daugaviete*, fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*, fil! Inese Tauriņa, *dzintra*, fil! Elīna Šmite, *imeriete*, taut! Madara Cimmermane, *imeriete*.

Digitālā vidē, tiešsaistē vai dzīvē – brālības eksistēs

Foto: Ieva Leiniša, LETA

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Foto no fil! Elvīsa Strazdiņa privātā arhīva un *Latvia* arhīva

FIL! ELVISS STRAZDIŅŠ ir tehnoloģiju entuziasts, programmatūru inženieris, praktiskās kibernetikas eksperts, kurš *krīt uz nerviem* interneta krāpniekiem, izpēta to metodes un stāsta par tām īsos video, lai izglītotu sabiedrību un paglābtu kādu potenciālu upuri no lieliem finanšu zaudējumiem internetā. Studentu korporācijas *Latvia* filistrs, kurš ir arī viens no desmit *Universitas* atjaunotājiem. Aizvadītajā gadā Elviss tika atzīts par gada ietekmīgāko sociālo mediju satura veidotāju Latvijā.

Bieži esi redzams un dzirdams TV, radio, lai stāstītu, kā netikt apkrāptam internetā. Parasti publiski parādies sarkanā cepurē ar nagu un zilā kreklā. Vai šai formai ir kāds dziļāks stāsts?

Drošības nozarē, ja notiek sacensības, tad sarkanā un zilā komanda sacenšas. Sarkanā uzbrūk un zilā aizstāvas. Simboliski mana galva ir tāda, ar kuru varētu uzbrukt, bet zilā – tuvāk sirdij, tā aizsargājas. Man patīk sarkanas cepures, bet burts C uz tās ir kā kods, programmēšanas valoda. Zilā krāsa man vienmēr patikusi, un abas šīs krāsas sakrīt arī ar manas korporācijas krāsām.

Tev platformā X vārds jeb *nikneims* ir *elnormous*. Vai tas kaut ko nozīmē?

Domājot, kā savu vārdu varētu izdaiļot, nonācu līdz *elnormous*. Man bieži saka, ka esmu pilnīgi nenormāls – programmēju dienām un naktīm bez gulēšanas. Saliekot kopā to visu, sanāk nenormālais Elviss.

Pastāsti, kā nonāci līdz programmēšanai!

Esmu beidzis Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolu un absolvējis arī mākslas skolu. Mans virziens toreiz bija tikai un vienīgi saistīts ar mākslu. Mans tēvs

Rīgas Tehniskās universitātes izlaidumā kopā ar sievu Lindu, mammu Nadiju un tanti Sandru, 2010. gads.

Imants Strazdiņš bija talantīgs mūziķis un mākslinieks. Mani jau bērnībā aizrāva tas, kā mākslu varētu apvienot ar kodu. Bērnībā taisīju galda spēles. Kad atradu pirmo programmēšanas valodu (*Basic*), sapratu, ka varu programmēt spēles. Vēlāk atklāju programmēšanas valodu C. Bet pēc tam C++. Tā bija pirmā valoda, kurā profesionāli programmēju, bet apguvu to pašmācībā. Jau

Oldermaņa amatā ar pirmo audzināmo *coetu*, 2011. gada rudens semestris.

Latvijas Universitātes Aristoteļa svētkos, uzrunājot jaunos studentus kā P!K! t/l seniors, 2014. gads.

vidusskolas laikā strādāju par programmētāju. Dzīvoju Kuldīgā, bet strādāju par programmētāju uzņēmumam Rīgā.

Skolā biji populārs vai IT *nūģis*?

Populārs IT *nūģis*. Sākumā man likās, ka par mani smejas, bet vēlāk sapratu, ka tas bija diezgan stilīgi, ko daru un ko protu. Nevienš to nesaprata, nevienš cits ar ko tādu nenodarbojās. Par mani runāja, ka es varētu no žagariem datoru uztaisīt. Toreiz likās, ka par mani ņirgājas, bet patiesībā tas bija kompliments. Joprojām plānoju uztaisīt datoru no salasītām detaļām – *super* primitīvu, bet tas spētu funkcionēt un izpildīt pamatinstrukcijas.

Vai studēt Rīgas Tehniskajā universitātē (RTU) bija vienīgā izvēle vai tomēr bija doma arī par mākslas akadēmiju?

Nē, iesniedzu dokumentus tikai RTU uz programmēšanu. Man bija ļoti labas sekmes vidusskolā – ļoti viegli padevās mācības. Universitātes pirmos divus gadus varēju izšļūkt cauri ar pamatīgajām vidusskolas zināšanām. Vēlāk jau sapratu, ka studēt nemaz nav tik viegli, sākās grūtības, sekmes nokritās. Maģistros varēju izmantot savas profesionālās zināšanas, un sekmes uzlabojās. Man ir profesionālais maģistra grāds informācijas tehnoloģijās. Maģistrantūrā vairs nestudēju programmēšanu, jo vēlējos apgūt IT projektu vadību. Visiem ir iespāids, ka IT ir tikai programmēšana, bet IT ir tik daudz apakšnozaru, un studijas man atvēra acis šajā jautājumā.

Pieņemu, ka tev labi padodas matemātika. Kāpēc skolēniem Latvijā ir tik zems zināšanu līmenis STEM?

Jā, man bija ļoti labas atzīmes, desmitnieki matemātikā. Jau no pamatskolas redzēju, kur matemātiskās formulas varēju izmantot. Cītīgi klausījos un mājās vēl papildus rēķināju un liku iekšā kodā, un redzēju rezultātu: kā zīmēju aplū, trijstūrus uz ekrāna, un no tā visa veidoju datorspēles. Zemā interese un zināšanas atduras pret interesi un tās radīšanu.

”

Pieņemu, ka skolēni neredz, kā sinuss un kosinuss viņiem dzīvē varētu palīdzēt.

Kāpēc skolēniem nav intereses? Varbūt trūkst influenceru, kas par to saistoši stāstītu? Jau skolas laikā saredzēju: ja apgūšu matricu reizināšanu vai trigonometrijas funkcijas, varēšu paveikt ko saistošu. Pieņemu, ka skolēni neredz, kā sinuss un kosinuss viņiem dzīvē varētu palīdzēt. Nav jēgas vainot bērnus, ka viņi ir slinki, vienkārši trūkst intereses. Mūsu influenceri rāda ballītes, izklaides, bet nerada izglītojošu saturu. Ir tāds satura veidotājs Amerikā Marks Robers (*Mark Rober*), bijušais NASA inženieris, viņam ir miljoniem sekotāju. Viņš taīsa *nenormāli* interesantus video. Ja mums tāds būtu latviešu valodā, ja Latvijā ar to varētu nopelnīt, es varētu būt viens no tādiem, bet nevaru, jo man jāstrādā pamatdarbā. Būtu jāfinansē šādi censoņi. Daudz inženieriem esmu jautājis, kāpēc viņi nestāsta, ko viņi dara. Pirmkārt, Latvijā nav daudz tādu, kuri vispār varētu kameras priekšā stāstīt, ko viņi dara, otrkārt, viņi negrib runāt, un, treškārt, nemāk. No tā mazā klāsta, kuri māk runāt un varētu runāt, vēl atrast tādu, kurš gribētu runāt, ir nereāli. Tāpēc Latvijā arī nav tehnoloģiju influenceru. Vienīgais risinājums ir atvēlēt tam budžetu.

Kā tu nokļuvi līdz studentu korporācijai *Latvia*?

Pārcēlos uz Rīgu, dzīvoju *kojās*, lai gan finansiāli varēju

atļauties dzīvot dzīvoklī, man gribējās izbaudīt *koju* dzīvi. Mani ielika istabiņā ar cilvēku, kurš studēja kursu augstāk, un viņš jau bija buršs. Viņš regulāri kaut kur pazuda, un katru piektdienas vakaru viņš nāca mājās dīvainajā cepurītē. Gribēju uzzināt, saprast, kas tas ir, kur viņš dodas. Viņš mani uzaicināja uz studentu korporāciju *Latvia*, un mani uzņēma. Tad sākās visa *foršā* dzīve! Mani ļoti ātri *pavilka* korporācija. Man patīk brālības. Vēl pirms korporācijas no 2007. gada organizēju spēļu izstrādātāju *mītapus* (no angļu valodas *meetup* – tikšanās). Tad korporācijā iemācījos, kā to visu darīt pareizi! Iemācījos, kā vadīt sēdes, kā protokolēt. Pēcāk nodibināju savu uzņēmumu un arī Latvijas Spēļu izstrādātāju asociāciju (LSIA), ko modelēju pēc korporācijas principiem. Korporācijā tiek iedots tāds kā pamats, uz kā vari uzbūvēt jebkādu organizāciju.

”

Korporācijā tiek iedots tāds kā pamats, uz kā vari uzbūvēt jebkādu organizāciju.

Kādus amatus esi pildījis konventā?

Gadu biju oldermanis, divus gadus I šaržētais, vienu semestri P!K! seniors un pēcāk arhivārs. Man patika gan oldermaņa, gan šaržētā amati. Man patīk vadīt sēdes.

Tajā laikā biju maksimālists – domāju, ka neviens nezina lietas tik labi, cik es, tāpēc man tur jābūt un jāorganizē visa korporācijas dzīve. Oldermaņa laikā daudz rakos pa arhīviem, lasīju par korporācijām, viesojos pie citiem konventiem, daudz uzzināju. Man patika, ka zināšanas varēju nodot nākamajām amatpersonām un ka viņiem nav jārokas tāpat kā man. Ar to arī tagad nodarbojos – ar krāpnieku metožu atklāšanas video. Zinu, ka cilvēkiem nav laika tam visam iet cauri, bet es to viņiem varu parādīt pāris sekunžu video. Tas dod *baigo* motivāciju!

”

Realitātē neviens konvents nevar iztikt bez filistriem amatos.

Atceros, ka *Universitas* atjaunošanas sanāksmē ar sevi iepazīstināji un teici: “Esmu jauns, bet jau filistrs, jo mums agri jāfilistrējas.”

Mēs korporācijā strikti pieturamies, ka, ja tu pabeidz studijas, tad vai nu filistrējies, vai stājies ārā, bet nevari būt tautietis uz ilgu laiku. Daudzi tam nepiekrīt, nesaprot, tāpēc es vienmēr paskaidroju. Manuprāt – tas ir pareizi, ja pabeidz studijas, tad neesi vairs aktīvajā konventā un amatos. Bet realitātē praktiski neviens konvents nevar iztikt bez filistriem, jo mums nav tik daudz studentu, lai varētu aizpildīt visus amatus. Un, tā kā man ļoti patika korporāciju lietas, tad arī kā filistrs ļoti aktīvi darbojos un plosījos pa korporāciju vidi.

Simtgades komeršā - trešajā rindā otrais no labās, 2017. gada 18. februāris.

Maijkomeršā ar krāsu dēlu Rūdolfs Rubeni, 2017. gada 3. jūnijs.

Elviss ir biežs raidījumu TV3 ziņas un Bez tabu sižetu varonis un viesis.

Kas tev patīk korporācijā?

Man patīk literārie vakari par vēsturi, īpaši Latvijas vēsturi, par IT, protams. Bet jaunus fukšus tas neaizrauj. Tas mani nomāc, ka mēs korporācijā nevaram atrast to vienu kopīgo tēmu, kas mūs visus interesē. Kaut vai tikai visi literārie vakari būtu par vienu mums interesējošo tēmu no visiem iespējamajiem rakursiem. Literāro vakaru būtība ir tāda, ka vienādi domājošie sanāk kopā. Mūsdienās tos sauc par *mītapjiem*, bet kādreiz – par literārajiem vakariem. Tu sagatavo īsu stāstījumu par tuvu tēmu, un tā, visticamāk, patiks arī pārējiem, jo esam vienādi domājošie. Tāpēc korporācijas kādreiz bija pie vienas fakultātes. Tagad panākt, ka visa fakultāte iestātos korporācijā, būtu nereāli. 16 gadus vadīju LSIA. Tur katrs *mītaps* reizi mēnesī ir kā literārais vakars, kur apskatām jaunu, interesantu lietu par spēju izstrādi. Cilvēki nāk daudz, ir pārpildīts, visi ar interesi klausās.

”

Ja kāds saka: korporācija ir dzērēju vai tusētāju klubi, tad jā, tā jau ir tā būtība!

Pēc tam pie dzērieniem (es gan alkoholu praktiski nelietoju) ir interesanti parunāties ar līdzīgi domājošajiem. Līdzīgi jau alus vakaros un komeršos. Ja kāds saka: korporācija ir dzērēju vai tusētāju klubs, tad jā, tā jau ir tā būtība! Ja katram cilvēkam ir draugs vai divi, ar ko pasēdēt kopā un iedzert alu, tad iedomājies, ja tev tādi ir 20 vai pat 200, ar

kuriem vari runāt līdz agram rītam par saistošām tēmām. Katram novēlu atrast tādu baru! Un, ja nevari atrast, tad, lūk, te ir korporācija, kas iedos tev plašu jaunu draugu loku.

Paukotājs esi vai labāk vadi kantus?

O, man patīk dziedāt! Bet tas nenožīmē, ka paukošana ir mazāk svarīga. Paukošana noteikti ir tikpat svarīga un būtiska korporāciju sastāvdaļa. Man patīk gan dziedāt, gan vadīt kantus. Dziedu, kur vajag un nevajag. Arī ārpus korporācijas bieži vien dziedu. Redzu, ka cilvēki pavelkas līdzī piedziedājumiem, un tā ir *forša* lieta, kas vieno. *Trīnīte* noteikti ir mans kants, ko vienmēr vadu, kad esmu konventā.

Nav noslēpums, ka šobrīd korporācijām ir grūtības ar jaunu biedru piesaisti un arī esošo biedru aktivitāti. Ko tu ieteiktu darīt?

Taisiet video saturu! Es *latvusiem* visu laiku to saku. Stāstiet par korporācijām video! Mūsdienās nekas nekustas, ja par to neko nezina. Agrāk, kad korporācijas bija pie

Rīgas Brāļu kapos - piektais labajā rindā, 2018. gada 18. novembris.

Ar saņemto balvu kā gada sociālo mediju satura veidotājs Latvijā, 2024. gada maijs.

Turnīrā *Krastu mačs*, pārstāvēt *TikTok* influenceru komandu, 2024. gada jūlijs.

fakultātēm, tu nevarēji nedzirdēt par korporācijām, jo visi par to runāja. Tagad par to neviens nerunā. Protams, man uzreiz saka: kāpēc es to nedaru. Nedaru, jo tas ir ārpus mana tematu loka. Nevar taisīt saturu par visu. Ceru, ka šo izlasīs katrā korporācijā: nevar stāstīt par korporāciju tikai ar sausu ierakstu – mums ir literārie vakari, nāciet! Neviens *ārpusē* nezina, kas ir literārais vakars un kas tas par krāsainu vairodziņu to nopublicēja. Uzskatu, ka uz viesu vakariem jāaicina draugi, cilvēki no paziņu loka. Bet, ja viņš jau būs redzējis par korporāciju *TikTok* vai *youtube.com* vai lasījis *X* un vēl viņam draugs pateiks, ka ir korporācijā, tad tam vārdam *korporācija* būs cits spēks. Korporācijām ir liela nākotne, ja mēs paši centīsimies. Digitālā vidē, tiešsaistē vai dzīvē, bet brālības eksistēs.

”

Neviens ārpusē nezina, kas ir literārais vakars un kas tas par krāsainu vairodziņu to nopublicēja.

Korporācijās pandēmijas laikā strauji ienāca dažādas tiešsaistes platformas. Vai to lietošana neapdraud mūsu pamatvērtības: kopā būšanu, drauga plecu klātienē?

Tā ir pašu korporāciju vaina, ka nevar savākties klātienē. LSIA ir tikpat cilvēku, cik manā korporācijā. *Mīlapi* ir pilni ar cilvēkiem, jo cilvēki redz jēgu nākt. Cilvēkam jāraud ikreiz,

kad nav spējies uz korporācijas pasākumu. Ja tā nav, tad mēs darām kaut ko nepareizi!

Tava niša tagad ir interneta krāpšanas gadījumu izpēte. Esi stāstījis, ka pats pirms daudziem gadiem tiki apkrāpts par 11 tūkstošiem eiro. Tev, par laimi, izdevās šo naudu atgūt. Vai tev radās ideja veidot izglītojošos video tieši tāpēc?

Apzināti ne. Man krāpnieki zvanīja jau no 2012. gada vai pat agrāk. Ar viņiem ilgi un dikti runāju, līdz vienai reizei, kad viņiem tiešām izdevās mani apkrāpt. Man vienmēr riebūšies krāpnieki. Mani motivēja vairāk tas, ka beidzot saskatīju jēgu tam, ko daru. Kā jau esmu stāstījis, strādāju ļoti daudz uzņēmumos, un viss, ko esmu uzprogrammējis, ir izmests miskastē. Tu vienkārši sēdi un atstrādā savu algu bez dziļākas jēgas. Tas mani noveda gandrīz līdz depresijai. Sāku meklēt, ko darīt ar savu dzīvi, sāku daudz lasīt. Atradu tādu metodi kā *Lean* un testēju savas idejas. Sākumā taisīju video par to, kā izjaucu ierīces, tad kā remontēju tās. Lēnām *aizgāja* video līdz krāpnieku tēmai. Tieši krāpnieku ieraksti *aizgāja* vislabāk. Saprātu, ka pie tā arī jāpaliek, jo tas būs noderīgi cilvēkiem. Tagad, kad redzu, ka reāliem cilvēkiem esmu palīdzējis, tas dod milzīgu gandarījumu. Mans sapnis bija kļūt par policistu. Man ir pāris vecāku draugu, kuri strādā policijā. Viņi man vienmēr bija kā paraugs. Kad mani uzaicināja Valsts policijas izmeklētājiem nolasīt lekciju par krāpniecību, jo viņiem nākas ar to sastapties darbā, tas man bija kā papildījums. Kaut kādā ziņā nonācu tur, kur biju sapņojis.

Kāpēc Latvija ir tā apsēsta ar interneta krāpniekiem? Kur ir mūsu Ahileja papēdis?

Mums ir attīstīts internets, bet zemi ienākumi un zems izglītības līmenis. Šī kombinācija mūs padara par izciliem mērķiem krāpniekiem. Mums ir pieeja ļoti daudzām tehnoloģijām, bet mūs ir viegli apmūļkot. Vēl pirms kāda laika Latvijā bija ātrākais internets Eiropā. Līdz ar to krāpniekiem ir pieeja mūsu cilvēkiem. Kamēr tu dzīvo alā un nav sasaistes ar internetu un telefonu, tevi nav iespējams apkrāpt.

”

Mums ir attīstīts internets, bet zemi ienākumi un zems izglītības līmenis.

Ir kaut kāda klasifikācija krāpšanas veidiem?

Lielie bloki ir: pikšķerēšana (sms, e-pasti – dažādu veidu, kuru mērķis ir iegūt no cilvēkiem datus, un pēcāk piespiež pārskaitīt naudu); sociālā inženierija – tie ir visi zvani, kuros apvārdο un saņem no tevis datus, kurus nevajadzētu sniegt; romantiskā krāpšana – strādā uz jūtām, ievilina un pēcāk manipulē; izspiedējvīrusi – kurus iedabū tavā ierīcē. Vēl arī fiziskā drošība – ielaužoties sistēmā vai apejot drošības sistēmas, krāpnieki izkrāpj naudu. Tipiskākie Latvijas gadījumi ir it kā Latvijas pasta īsziņas, viltus sludinājumi, kuros liek ievadīt bankas kartes datus un nozog naudu. Bet vislielākā nauda tiek izkrāpta tieši investīciju krāpšanās. Visvieglākais veids visbiežāk ir caur romantiskajām krāpšanām – iepazīstas, kļūst par labiem draugiem un tad sāk manipulēt ar upuri.

”

Lielākie cietēji ir juridiskas personas, bet apkrāpt juridisku personu nevar, tiek apkrāpta fiziska persona.

Kas ir lielāki cietēji Latvijā – fiziskas vai juridiskas personas?

Lielāki cietēji ir juridiskas personas, bet apkrāpt juridisku personu nevar, tiek apkrāpta fiziska persona. Vienīgi, ja šī persona izdomā, ka naudu var paņemt no uzņēmuma, tad cieš arī uzņēmums.

Vēl cietēji ir ātrie aizdevēji, jo viņi aizdod krāpniekiem naudu caur upuri. Jo, upurim nezinot, krāpnieks paņem uz viņa vārda kredītu un ar visu naudu pazūd. Protams, cieš arī fiziskas personas, bet lielā nauda jau ir uzņēmumos.

Kā tu reāli ķer krāpniekus?

Nodarbojos ar *scam baiting* – pievilinu krāpniekus, pats kļūstot par ēsmu. Lieku sludinājumus, it kā es kaut ko pārdotu vai meklētu darbu. Klikšķinu uz visām iespējamām saitēm, man sadarbibā ar telefonu kompānijām ir vairāki numuri, uz kuriem man zvana krāpnieki. Tāpat kā krāpniekiem ir iemītās tacīņas, tā arī man ir metodes, kā ar viņiem strādāt. Darba procesā taisu bildes, gatavoju aprakstu, kā es par to stāstīšu auditorijai. Tālāk seko scenārijs pa punktiem par konkrēto krāpšanas gadījumu. Man ir garš krāpniecības shēmu saraksts, pēc kura pamazām taisām video. Skatos, kura no tēmām varētu būt aktuālāka, par kuru pašam ir interese un kuru esmu gana detalizēti izpētījis. Sieva palīdz kā mana producente – montē video pilnā slodzē.

Saprotu, ka tev ir daudz telefonu, datoru, bankas karti, lai neapdraudētu sevi tieši, bet tu taču tomēr riskē pazaudēt naudu, ja izpētes procesā pārskaiti kaut vienu centu krāpniekam.

Šo apmaksā tie, kas no manis pēcāk pērk pieredzi. Sadarbojos, piemēram, ar Valsts policiju, sadarbojos ar Finanšu izlūkošanas dienestu, Latvijas Banku, Lielbritānijas vēstniecību un dažādām organizācijām un lieliem uzņēmumiem. Līdz ar to man nauda nāk atpakaļ.

Vai tu pazīsti arī citus krāpnieku medniekus citās valstīs, komunicē ar viņiem?

Jā, zinu daudzus, bet kontaktējos ar vienu amerikāņu krāpnieku ķērāju. Mums Latvijā ir zināma specifika, jo mums ir daudz mazo krāpšanu. Lielie krāpnieku mednieki nestāsta par tādām sīkām shēmām, bet mana niša ir tieši sīkās krāpniecības.

Cik stāstus dienā tu saņem? Vai tie tevi emocionāli neietekmē?

Šobrīd man ir vairāki simti neizlasītu vēstuļu, jo nevaru vairs fiziski paspēt tās visas izlasīt. Es saņemu vairākus desmitus vēstuļu dienā. Tomēr uz gadījumiem skatos racionāli.

LMT konferencē, demonstrējot, kā reālā laikā pārveido balsi par konferences vadītāja sievas balsi un prasa naudu, 2023. gads.

Palīdzu nomierināties un pastāstu, ka dzīve ar to nebeidzas. Ja es vēl sāktu par katru gadījumu nervozēt, tad *nojūtos*.

Faktiski tu upuriem piegādā sliktas ziņas, naudu atgūt viņiem nevari. Kur tu gūsti gandarījumu šajā procesā?

Es dodu padomus, ko mēģināt darīt, lai atgūtu naudu. Pagaidām neviens nav ziņojis, ka būtu atguvis, bet palīdzu izklūt no krāpnieku shēmām. Ķerot krāpniekus, nokļūstu līdz upuriem. Krāpnieki sūta man kontus, uz kuriem jāskaita nauda, un tie vienmēr ir upuru konti. Upurus atrodu sociālajos tīklos un ar pierādījumiem cenšos pārliecināt, ka tie ir krāpnieki, ar ko viņi sadarbojas. Tādā veidā daudziem esmu aiztaupījis lielus zaudējumus. Tas nav tikai par naudas atgūšanu, bet par to, kā nepazaudēt vairāk. Bieži esmu radio, presē – cilvēki pēc tam zvana un saka paldies, ka atvēru viņiem acis. Nesen, piemēram, izglābu sievieti, kura jau desmit tūkstošus bija pazaudējusi krāpniecībā.

”

Tas nav tikai par naudas atgūšanu, bet par to, kā nepazaudēt vairāk.

Kā tu nonāci līdz idejai dibināt Digitālās drošības centru?

Veidoju video par šiem krāpniecības gadījumiem, un man viens Latvijā pazīstams uzņēmējs teica, ka grib mani atbalstīt, jo patīk tas, ko daru. Atbildēju, ka man nevar vienkārši uz kontu skaitīt naudu. Viņš teica, lai es kaut ko izdomāju! Mums ar sievu jau bija plāns dibināt organizāciju, kas ar šiem jautājumiem nodarbotos, un tad bija labs iemesls to paveikt. Centra mērķis ir izglītēt cilvēkus un palīdzēt cietušajiem. Plānu mums ir daudz – rosināt izmaiņas likumdošanā, izstrādāt bankām ieteikumus, vadīt lekcijas. Atbalstīt centru var, ne tikai ziedojot, bet arī ziņojot, ja esat saņēmuši pikšķerēšanas e-pastus, īsziņas utt.

Tu kļuvi par gada ietekmīgāko sociālo mediju satura veidotāju Latvijā Gollin influenceru indeksā 2024. Vai biji to gaidījis?

Absolūti nebiju to gaidījis. Negribēju pat iet uz to pasākumu. Ko es tur darīšu? Tur taču būs influenceri, ne tādi kā es. Sagērbušies spilgti, bet es šortos un T-kreklā. Kad mani apbalvoja kā gada izglītojošā satura veidotāju, man bija pārsteigums, un vēl lielāks pārsteigums – kad apbalvoja arī kā gada satura veidotāju. Kāpēc? Protams, nesaku, ka tas nebija pamatoti, jo aizvadītajā gadā diez vai kādu citu satura veidotāju varēja tik bieži redzēt medijos kā mani. Bet būtu gaidījis nākamgad, jo es vēl tikai ieskrienos. Drīzumā nāks ātrā daudz kas interesantāks un lielāks. Šī gada pirmais pusgads bijis daudz spilgtāks, manuprāt. Ceru, ka no

Star FM raidījumā Krāpnieku kods.

manis citi satura veidotāji ņems piemēru, jo influenceru temati Latvijā ir nenopietni. Arī uz satura veidotājiem skatās nenopietni, jo bez to veidotā satura mierīgi var iztikt. Vidēji katrs mans video ir skatīts aptuveni tūkstoti stundu. Ja cilvēks strādā 160 stundas mēnesī, tad ar katru video iztērēju viena cilvēka pusgada darbalaiku. Ja to esmu vienkārši notērējis, neiedodot neko vērtīgu, tad esmu radījis zaudējumu cilvēkam, un man tas liekas nepieņemami. Sevi īsti par influenceri neuzskatu, lai gan man bijis liels līgums ar *Samsung* un vēl dažiem uzņēmumiem, kad stāstu par to produktiem, un tas kategorizējas zem influencēšanas, bet patiesībā esmu tālu no tā.

Tev ir sava rubrika radio Star FM – Krāpnieku kods.

Radio *Star FM* otrdienas rītos dzirdams raidījums par krāpniekiem, kur ļoti koncentrētā veidā, ar sīkiem jociņiem piesaistot uzmanību, cenšos dot jaunu un noderīgu informāciju klausītājiem. Pirmā sezona ir beigusies, un, vēl sezonai nebeidzoties, programmu direktore teica, lai nevienam citam radio neapsolu ko tādu, jo viņi grib arī otro sezonu. Atsaucība bija liela, cilvēki rakstīja, zvanīja. Jau pirms tam zināju, ka būs atsaucība, jo apkārtējo cilvēku Latvijā ir ļoti daudz. Otrajā sezonā stāstīsim par jaunākajiem krāpnieku trikiem, atgādināsim vecos, centīsimies visu lēni skaidrot.

Esi stāstījis, ka tu strādā pie dziļās mācīšanās risinājuma, lai pārbaudītu aizdomīgus e-pastus, mājaslapas un pateiktu, cik procentu ticami tie ir.

Jā, es eksperimentēju. Nezinu, vai tas kādreiz būs publiski pieejams, jo ar mākslīgo intelektu (MI) ir tā problēma vai bonuss, ka to var apmācīt uz jebko. Jebkurš krāpnieks tad varētu mācīties uz maniem rīkiem un savējos mainīt tik ilgi, kamēr mans rīks viņu vairs neatpazīst. Ja došu to lietot, riskēju izdarīt vēl lielāku ļaunumu. Tas man paša lietošanai, lai varu ātrāk cilvēkiem atbildēt, vai tā ir krāpniecība vai nav. Piemēram, man bieži raksta, ka vēlas internetā nopirkt kādu produktu, bet šaubās, vai tas nav krāpnieku veikals. Ar šādiem MI rīkiem to var izdarīt daudz ātrāk.

Tev ir pamatdarbs, centrs, ģimene. Kad tu guli? Mieg ir pārvērtēts.

Vai vērts nākotnē studēt IT? Varbūt programmētājus drīz nemaz nevajadzēs, jo visu varēs automatizēt ar MI.

Kā tu uzbūvēsi māju, ja nezini pamatus vai to, kā likt pareizi ķieģeļus? Robots ķieģeļus saliks, bet cilvēks būs tas, kurš procesu plānos, organizēs un dos uzdevumu. Nemācīties programmēt šobrīd būtu kļūda, jo programmēšana būs visa pamatā. Jau tagad lietojam tehnoloģijas, kur ļoti labi noder programmēšanas zināšanas. Viss kļūst aizvien sarežģītāks, un zināt tehnoloģiju darbības principus kļūst tik svarīgi kā nekad. Studēt programmēšanu noteikti var. Tas, vai pēcāk tiešām programmēsi vai vadīsi robotus, jau būs cits stāsts. Pilnībā aizstāt programmētājus MI nevarēs, bet MI noteikti atvieglās daudzas lietas. Programmēšana nav izmirusi desmitiem gadu un neizmirs vēl desmitiem. Kāds karalauks patiesībā ir digitālajā vidē! To neviens neapzinās, cik tur milzīgi resursi tiek ieguldīti abās pusēs. Gan uzbrucēju, gan aizsardzības.

”

Zināt tehnoloģiju darbības principus kļūst tik svarīgi kā nekad.

Kā citās nozarēs MI ietekmēs nodarbinātību?

Daudzās nozarēs MI kontekstā darbinieku skaits tiks samazināts līdz dažiem cilvēkiem pasaulē, bet dažas nozares tas varbūt neskars nemaz. Man cilvēki raksta, piemēram: lai tas robots atnāk uz safotografē kāzas! Atbildu: nē, robots nefotografēs kāzas, jo viņš, visticamāk, nekad nefotografēs tik labi kā tu. Bet zini, kas fotografēs tikpat labi kā tu? Tie, kas fotografēja reklāmas, ēdienu, apģērbus. Viņiem darba vairs nebūs, jo ēdienu foto ģenerēs ar MI, reklāmas ģenerēs ar MI, visus modeļus ar drēbēm ģenerēs ar MI. Ko darīs šie fotogrāfi? Ies fotografēt kāzas. Attiecīgi – tev tiešā veidā MI darbu neatņems, bet atņems tie, kuriem MI atņēma darbu. Daudzās nozarēs būs mežonīgi liela konkurence, jo daļu darba veiks MI. Biznesa vadībā nez vai MI ātri aizstās, jo tur ir risku menedžments. Robots var pateikt priekšā, ko darīt, bet lēmumi būs jāpieņem cilvēkam. Nedomāju, ka uzņēmumu vadītāju pēkšņi kļūs mazāk. Pateicoties MI, uzņēmuma vadītājam būs mazāk darba, iespējams, varēs pārvaldīt vairākus uzņēmumus, bet diez vai tas būs produktīvi.

Kā ar rokdarbiem, mākslas darbiem – vai tos darinās MI?

Tie, kas novērtēs īstu rokdarbu, būs vienmēr. Ir cilvēki, kas šmaucas, piemēram, pārdodot koka karotes kā ar roku grebtas, bet patiesībā ar mašīnu taisītas. Arī mākslinieki darbu nepazaudēs, jo vienmēr būs tādi, kas gribēs oriģinālu, ar roku gleznotu gleznu, kaut MI ģenerēs vairāk un perfektāk. Būs jāuzticas mākslinieka godavārdam, ka tas ir viņa roku darbs, jo pārbaudīt to nebūs iespējams. Rīki, kas atpazīst MI, ir, bet drīzumā viņi izzudīs, jo apmācīt savu

MI uz svešu MI nav problēmu. Ja mākslinieks krāpsies, tad riskēs ar savu reputāciju.

Vai esi apsvēris domu iestāties zemessardzes kibervienībā?

Sāku kārtot dokumentus, lai iestātos, bet procesā sapratu, ka nevaru būt tādā organizācijā, kas man izpauž informāciju, ko nedrīkstu sniegt tālāk, pat ja es apzināti negribu izplatīt noslēpumus. Piemēram, es varu iegūt informāciju par kādu lietu bez zemessardzes, bet, ja esmu zemessardzē, automātiski par to lietu nevaru stāstīt, jo nevarēšu pierādīt, ka neieguvu to tur. Man bieži prasa, kāpēc nestrādāju NBS vai Drošības policijā. Tieši tāpēc, ka tad pat pusi no tā, ko zinu, nevarētu jums stāstīt.

Savus video un lekcijas vienmēr noslēdz ar frāzi: “Es ceru, ka tu kaut ko iemācījies!” Vai pie šī esi speciāli piestrādājis?

Jā, tas ir apzināti. Tā ir mana atpazīstamības frāze (*catchphrase*). Pirms sāku veidot video, izlasīju ļoti labu grāmatu, ko visiem iesaku izlasīt, – *Positioning*. Tas ir par to, kā kļūt atpazīstamam, panākt, lai cilvēki reāli klausās saturā, atceras tevi. Jo kāda jēga radīt saturu, ja to neviens neskatās? Šajā grāmatā aprakstīti triki, kā panākt, ka auditorija tevi atceras. Kad viņi ierauga mani, manu cepuri un kreklu, uzreiz zina, par kādu tēmu būs video, un neslēdz ārā. Savukārt beigās teksts: “Es ceru, ka tu kaut ko iemācījies!” ir atgādinošā reklāma, kas strādā arī caur citiem cilvēkiem. Piemēram, notiek kaut kas ar mani nesaistīts, un kāds otram pasaka: “Es ceru, ka tu kaut ko iemācījies!” Ā, tu arī skaties to čali? Un tādā veidā reklāma pati riņķo apkārt bez manas palīdzības.

”

Korporāciju es redzēju kā milzīgu lauku, kur realizēties un kaut ko dot cilvēkiem.

Tu esi viens no desmit žurnāla *Universitas* atjaunotājiem 2013. gadā. Kāpēc tev tas bija svarīgi, un kāpēc tu kā programmētājs gribēji iesaistīties?

Tolaik programmēšanas darbā biju uz izdegšanas robežas, neredzēju tam vairs jēgu. Bet korporāciju redzēju kā milzīgu lauku, kur realizēties un kaut ko dot cilvēkiem. Man uzreiz bija sajūta, ka man tur (*Universitas*) jābūt. Kas var būt labāks par žurnālu, kur savējiem sniegt vērtīgu informāciju!

Vai drukātajiem medijiem ir nākotne?

Ja žurnāls ir arī elektroniski, tad jā. Cilvēki lasīs mazāk – tā gan ir realitāte, ar ko jāreķinās.

KONVENTU JAUNUMU HRONIKA: 2023. GADA PAVASARA SEMESTRIS

STUDENTU KORPORĀCIJĀS

Lettonia

Uzņemti četri fukši. Notikuši trīs literārie vakari, no kuriem divos aizstāvēti krāsu referāti: *Akadēmiskā paukošana un tās izcelsme* un *Latvijas apmeklētākās tīmekļa vietnes un to sīkdatņu lietojums*. *Lettonia* prezidijs pilnā sastāvā piedalījās jaunā LU rektora inaugurācijā. Dalība B!T!K! Tartu, tika pasniegta dāvana Tartu Universitātei.

Fraternitas Arctica

Notikušie literārie vakari: *Filipīnas: flora, fauna, vietējie iedzīvotāji*, referents akadēmiķis ph!hon! Arvids Barševskis; *Krievijas faktors Latvijas vēsturē*, referents fil! Gints Apals, *Frat! Cursica; Studiju kursa Militārā medicīna ieviešana RSU*, referents profesors ph! Vladimirs Voicuhovskis (literārais vakars notika *Tervetia* C!Q!); *Alkohola lietošanas ebreju tautas tradīcijas*, referents Ilja Ļenskis, muzeja *Ebreji Latvijā* direktors; *Blockchain un tās lietojums*, referents f! Vadims Belovs; *No idejas līdz realitātei: spēles izveidošana uz SCP bāzes*, referents f! Viktors Kozorezs. Ph! Dmitrijs Trofimovs *Fraternitas Vanenica* literārajā viesu vakarā nolasīja referātu *Pirmā mājokļa iegāde*. 26. aprīlī notika fukšu bēgšana. Viena no *Fraternitas Arctica* vāpēņa versijām tika deponēta Latvijas Okupācijas muzeja izstādei *Brīvības garu nevar nokaut*.

Selonija

13. martā C!Q! pagrabā notika Prātpilnības raga čempionāts ar aptuveni 50 spēlētājiem. Aprīlī īstenojām teātra nedēļu, apmeklējot izrādes *Kur pazuda valsts* (kultūras centrā *Ulbrokas pērle*) un *Jāzeps un viņa brāļi* (Valmierā). Piedalījāmies paukturnīrā un Valpurģu naktī Tartu. Risinājās vairāki literārie vakari, kuros referēja kr!kr!: *Studentu korporāciju devums sabiedrībai un valstij vakar, šodien un rīt* (paneldiskusijas formā); *Sēļi – arhitekti*; *No Ekvadoras līdz Meksikai 120 dienās* un *Formula Student*. Parakstījām kartellīgumu ar igauņu korporāciju *Vironia* (plašāk skatīt rakstā 54. lpp.).

Lettgallia

Lettgallia no 2023. gada septembra uzsāka prezidēšanu P!K! (plašāk skatīt rakstā 16. lpp.). Februārī norisinājās vērienīgi *Lettgallia* 125 gadu jubilejas pasākumi, ko apmeklēja arī daudzi viesi no ārzemju kopām un citiem konventiem (plašāk skatīt rakstā 60. lpp.). Tika uzņemti

astoņi kr!kr!. Notikuši vairāki literārie vakari, to skaitā: *Modernā māksla glezniecībā un Otrais pasaules karš*; *Orālās implantoloģijas zinātne: vēsture, klīniskie aspekti un nākotnes perspektīvas*.

Latvia

29. aprīlī *Latvia* kuplā skaitā tika pārstāvēta Tartu paukturnīrā – pieci *latvji*. 38 paukotāju konkurencē fil! Rūdolfs Rubenis izcīnīja 7. vietu, fecht! Agnis Salmiņš 8. vietu, fil! Valdimārts Šļaukstiņš 10. vietu, z! Normunds Lucijanovs 16. vietu un fecht! Niks Gurtiņš 34. vietu. Fecht! A. Salmiņam dalība turnīrā bija debija ar kvalificēšanos ceturtdaļfinālā, izcīnot labāko fukša balvu. Fil! R. Rubenis kļuvis par aktīvāko paukturnīra dalībnieku starp visiem 75 igauņu un latviešu paukotājiem (dalība piecos turnīros laikposmā no 2022. līdz 2024. gadam). 5. aprīlī fecht! Niks Gurtiņš uzstājās *Latvia* un *Frat! Lettica* eksternajā literārajā vakarā par tēmu *P!K!V!K! vēsture*. 15. martā fil! R. Rubenis ar savu krāsu dēlu fecht! Leonu Podbrezski LU 82. starptautiskās zinātniskās konferences ietvaros piedalījās LU muzeja organizētajā paneldiskusijā *Latvijas Centrālā padome un tās saikne ar Latvijas Universitāti*.

Ventonia

Novadīti literārie vakari par šādām tēmām: *Ko pārkam? Lēmumu pieņemšanas aspekti* (Dr. sc. ing. profesors com! Aigars Laizāns), *Ieskats intelekta evolūcijā pēdējos četros miljardos gadu* (Dr. med. vet. fil! Kaspars Kovaļenko); *Latviešu karavīri ārvalstu militārajos formējumos* (Latvijas Kara muzeja vēsturnieks Edvarts Krusts); *Aktuālais par karadarbību Ukrainā* (majors Jānis Slaidiņš); *Lidmašīnu attīstība 1903.–2023. gadā*; *Džeimsa Bonda filmas*. 2024. gada aprīlī izveidojām studentu korporācijas *Ventonia* stipendiju LBTU (plašāk skatīt rakstā 57. lpp.).

Tervetia

Uzņemts viens juniors. *Tervetia* ir atjaunojusi mājaslapu.

Philyronia

Akadēmiskā gada izskaņā noritēja korporācijas simtgades pasākumi (plašāk skatīt rakstā 63. lpp.).

Fraternitas Metropolitana

Gatavojamies dibināšanas un atjaunošanas simtgades jubilejai, kas notiks 4. un 5. oktobrī Rīgā. 26. aprīlī noslēdzās tradicionālā *Fraternitas Metropolitana* atklātā zoles turnīra 27. sezona: 1. vietu ieguva fil! Aleksejs Bučinskis, *frater metropolitanus*; 2. vietu – fil! Arvis Mežsargs, *patrus*; 3. vietu – fil! Sandijs Statkus, *beveronus*. Noturēti divi literārie vakari. Viens no tiem bija par tēmu *Fašisma vēsture un modernās Krievijas vieta tajā*. Otrs – *Akadēmiskās mūža organizācijas un Stradiņu dzimta*, kurā profesors, sirds ķirurgs un akadēmiskās vienības *Austrums* vecbiedrs Pēteris Stradiņš stāstīja par savas dzimtas dalību dažādās akadēmiskajās mūžorganizācijās trīs paaudzēs (fil! Pauls Stradiņš, fil! Jānis Stradiņš, Pēteris Stradiņš), kā arī sniedza ieskatu par to, kā mūžorganizācijas varētu pielāgoties un attīstīties mūsdienu digitālajā laikmetā.

Fraternitas Lataviensis

Uzņemti pieci fukši. Notikuši dažādi literārie vakari: literārais viesu vakars *Spēle*; literārais vīna degustāciju vakars ar dāmām (ar zināšanām dalījās com! Patriss Morels); literārie vakari *Ēnu ekonomika un tās pētniecība* un *Jaunākās paaudzes OLED materiāli*. Eksternajā literārajā un diskusiju vakarā *Dr. Miķelim Valteram 150. Saruna par Latvijas nākotni* viesojās fil! Egils Levits, runāja z! Edgars Kristaps Rupeiks un fil! Kristīne Tjarve, *varavīksne*. Diskusiju moderēja fil! Andris Gobiņš.

Patria

Uzņemti četri fukši. Organizēti četri internie un viens eksternais literārais vakars, kas norisinājās 26. aprīlī kopā ar vīru kopas *Vilki* solistu Andri Balceru, kurā klausījāmies priekšlasījumu par kopas izveidi un leģionāru dziesmu apkopošanu.

Fraternitas Imantica

Izveidota ikmēneša stipendija *Fraternitas Imantica* kr! un com! atbalstam (plašāk skatīt rakstā 57. lpp.). *Fraternitas Imantica* C!Q! pirmais stāvs (grīda) cieta jūlija lietavās, kas būtiski skāra tieši Jelgavu.

Gersicania

Uzņemti divi krustdēli. Esam novadījuši divus literāros vakarus. Kr! Vents Zuševics stāstīja par tēmu *Quo vadis Balticus? Baltijas jūras reģiona ģeofiziskās īpatnības un to pētījumi laika griežos*. Fil! Ulđa Petrova referāta tēma bija *Gudrā māja ar Home Assistant open-source risinājumu*. Pateicoties *Gersicania* dibinātāja Imanta Bitnera mantojumam, korporācija tikusi pie jaunām mājām Avotu ielā 14 Rīgā (plašāk skatīt rakstā 51. lpp.).

Fraternitas Cursica

Notikušie literārie vakari: *Kā kļūt par ministru?*, referēja fil! Viesturs Levada; *Pa kāda žurnāla Tēvija 1941. gada oktobra raksta pēdām*, referēja fil! Alvijs Zauers; *Sugas izcelšanās*, referēja fil! Ervīns Lavrinovičs; *Filistērija. Pagātnes funkcijas un šodienas uzdevumi*, referēja fil! Valters Ščerbinskis; z!z! brīvās runas par tēmu *Augstākās izglītības nozīme mūsdienu jauniešu dzīvē*. Viesojāmies pie *Fraternitas Vanenica* uz paneldiskusiju *Studentu korporāciju vēsture un nākotne*. Diskusijā piedalījās fil! Gints Apals, *frater cursicus*, fil! Mārtiņš Ozols, *frater vanenicus*, z! Marks Glasmanis, *frater vanenicus*. Literāro vakaru prezidijs 24. maijā organizēja fil! Leonīda Zariņa portreta atklāšanas pasākumu (plašāk skatīt rakstā 45. lpp.).

STUDENŠU KORPORĀCIJĀS

Daugaviete

Daugavietes kopā ar krāsu krustmeitām turpinājušas iepazīt Rīgas muzejus. Organizēti vairāki burvīgi literārie vakari ar meistarklasēm, piemēram, zefīru gatavošana un akrila krāsu liešana gleznās. Semestra izskaņā ievēlēts jauns prezidijs. Gatavojamies dalībai korporāciju sporta spēlēs.

Gundega

Pēc ilgākas pauzes *Gundega* pavasara komeršu atkal svinēja Rundāles pilī. Uzņēmām divas jaunas meitenes. Ieguvām deviņas jaunas komiltones, no kurām viena, izsakot tādu vēlmi, tika uzņemta atpakaļ *Gundegā* pēc ilgākas prombūtnes. Trīs meitenes lasīja krāsu referātus, uzstājās arī divas mūsu filistres, runājot par interesantām tēmām. Aizvadījām ikgadējo interno sportisko izaicinājumu.

Literārievakari: 4. martā – *Mati, zobi un to kopšanas līdzekļi*, referente ķīmiķe fil! Baiba Ozola, 100. cl; 18. martā – *Parunāsim par kakām?*, par zarnu trakta veselību referēja Dr. med. RSU docente fil! Ilze Apine, 105. cl; 25. martā – *Mīti par (latviešu) valodu*, referente docente, RTU un EKA viesdocētāja Inga Milēviča. Krāsu referātu literārie vakari: 15. aprīlī – *Sociālais uzņēmums Latvijā*, referente m! Linda Holšteine, 164. cl; 22. aprīlī – *Imants Magone un latviešu skatuviskā deja*, referente m! Anna Madara Liede, 163. cl; 20. maijā – *Koncertetiķete un koncertu jēgpilna apmeklēšana*, referente m! Alma Sedleniece, 165. cl (raksts publicēts 38. lpp.).

Dzintra

Maija pašā plaukumā *dzintras* ar vērienīgu svētku programmu trīs dienu garumā Rīgā svinēja savu simtgadi (plašāk skatīt rakstā 65. lpp.). Anglijā simtgade tika nosvinēta 27. aprīlī, Garezerā ASV – augustā. Krāsas saņēmušas četras komiltones, un *dzintras* uzņēma sešas jaunās meitenes. *Dzintras* deju nodarbības noritēja *Selonijas* pasniedzēja Māra Labsvīra vadībā. Notikuši pieci literārie vakari: *Dzintru atmiņu mozaika par bēgļu gaitās piedzīvoto; Personības tipi un to savstarpējā saskarsme; Dzintras izmirušās tradīcijas*; com! Beāte Galvāne organizēja ekskursiju un prezentāciju *MGI tech* telpās, fil! Irma Kalniņa dalījās zināšanās par etiķeti ballē un citos saviesīgos pasākumos. Pavasara sākumā notika *andeles*, kurā kleitu un citu saviesīgu apģērbu īpašnieces tās varēja atdot vai pārdot par simbolisku samaksu. Lepojamies ar fil! Ilzi Borodkinu, com!com! Madaru Bruģi un Zandu Zeltu Leci par projekta *#100stāstiparDzintras100* atraktīvo un kvalitatīvo izpildi (plašāk skatīt rakstā 67. lpp.). Ar vispasaules *dzintru* un citu korporāciju biedru aktīvu

iesaisti top *Dzintras* simtgades grāmata. 6. aprīlī uzņemta g!fil! prof. Sanita Osipova (plašāk skatīt rakstā 22. lpp.).

Imeria

Uzņemtas piecas m!m!. Literārajos vakaros pie mums ciemojušies: tērpu māksliniece leva Ādamsone, latviešu žurnālists, politiķis, Latvijas tautas frontes pirmais priekšsēdētājs Dainis Īvāns un *Imeria* g!fil! Sandra Kalniete. Literāros vakarus piepildīja arī runātājas no *imeriešu* pulka, un aizstāvēti četri krāsu referāti: *Vēsturei zudusi – deputāte Berta Pīpiņa; Miegs mākslā; Meditācija un skaņu terapija kā viens no meditācijas virzieniem; Senlatviešu dievestība, dievības un salīdzinājums ar dievturību*. Arī šogad organizējām *Imeria* sportisko izaicinājumu, kas norisinājās no 18. marta līdz 18. maijam, kopā pulcinot 205 dalībniekus. 26. Studentu un studenšu korporāciju teātra festivālā *Imeria* pārstāvēja mūsu m!m! kopā ar *Tervetia* pārstāvjiem, iestudējot izrādi *Bēduča burvīgie ceļojumi: Piedzīvojumi un atradumi*, par ko iegūta specbalva par tēmas aktualitāti un cerībām. Lepojamies, ka 4. maijā Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcas virsārste un anestezioloģe reanimatoģe fil! Sigita Kazūne, *imeriete*, saņēma Veselības ministrijas atzinības rakstu par izcilu, ilggadīgu un godprātīgu darbu, par nozīmīgu ieguldījumu jaunās medicīnas paaudzes profesionālajā izglītošanā un Latvijas sabiedrības veselības uzturēšanā.

Selga

Aktīvi piedalījāmies *Imeria* sportiskajā izaicinājumā. 1. vietu iešanā ieguva gan *selgu* komanda, gan fil! Inese Gātere, kas nosloja pat 60 km dienā. Notikuši vairāki aizraujoši literārie vakari, to skaitā stāsts par latviešu karagūstekņu dzīvi Zedelgemes nometnē 1945. gadā, ar ko saistīti arī sešu *Lettgallia* biedru likteņi; izzinošs stāsts par Dienvidkoreju un ceļojumā pieredzēto; vakars ar profesori Zandu Rubeni par dzīves mākslu digitālajā laikmetā; pasākums par Anšlavu Eglīti un pēc viņa darba *Pansija pilī* tapušo daudzsērīju spēlfilmu ar aktiera Riharda Zelezņeva dalību (referēja m! Līva Janevica). Piedalījāmies pavasara bumelēšanā, uzņemot viesus un arī pašas apciemojot citus konventus (plašāk skatīt rakstā 50. lpp.). Maijā vākus vēra *Selgas* internā žurnāla *Trejkrašu Lokā* 58. numurs, kurā atspoguļotas *Selgas* konventa dzīves aktualitātes un notikumi pēdējos divos gados. Žurnāls iznāk kopš 1959. gada (pašlaik reizi divos gados), tā aizsākumi meklējami Minesotā ASV. Žurnāla mērķis ir vienot *selgas* visā pasaulē un saglabāt mūsu vēsturi nākamajām paaudzēm.

Gaujmaliete

Imeria rīkotajā sportiskajā izaicinājumā fil! Baiba Stepe ieguva 1. vietu skriešanā un fil! Edīte Jucēviča 3. vietu iešanā studenšu konkurencē.

Varavīksne

Uzņemtas trīs meitenes. Nolasīti m!m! referāti un koreferāti par šādām tēmām: *Izdegšana – kas tā ir, kas to ietekmē, kā no tās atgūties un pasargāt sevi*; *Vīns, tā ražošana, veidi un izmantošana*; *Prezentācija un vīna degustācija*; *Personīgās misijas definēšanas un atklāšanas meistarklase*; *Radošā darbnīca – vision board jeb mērķu kartes izveide*. Notikuši vairāki literārie un viesu vakari: *Kā sākt runāt par dažādību un bezbērnotību?* *Pieredzes stāsts*, referente Vita Stīge-Škuškovnika; *Kas ir un kas nav māksla*, referents Rūdis Bebris; *Pavasara lietišķās etiķetes viktorīna*, referente Iveta Skrastiņa; *Dzimumu līdztiesība IT nozarē*, referente Aiva Staņēviča; *Mākslīgais intelekts darbā, ikdienā un izaugsmē*, referents Gusts Gudelis; *Ko rokraksts vēsta par tevi?*, referente Sindija Šmiukše.

Sororitas Tatiana

Notika vairāki literārie vakari, un uzņemta viena meitene. Martā kopā ar *selgām* un *imerietēm* svinējām Masleņicu, kurā, balstoties uz senām tradīcijām, tika taisītas lupatu lelles, lai sadedzinātu visas sliktās domas un sagatavotos pavasarim.

Spīdola

Uzņemtas divas meitenes. Rīgas kopas pavasara semestri tradicionāli iesākām ar *Spīdolas* vārdadienas svinībām, kam sekoja četri literārie viesu vakari: *Mutes dobuma kopšanas veicināšana sabiedrībā*; *Sievietes loma valsts aizsardzības nostiprināšanā*; *Ko der zināt, ja vēlies būt māju*; un fil! Rita Melnace dalījās ar stāstiem par mūsu brīvības *coeta* filistri teātra zinātnieci Liliju Dzeni.

Zinta

Novadīti trīs literārie vakari: *No zinātnes līdz biznesam*, referente SIA *SpirulinaNord* līdzdibinātāja un vadītāja Agnese Stunda-Zujeva; *Ceļojums uz Tanzāniju*, referente fil! Elīna Belecka; rīkojām informatīvu atjautības spēli par Eiropas Savienību. Maija beigās kopīgi aizvadījām komeršu, kas šoreiz notika burvīgajā un vēstures pilnajā Jaunlādes muižā. Milzīgs paldies mūsu šī gada aktīvākajai *zintai* – fil! Inesei Aispurietei –, kura, neskatoties uz ļoti aizņemto dzīves, skolas un darba ritmu, aktīvi un aizrautīgi darbojās, vadot mūsu korporācijas dzīvi visu šo mācību gadu.

Staburadze

Uzņemta viena meitene. *Staburadzes* aktīvi iesaistās korporāciju sporta spēļu organizēšanā. Ar atzīstamiem panākumiem piedalījāmies teātra festivālā. Skaisti aizvadīti gada baltākie svētki – maijkomeršs.

Līga

Viens no spilgtākajiem notikumiem bija meiteņu bēgšana. *Līgām* tas bija sevišķi nozīmīgi, jo šī tradīcija beidzot tika atjaunota. 16. februāra literārajā vakarā meit! Jana Krastiņa ievada mūs un viesnās mūzikas terapijas pasaulē, bet 24. februārī apmeklējām izstādi *Skaistākais vārds* muzejā *Latvieši pasaulē*. Savu internās dzīves 96. gadadienu sagaidījām mūzikas skaņās – A. Šēnberga, V. Bolkoma un B. Britena kabarē dziesmās, kuras brīnišķīgi interpretēja soprāns meit! Gita Rebeka Dirveika (ar šo koncertu nopelnot arī krāsas) un pianiste taut! Lelde Lapsa.

Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs pasniedz Atzinības krustu fil! Gunāram Dzenim, 2024. gada 4. maijs.
Foto: Ilmārs Znotiņš, Valsts prezidenta kanceleja

Sveicam Gunāru Dzeni, saņemot valsts augstāko apbalvojumu!

Par Atzinības krusta komandieri iecelts uzņēmējs, SIA *Kokpārstrāde 98* valdes priekšsēdētājs (par sevišķiem nopelniem Latvijas valsts labā) FIL! GUNĀRS DZENIS, *frater metropolitanus*.

Lettgallia pārņem prezidēšanu no Selonijas. 2023. gada 5. septembris. No kreisās: P!K! s/l vicesen! fil! Viesturs Mušperts, selonus; t/l vicesen! com! Imants Kristsons, lettgallus; s/l sen! fil! Kristers Grauze, selonus; t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, lettgallus; s/l sekr! com! Roberts Šteins, selonus; t/l sekr! com! Mārtiņš Dombrovskis, lettgallus.

Lettgallia prezidēšana P!K!

P!K! t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, *lettgalus*
Foto: fil! Rūdolfs Ziņģis, *gersicanus*

Tuvojoties prezidēšanas termiņa noslēgumam, laiks atskatīties uz paveikto un dalīties pārdomās. Jāņem vērā, ka raksta tapšanas laikā, 2024. gada vasaras *fērijās*, prezidija darbs turpinās, galīgos punktus uz i varēsīm likt rudens semestra sākumā, kad prezidēšanu P!K! pārņems *Fraternitas Lettica*.

2023./2024. akadēmisko gadu *Lettgallia* sagaidīja ar diviem svarīgiem un atbildīgiem notikumiem: prezidēšanas pārņemšanu P!K! 2023. gada rudens semestrī un *Lettgallia* 125 gadu jubilejas svinībām 2024. gada februārī.

P!K! Menzūru komāns

2023. gada rudens semestris iesākās, *Lettgallia* prezidijam saņemot divos lasījumos pieņemtu P!K! Menzūru komānu, ko atlika akceptēt trešajā lasījumā. Komāna izskatīšana trešajā lasījumā aizņēma veselu semestri un noslēdzās 2024. gada februāra P!K! sēdē. Šāda svarīga dokumenta izstrādi visos lasījumos pavadīja gan saturiskas, gan procesuālas diskusijas, kā arī dažādi redzējumi par tā virzību. T/l prezidijs centās dot iespēju katram konventam izteikties

un sniegt priekšlikumus, un rezultātā problēmjaucājumi tika atrisināti. P!K! Menzūru komāns galīgajā lasījumā tika pieņemts vienbalsīgi, klātesot visiem P!K! konventiem.

Attiecībā uz P!K! dokumentiem turpmākais plāns ir iniciēt P!K! Iekārtas komāna izstrādi, kas aizvietotu P!K! prezidēšanas nolikumu. Pastāvošajā dokumentā identificētas pretrunas un nepilnības, kas jānovērš, lai turpmākajiem P!K! prezidijiem un *koronai* atvieglotu darbu P!K!.

18. novembra gājiena atpazīstamība

18. novembragājiena rīkošana, novienas puses, irvienkārša, jo var vadīties pēc iepriekšējo gadu pieredzes. No otras

pusēs, tas tomēr ir arī izaicinājums – būt organizatoram un vadītājam. Šajā reizē prezidijs pieņēma lēmumu veidot kompaktāku pasākuma daļu Rīgas Brāļu kapos, ņemot vērā gan vēso laiku, gan svētku svinēšanu daudzos C!Q!, un tāpēc nebija vēlams piemiņas brīža ieilgšana. Prezidijs nolēma neaicināt politiskas amatpersonas, tikai Latvijas Valsts prezidentu, kurš gan šoreiz nevarēja ierasties. Prezidenta dalība šajā pasākumā viņa aizņemības dēļ vienmēr ir īpaši izaicinoša. 2024. gada 18. novembra gājienu plānojam jau tagad, *fēriju* laikā, lai palielinātu izredzes uz prezidenta ierašanos un veicinātu gājiena atpazīstamību starp citiem svētku pasākumiem.

Viens paliekošs solis gājiena atpazīstamības nostiprināšanā jau sperts. Pēc prezidija ierosmes 2024. gada februārī Nacionālajā enciklopēdijā izveidots šķirklis *Studentu 18. novembra gājiens*. Paldies ph! Nikolajam Putiļinam, *frater arctus*, par ieguldīto darbu tā izveidē!

2023. gadā izņēmuma kārtā 18. novembra gājienā piedalījās arī no P!K! izslēgtā *Lacuania*. Prezidijs izsaka cerību, ka šis solis kalpos kā pamudinājums atjaunot *Lacuania* aktīvā konventa darbību. Kopumā gājiens izdevās, un tika saņemtas pozitīvas atsauksmes par to.

Atrisināts sudraba kausu dāvināšanas jautājums

Lettgallia mantojumā saņēma arī sasāpējušo jautājumu par P!K! sudraba kausu dāvināšanu konventiem to apaļajās jubilejās. P!K! bija palicis parādā kausus diviem konventiem to 100 gadu jubilejās, un bija arī jāplāno kausi divu korporāciju apaļajām jubilejām 2024. gada pavasara semestrī, turklāt šādas jubilejas gaidāmas arī turpmākajos semestros. Šajā jautājumā sadūrās divi aspekti: krāšņa, korporāciju sadzīvei atbilstoša tradīcija dāvināt ceremoniāli svarīgus priekšmetus (kas prasa ievērojamus finansiālus līdzekļus) un praktiskais skatījums. Kompromiss tika rasts, nolemjot kausu dāvināt tiem konventiem, kuriem tā nav un nav bijis iespējas to saņemt. Pēc tam plānots šo tradīciju izbeigt un gādāt finansiāli mazāk ietilpīgas dāvanas.

P!K! un attiecības ar *Lettonia* un *Talaviju*

Viens no jautājumiem, kas regulāri atgriežas P!K! uzmanības lokā, ir tā attiecības un sadarbības iespējas ar *Lettonia* un *Talavijas* konventiem. 2024. gada pavasara semestrī prezidijs izrādīja iniciatīvu uzsākt sarunas ar *Lettonia* un *Talaviju*. Risinājušās dažas neformālas diskusijas, tomēr spriest par notikumu turpmāko attīstību un iznākumu vēl pārāgri. P!K! kopumā izrādījis pretimnākošu, bet tajā pašā laikā arī stingru nostāju attiecībās ar *Lettonia* un *Talaviju*. Tā, piemēram, nav bijis iebildumu pret *Lettonia* un *Talavijas* dalību šī gada

BIT!K! Tartu sarīkojumos, tomēr P!K! bija pret balstiesību piešķiršanu Senioru konventā, jo P!K! ir vienīgais BIT!K! organizētājs (Latvijā) un tādējādi uzņem atbildību par šo pasākumu. Tāpēc P!K! konventi nolēma neapmeklēt BIT!K! Senioru konventu.

Sadarbība ar Latvijas Universitāti

29. maijā P!K! sen! bija tas gods sveikt ar uzrunu jauno Latvijas Universitātes (LU) rektoru viņa inaugurācijas ceremonijā. Prezidijs cer, ka ar viņu izvērtīsies auglīga sadarbība. Radās iespāids, ka jaunajam rektoram ir patiesa interese par korporāciju kustību.

Institucionālās atmiņas uzturēšana

Viens no pastāvīgajiem P!K! izaicinājumiem visos laikos ir pārmantojamības un institucionālās atmiņas uzturēšana. Lasītāji droši vien ir novērojuši, ka to grūti uzturēt pat konventa ietvaros, lai gan palīdz apstākļi, ka amatpersonu pienākumus pildījušie burši turpat konventā vien paliek. P!K! gadījumā konventu amatpersonu un P!K! prezidija mainība ir lielāka. Autora ieskatā, patlaban to palīdzējusi risināt prezidēšanas termiņa pagarināšana uz gadu, konventu senioru neformālā komunikācija saziņas platformās, kā arī dažu P!K! s/l senioru palikšana šajā komunikācijas burbulī.

Par prezidēšanas termiņu, iespējams, varētu diskutēt, ka arī gads ir nepietiekams. Pirmajā prezidēšanas gadā pamatā tiek iepazīta organizācija, lai nākamajā jau ar lielāku pieredzi un kvalificētāku skatījumu turpinātu vai uzsāktu jaunu jautājumu risināšanu. (Starp citu, par prezidēšanas termiņu no pārvaldības aspekta izvērtās diskusija ar vienu no LU prorektoriem pēc LU rektora inaugurācijas.) Jāņem gan vērā korporāciju un P!K! pārvaldības tradīcijas un mērķi, kā arī praktiskie aspekti, kāpēc prezidēšanas termiņa pagarināšana vai formas maiņa varētu būt izaicinoša. Pirms šāda varianta apsvēršanas, domājams, izmēģināmi mazāk revolucionāri risinājumi.

Kāpēc vajadzīgs P!K!?

Abstrahējoties no komānu regulējuma, autora ieskatā, ir pāris praktisku P!K! uzdevumu, kas arī atbild uz jautājumu, kāpēc vajadzīgs P!K!: pirmkārt, ja kāds grib sazināties ar korporācijām, kam viņam zvanīt vai rakstīt; otrkārt, ja korporācijas vēlas, lai tās uztver nopietni, tad attiecīgi jāuzvedas. Abos gadījumos tas nozīmē apvienojošas jumborganizācijas nepieciešamību. P!K! kā **vienīgā un leģitīmā Latvijas studentu korporāciju jumborganizācija** veiksmīgi pilda šo uzdevumu, ko apliecina, piemēram, jau pieminētā LU rektora inaugurācija. Lai gan izaicinājumi saglabājas, kopumā jāsecina, ka P!K! darbība ir stabila un ar izaugsmes tendenci. **U**

2023./2024. akadēmiskajā gadā S!P!K! prezidēja *Gundega* (no kreisās): S!P!K! t/l vicesen! com! Laura Pobusa, S!P!K! t/l sen! com! Aivita Moroza, t/l sekr! com! Laura Rotberga.

Gundegas prezidēšana S!P!K!

S!P!K! t/l sen! com! Aivita Moroza, *gundega*
Foto: com! Dagnija Šteina, *gundega*

S!P!K! prezidija maiņa notika 2023. gada 6. septembrī *Daugavietes C!Q!*, kad par prezidējošo korporāciju S!P!K! savā simtgades semestrī kļuva *Gundega*, pārņemot prezidēšanu no *Daugavietes*.

Jauninājumi S!P!K! darba organizēšanā

Šajā akadēmiskajā gadā S!P!K! darba konventi turpinājās attālināti, bet ieviesām klātienēs tikšanos divas reizes semestrī – pirmajā un noslēdzošajā S!P!K! konventā. Lai ikkatrai korporācijai būtu lielāka iespēja uzzināt citu konventu jaunumus aizvadītajā mēnesī un plānotās aktualitātes, aizgūt kādu ideju, priecāties par citu sasniegumiem, darba kārtībā ieviesām jaunu punktu, kas paredz, ka katrs konvents izstāsta savas aktualitātes. Tas līdz šim netika darīts!

Kopumā 2023./ 2024. akadēmiskais gads noritēja mierīgi, taču aktivitāšu netrūka. Izveidojās ļoti laba sadarbība ar P!K!, iesaistoties 18. novembra gājiena organizēšanā. Ielūgumus augstākajām amatpersonām un citiem aicinātajiem viesiem pirmo reizi parakstīja gan P!K! seniors, gan S!P!K! seniore, un ielūgumos bija iestrādātas abu prezidējošo konventu krāsas.

Oldermaņu un audzinātāju sanāksmei jānotiek regulāri

Pēc desmit gadu pārtraukuma *gundegas* atkal organizēja oldermaņu un audzinātāju sanāksmi, kas risinājās 29. februārī un kurā tika pārrunātas problēmas jauno biedru audzināšanā, kā arī ar labajiem pieredzes stāstiem dalījās studentu korporācijas *Fraternitas Lettica* t/l old! subst! com! Kārlis Ēriks Kriķis un studenšu korporācijas *Gundega* t/l audz! Alise Zalcmāne. Sanāksmes otrajā daļā notika diskusija *Korporāciju nepilntiesīgo locekļu attieksme, uzvedība un etiķete korporāciju vidē ikdienā un svētkos*. Turpmāk katrs prezidējošais konvents aicināts organizēt šādu sapulci, iekļaujot to akadēmiskā gada plānā, tādējādi stiprinot audzinātāju un oldermaņu komunikāciju, veicinot sadarbību, kopīgi risinot problēmas un izceļot labos piemērus.

S!P!K! prezidija maiņa (no kreisās): S!PK! t/l vicesen! com! Laura Pobusa, gundega, S!P!K! t/l sen! com! Aivita Moroza, gundega, S!P!K! s/l vicesen! taut! Māra Maija Vēbere, daugaviete, S!P!K! s/l sekr! taut! Ieva Skore, daugaviete.

S!P!K! organizētie pasākumi

Ar Studenšu korporāciju filistru savienības (F!S!) atbalstu 2024. gada 13. aprīlī organizējam konferenci *Empātija un sapratne kā efektīvas konfliktu un problēmsituāciju risināšanas pamats*. Tēma izvēlēta pēc diskusijām studenšu korporācijās, turklāt redzējām, ka šis jautājums kļuvis aktuāls arī korporāciju vidū.

Turpinājam *Daugavietes* atjaunoto tradīciju, organizējot bumelēšanu, – 11. maijā visas dienas garumā studenšu un studentu korporācijas vēra savu namu durvis, lai caur atraktīviem uzdevumiem interesentiem ļautu iepazīt korporācijas.

Lepojāmies nest korporāciju un S!P!K! vārdu jaunievēlētā Latvijas Universitātes (LU) rektora profesora Gundara Bērziņa inaugurācijas ceremonijā, kur bijām aicinātas teikt apsveikuma runu. Runā uzsverām, ka studenšu korporācijas lepojas būt daļa no LU un aicina turpināt kopīgi izkopt Latvijas augstāko izglītību.

Tuvojas S!P!K! simtgade

S!P!K! prezidija maiņa norisināsies 2024. gada 4. septembrī, kad par prezidējošo korporāciju S!P!K! kļūs *Dzintra*. 2024. gads ir S!P!K! simtgade, un par godu tai decembrī plānoti vairāki nozīmīgi pasākumi. **U!**

LOREM

Nekustamā īpašuma pārvaldība
un apsaimniekošana

Ienāc un iepazīsti
www.parvaldit.lv

Profesionāla un atbildīga nekustamo īpašumu pārvaldīšana

P!K! pārstāvji un studenšu korporāciju prezidiji ar LU rektoru Gundaru Bērziņu inaugurācijas ceremonijā LU Lielajā aulā. 2024. gada 29. maijs.

Darbojamies lieliskā simbiozē

P!K! apsveikuma runa LU rektora inaugurācijas ceremonijā

P!K! t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, *lettgallus*, t/l Il šarž! fil! Rūdolfs Rubenis, *latvus*

Foto: LU Komunikāciju departaments

Latvijas studentu korporāciju saime saņēma oficiālu ielūgumu uz Latvijas Universitātes (LU) rektora profesora Gundara Bērziņa svinīgo inaugurācijas ceremoniju, kas norisinājās LU Lielajā aulā 2024. gada 29. maijā. Inaugurācijas ceremonijā P!K! pārstāvēja t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, *lettgallus*, un *Latvia* prezidija pārstāvis fil! Rūdolfs Rubenis, lai izteiktu pateicību profesoram Bērziņam par motivāciju sadarboties ar Latvijas studentu korporācijām, stiprinot to vēsturisko saikni ar LU kā Latvijas valsts nacionālo *alma mater*.

Fil! Mārtiņš Egle:

“Godātais rektors, viesi!

Studentu korporācijas un P!K! ir pagodināti atrasties šodien jūsu inaugurācijas ceremonijā. Pirms es turpinu, lūgšu fil! Rūdolfu Rubeni ieskicēt pāris vārdos, kāpēc cieši savijušās buršu un LU attiecības.”

Apsveikuma runu saka P!K! t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, *lettgallus*.

Par LU un studentu korporāciju attiecību vēsturi stāsta t/l Il šarž! fil! Rūdolfs Rubenis, *latvus*.

Fil! Rūdolfs Rubenis:

“Studentu akadēmiskās mūža organizācijas kā daļa no pilsoniski aktīvas, demokrātiskas sabiedrības sniegušas ieguldījumu Latvijas valsts izveidē pirms 105 gadiem, kad norisinājās Latvijas Neatkarības karš (1918–1920). Tieši studentu korporācijas lika pamatus mūsdienu Latvijas Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, ja runājam par Atsevišķo studentu rotu (A!S!R!). Tieši A!S!R! pamatu lika P!K! dibinātājas (studentu korporācijas).

Dibinājās universitāte. Studentu korporācijas sagaidīja viesus LU svētku aktā 28. septembrī (1919. gada 28. septembrī) Mazajā aulā, kur arī viens no 19 LU rektoriem, Eižens Laube, *selonus*, vadīja svētku aktu. A!S!R! komandieris bija latviešu virsnieks, latviešu strēlnieks, kapteinis Nikolajs Grundmanis, *selonus*, un viņa vārds iegravēts *Par Latviju kritošo studentu* piemiņas plāksnē Mazajā aulā.

Mēs šodien dzirdējam LU himnu, un šī himna pieņemta laikā, kad rektora pienākumus pildīja Mārtiņš Zile, *lettonus*. Mārtiņa Prīmaņa, *talavus*, *rektorēšanas* laikā tika iesvētīts un pieņemts LU karogs, zem kura gan P!K!, gan S!P!K! pārstāvji soļoja no LU galvenās ēkas līdz Rīgas Brāļu kapiem, apliecinot piederību LU. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas šo LU karogu otrreiz iesvētīja Teoloģijas fakultātes absolvents, studentu korporācijas *Latvia* filistrs, prāvests Jānis Liepiņš.”

Fil! Mārtiņš Egle:

“Kā jūs tikko dzirdējāt, pirmskara (starpkaru) Latvijā LU un studentu korporāciju sadzīve bija cieši saistīta. Diemžēl okupāciju laiks (Padomju Savienības un nacionālsociālistiskās Vācijas okupācijas) šīs attiecības attālināja, gandrīz sairdināja. Bet tagad pēc neatkarības atgūšanas mēs atkal lēnām, bet mērķtiecīgi tuvojamies šai ciešajai saiknei. Man ir pamats domāt, ka šī nav tikai formāla tradīcijas atjaunošana, bet patiešām jēgpilns process, par ko liecina divi apstākļi. Pirmkārt, studentu korporāciju viens no pastāvēšanas stūrakmeņiem ir studenti. Kur gan citur studentus meklēt, ja ne universitātē, ja ne LU. LU sagatavo akadēmiski izglītus cilvēkus, kurus studentu korporācijas kā studentu akadēmiskās mūža organizācijas uzņem. LU iedēsta zinību komponenti, savukārt studentu korporācijas cilvēkos ieliek sabiedriskās īpašības, kā sevi sabiedrībā pasniegt. Tādējādi mēs darbojamies lieliskā simbiozē, audzinot patriotiski noskaņotus jauniešus. Otrkārt, studentu korporāciju virsmērķis ir brīva, neatkarīga, demokrātiska, plaukstoša Latvijas valsts. Kā mēs redzam, LU devīze *Scientiae et Patriae* sakrīt ar mūsu virsmērķi. Līdz ar to P!K! ir augsti pagodināts ar jauno LU rektoru strādāt kopā šī virsmērķa sasniegšanā. P!K! sveic jauno rektoru.”

Vivat, crescat, floreat Latvijas Universitāte *in aeternum!* **U!**

Augstākās tiesas senatore Osipova kļūst par *Dzintras* goda filistri

M! Sofija Matisone, *dzintra*
Foto: Zanda Zelma Lece

Nozīmīgu studenšu korporācijas *Dzintra* daļu veido tās goda filistri – mūsu korporācijas idejiskie veicinātāji un atbalstītāji. 2024. gada 6. aprīlī *dzintras* pulcējās uz svinīgu, gaidītu un vēsturisku notikumu – goda filistres Sanitas Osipovas, Augstākās tiesas senatores, uzņemšanas konventu.

S. Osipova kopš 2001. gada ir Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un vēstures katedras vadītāja un asociētā profesore un 2006. gadā ievēlēta par profesori. Pildījusi Satversmes tiesas tiesneses pienākumus no 2011. gada augusta, 2020. gadā kļūstot par Satversmes tiesas priekšsēdētāju. 2023. gada 5. oktobrī Saeima apstiprināja S. Osipovu Augstākās tiesas tiesneses amatā.

Studenšu korporācija *Dzintra* augstu novērtē Sanitas akadēmisko un profesionālo darbību, nacionālo nostāju, iniciatīvu sieviešu līdztiesības un izaugsmes sekmēšanā, cilvēktiesību un vienlīdzības veicināšanā. Ar pateicību *dzintras* atceras viņas akadēmisko runu par sieviešu tiesībām Latvijā, kas izskanēja *Dzintras* 95 gadu jubilejas svētku aktā. Profesore S. Osipova piedalījās arī 2021. gada aprīlī notikušajā vispasaules *dzintru* literārajā pēcpusdienā Zoom platformā, stāstot par cilvēka cieņu, brīvību, vienlīdzību un pienākumiem. Tā paša gada pavasarī viņa lasīja referātu Fil! Sav! un S!P!K! kopīgi rīkotajā konferencē *Cilvēks kā kapitāls*.

Uzņemšanas konventā goda filistre savā uzrunā izcēla studenšu korporāciju nozīmi. Neskatoties uz to, ka sievietes Latvijā ieņem augstus amatus un iegūst izglītību, mājās viņas nereti atrodas blakus vīriešiem, kuri neatzīst sievietes personību, neatkarību un pašpietiekamību. Tas grauj dzimumu līdztiesības indeksu Latvijā, un tāpēc studenšu korporācijās, kurās ir gudras, lepnas un pašpietiekamas sievietes, studentes var rast sev līdzvērtīgo atbalstu un plecu. Studenšu korporācijas virza mūsu sabiedrību uz īstu līdztiesību un palīdz sievietēm atrast pareizo vektoru, lai audzinātu dēlus par labākiem vīriem mūsu nākotnes sievietēm.

Dzintras ir patiesi pagodinātas uzņemt Sanitu par goda filistri, lai turpinātu veidot mūsu korporācijas stāstu kopā. Oranži-zaļi-zilā krāsu lenta rotās goda filistres plecu, un tā savijas ar mūsu kopīgajām vērtībām – draudzību, godaprātu un tēvzemes mīlestību.

Vivat, crescat, floreat Dzintra in aeternum!

Goda filistres Sanitas Osipovas uzņemšanas konvents.

No kreisās: t/l vicesen! fil! Līga Ostrovskā, g!fil! Sanita Osipova, t/l sen! fil! Māra Bērziņa, t/l sekr! com! Solvita Kļaviņa-Makrečka.

KAMĪNI, KRĀSNIS UN AKSESUĀRI

■ DIZAINS ■ PROJEKTĒŠANA ■
■ MONTĀŽA ■ APKOPE ■

- KVALITATĪVI
VĀCU KAMĪNI UN
KAMĪNKRĀSNIS
- KARSTUMIZTURĪGI
APDARES MATERIĀLI
NO AUSTRIJAS
- VĒRTĒŠANA,
PROJEKTĒŠANA,
UZSTĀDĪŠANA

SAZINIES AR MUMS:
ugunscentrs@gmail.com

Reģ. Nr.42103113267
PVN reģ.nr. LV42103113267
Juridiskā adrese: Kalnciema iela 104, Rīga, LV-1046
Tel. 371 27 872872, 371 29513797, 371 26465713
<http://www.ugunscentrs.lv>

Sapņa par “krievu pasauli” skarbā realitāte

Mag. hist., Mag. pol. scient. fil! Aldis Upmalis, frater metropolitanus

2014. gada 20. februārī sākās Krievijas atklāta agresija Ukrainā (Krimas okupācijas operācija), bet 23. februārī Maskavā Vladimirs Putins oficiāli pieņēma lēmumu par karadarbības sākšanu Ukrainā. Savukārt 2. martā Krievijas parlamentā apstiprināja prezidenta lēmumu par valsts bruņoto spēku izmantošanu Ukrainā. Tā oficiāli sākās Krievijas un Ukrainas karš.

Pirms tam Kremļa diplomāti bija mēģinājuši ievilkt šajā avantūrā arī Rumāniju, Ungāriju, Slovākiju un Poliju. Taču emisāru mājieni, ka būtu taču labi šīm valstīm arī “atgūt” Ukrainas pierobežā “strīdīgās teritorijas” netika uztverti nopietni. Tāpat Putins bija mēģinājis starptautiskos forumos runāt par “Krievijas civilizāciju”, “krievu pasauli”, PSRS sabrukumu kā planētas nozīmes katastrofu, kuru “nepieciešams labot”. Un atkal neveiksmīgi! 21. gadsimtā impēriski sapņi vairs nebija cienā. Reti kuram likās ticami, ka puslīdz nopietns politiķis mūsdienu Eiropā varētu sākt karu.

Taču 27. februārī Krievijas armijas karavīri formās bez paziņās zīmēm sāka ieņemt administratīvās ēkas Krimā un pilsētās Ukrainas dienvidu rajonos. Sākumā operācija bija slepena. Kremlis vēlējās notiekošo pasniegt kā pilsoņu kara sākumu “krievu zemēs” – tā kremļa propagandisti sauc visas bijušās padomju zemes. Tāpēc tika izmantota arī iepriekš sagatavotā 5. kolonna – tie bija Ukrainā tapušās prokremliskās Reģionu partijas aktivisti. Pie šīs partijas darbojās izveidotā Luganskas gvarde un *kazaki*, un *Kustība cīņai pret nacionālismu*. Visu koordinēja no krievu spēcīgu dienestu darbiniekiem izveidotais Dienvidaustrumu pretošanās kustības štābs.

Ja paraugās atpakaļ, tad šo karu Kremlī gatavojuši vismaz kopš 2001. gada. Tieši tad krievu masu informācijas līdzekļi saņēma pirmās instrukcijas propagandas jautājumos. No tā brīža Kremļa agitatori sāka gatavot auditoriju, stāstot: Krima ir Krievijas reģions; pilsoņu karš Ukrainā ir iespējams; šīs valsts sabrukums – neizbēgams; Krievijai bijušas četras impērijas, tagad tiks celta piektā; un Ukraina ir puse no “vēsturiskās” Krievijas impērijas. Kremļa agitators Solovjovs Maskavas TV pirmajā kanālā stāstīja, ka Krievijai pieder otrā lielākā armija uz planētas, un, saduroties ar to, NATO blokam esot “jāsairst pīšļos”. Respektīvi, Ukraina pret Krieviju karošot bez sabiedrotājiem.

Krievijas okupētās teritorijas Ukrainas kartē (sarkanā krāsā).¹

Karam vajadzīgs tikai iegants un idejisks pamatojums

Kara pirmcēlonis bija tīri ekonomisks. Krievijas koncerns *Gazprom*, kurā valsts prezidentam Putinam piederēja daļa, vēlējās būvēt gāzesvadu uz ES valstīm. Ar Rumāniju jau bija panākta provizorisks vienošanās par tranzītu. Bet Kremlī nevēlējās maksāt par preces tranzītu Ukrainai. Tā radusies doma iekarot šo valsti vai iesākumā atsavināt vismaz tās dienvidu teritorijas. Tobrīd Kremlī bija pārliecināti, ka to rīcībā ir otrā lielākā armija pasaulē, ka arī tirdzniecību un gāzes vadus var izmantot kā kara ieroci, un pasākumam vajadzīgs tikai iegants un idejisks pamatojums.

Neizpalika arī militāras provokācijas. 2003. gadā Krievija mēģināja izprovocēt militāru konfliktu ap Tuzlas salu. 2005. gadā centās izsēdināt jūras desantu pie Feodosijas ostas. Taču karu izraisīt neizdevās.

Vienlaikus vairākus gadus Krievijas Ģenerālštābā un dienestos tikušas plānotas operācijas detaļas. Darba rezultāts liecināja daudzsološi. 2013. gada 17. decembrī Kremlis pat pasūtīja speciālu *Krimas atgūšanas medaļu*, lai būtu, ar ko pasākumā iesaistītos apbalvot. Medaļā jau laikus bija iekalti paredzamās operācijas

¹ https://lv.wikipedia.org/wiki/Uz_laiku_okup%C4%93t%C4%81s_Ukrainas_teritorijas

”

Krievijai bijušas četras impērijas, tagad tiks celta piektā.

datumi: 20.02.14.–18.03.14. Karam vajadzēja būt īsam un vainagoties ar uzvaru.

Īstam karam nedz pasaule, nedz Ukrainas valdība nebija gatavas. Tāpēc Krievijai sākumā veicās. Tai izdevās okupēt diezgan plašus apgabalus Ukrainas dienvidos, un Maskava jau nāca klajā ar paziņojumiem, ka plāno atbrīvot visus tautiešus ne tikai bijušajās padomju republikās, bet arī visā pasaulē. Taču īstenot pat sākotnējo – izlauzties līdz Moldāvijas robežai – neizdevās. Arī cerība sašķelt ukraiņu valsti palika tikai sapnis. Ukrainas armijai izdevās fronti stabilizēt uz deviņiem gadiem. Pa šo laiku viņi reorganizēja armiju un mācījās karot. Tā izpalika arī Krievijas rezerves plāns – pievienot ukraiņu zemes gabaliņu pēc gabaliņa. Vēl viena Kremļa neveiksme – dažas dienas pēc kara sākuma Rumānija provizorisko ekonomisko vienošanos atsaucā. Bet karu vieglāk sākt nekā beigt!

”

Kremlī bija pārliecināti, ka to rīcībā ir otrā lielākā armija pasaulē.

2014. gadā Krievija Krimas pussalu oficiāli inkorporēja savā sastāvā, bet pārējās okupētajās teritorijās izveidoja butaforiskas Luganskas un Doņeckas *republikas*. Faktiski tas tā arī palika karalauks. Vēlāk, 2022. gadā, Krievijas parlaments ierakstīs konstitūcijā, ka Doņeckas, Luganskas, Hersonas un Zaporožjes apgabali arī pieder Krievijai. Tas situāciju nemainīja – karš turpinājās. Komiski, ka Kremlis bija pasludinājis par saviem ne tikai jau okupētos apgabalus, bet arī teritorijas, kas arvien vēl pieder Ukrainai. Savukārt Ukrainas pozīcija bija viennozīmīga – karš var beigties, jautājums tikai, kad tā atgūs visu nolaupīto.

Asinspirtij ieilgstot, karš sagādāja Krievijai arvien lielākas militāras, ekonomiskas, ārpolitiskas un iekšpolitiskas problēmas. Tāpēc pēc astoņiem gadiem, 2021. gada otrajā

pusē, pat Kremlī jau bija skaidrs, ka tas ievilcies! Sākotnējais zibens kara plāns izgāzies. Savukārt tam pakārtotie, par kuriem parādījās ziņas krievu medijos, – arī karagājieni uz Igauniju, Latviju, Lietuvu, Poliju (arī šeit tika apsvērtas gāzes un naftas vadu būvniecība) – izskatās, maigi sakot, nenopietni.

Jauns lieluzbrukuma plāns Ukrainai

Maskavas Ģenerālštābā nācās izstrādāt jauna lieluzbrukuma plānu. Bija lemts ar triecieniem vienlaicīgi no Baltkrievijas, Krievijas un okupētajiem Ukrainas apgabaliem trīs dienās sasniegt Kijivu un militārajai kampaņai pielikt punktu. Šajā operācijā tika sapulcinātas visas valsts kaujas spējīgākās karaspēka daļas, un 2022. gada 24. februāra rītā sākās jauns uzbrukums. Taču arī tas izgāzās. Ukraiņiem ne tikai izdevās atsviest ienaidnieku pāri Baltkrievijas un Krievijas robežām, bet arī, pašiem pārejot pretuzbrukumā dienvidos, atgūt daļu agrāk zaudēto zemju.

”

Karu vieglāk sākt nekā beigt.

Vienīgais, ko Kremlis tā panāca, bija jaunas ārpolitiskas problēmas. Agrāk neitrālā Somija un Zviedrija steigšus iestājās NATO. Agrākās PSRS republikas un Varšavas līguma valstis – Polija, Rumānija, Moldāvija, Latvija, Lietuva, Igaunija, Kazahija, Uzbekija, Kirgīzija, Gruzija, Azerbaidžāna – arvien noteiktāk attālinās no Maskavas. Šo ceļu iet pat pats padevīgākais Kremļa satelīts bijušajā padomju telpā – Armēnija.

Lai arī pēdējos trīsdesmit gados Kremlis ieguldījis lielus līdzekļus pasaules mediju iegādē arī informācijas karā, Maskavai neveicas tik labi, kā cerēts. 2014. gadā neizdevās pasauli pārliecināt, ka Ukrainā notiek Krievijas “iekšējs pilsoņu karš”. 2022. gadā neizdevās par pašu uzspirdzināto veco gāzesvadu Baltijas jūrā vainot ukraiņus, britus vai amerikāņus. Neizdevās arī sarīkot iekšējus nemierus vairākās valstīs, tā graužot ES un NATO vienotību. Toties arvien vairāk valstu iedzīvotāju saprot, ka tieši vai netieši viņu zemes jau šajā karā ir ievilkas. Šīs valstis simpatizē Ukrainai, palīdz tai ekonomiski, arī ar bruņojuma piegādēm, un uzņem bēgļus.

Vienīgi diplomātiskajās spēlēs Kremlim arvien vēl veicas. Ilgstoši ukraiņiem bija liegts atklāt atbildes uguni pret ienaidnieku ar Vācijā un ASV ražotajiem ieročiem, ja apšāude notiek no Krievijas teritorijas. Tas bija jauts ar Somijā, Francijā, Polijā, Lielbritānijā, Zviedrijā, Igaunijā, Čehijā, Lietuvā, Latvijā, Dānijā, Norvēģijā, Kanādā un

Nīderlandē ražotu bruņojumu. Joprojām daļa pasaules valstu neskaidru iemeslu dēļ bremzē militāro palīdzību. Politiskajos koridoros arvien tiek pieņemti neloģiski lēmumi, kuru dēļ Kremlis izrādās ieguvējs. Tomēr kopumā arī šeit Kremlis zaudē pozīciju pēc pozīcijas.

Izgāzušies arī Kremļa ekonomiskā kara plāni. Lieluzbrukuma sākumā 2011. gadā Krievijas iekšzemes kopprodukts jau bija mazāks par trīs Eiropas valstu – Beļģijas, Nīderlandes un Luksemburgas – apvienoto iekšzemes kopproduktu. Kopš tā laika stāvoklis nav uzlabojies. Cerētos rezultātus nesniedza Eiropas šantažēšana ar gāzes atslēgšanu. Toties ASV un arābu valstis pa šo laiku pilnībā izspiedušas Krieviju no Eiropas energoresursu tirgus. Nesanāca pārtraukt un pārņemt ukraiņu graudu eksportu. Izpalika cerības uz jaunu pasaules ekonomisko krīzi. Neveicās ar Krievijas eksporta pārorientēšanos uz Āzijas tirgu, kaut gan militāra rakstura materiālu un preču importu caur Āzijas valstīm Krievijai izdevās noorganizēt. Savukārt Ķīna izspiež Krieviju no Āzijas bruņojuma tirgus. Vienlaikus pasaules valstu sankcijas pret Krieviju tikai vairojas.

”

Cerētos rezultātus nesniedza arī Eiropas šantažēšana ar gāzes atslēgšanu.

Protams, ja paklausās Kremļa propagandistus, tad tie ukraiņus ja ne ar cepurēm, tad ar metāllūžņiem nomētās noteikti. Kaut gan daļa pasaules militāro analītiķu vēl 2022. gada februārī ticēja, ka Krievijai ir otrā lielākā armija uz planētas un Ukraina noturēsies tikai dažas nedēļas, tagad skaidrs – tie bijuši maldi. Karš turpinās, un gals tam nav redzams. Tāpēc būtiski kļūst daži jautājumi.

Vai Krievijas spēks nav bijis pārspīlēts?

Enciklopēdijās lasām, ka Krievijas platība ir 17 075 400 km², iedzīvotāji – 142 905 200. Ukrainas platība – 603 628 km², iedzīvotāji – 45 469 800. Kaut gan Krievija ir 28 reizes plašāka par Ukrainu, pilsoņu pat pēc oficiālās statistikas ir tikai trīs reizes vairāk. Tā kā tieši no iedzīvotāju skaita atkarīga dzīvā spēka rezerve, kuru valsts var mobilizēt, tad pārspēks vairs nešķiet tik liels. Teorijā! Totāla kara gadījumā, upurējot frontes vajadzībām visu ekonomiku, var iesaukt katru divdesmito valsts pilsoni. Ja ekonomiku pilnīgi nograut nevēlas, katrs četrdesmitais ir pieļaujams griesti. Teorētiski Krievija varētu iespringt uz 3 572 630 karavīriem, kamēr Ukraina tikai uz 1 136 745. Taču dzīvē viss nemaz nav tik vienkārši.

Ukraiņu fotogrāfa Alekseja Kiričenko 2022. gada februārī internetā publicētā simboliskā fotogrāfija.

Uzbrucējs kaujā pret pretinieku, kurš prot aizstāvēties, parasti zaudē piecas līdz desmit reizes vairāk dzīvā spēka un tehnikas. Arī šajā karā. 2024. gada maijā Ukrainas prezidents Volodimirs Zelenskis, izvērtējot cīņas Harkovas virzienā, konstatēja, ka pretinieka dzīvā spēka zaudējumi ir astoņi pret vienu. Tātad krievu trīskāršs dzīvā spēka pārsvars nav nemaz daudz.

Turklāt ne katrs pilsonis ļaujas iesaukties. Ja kaimiņi padoties negrasās, ne katrs iesauktais būs gatavs frontē nošauties. Armijā to sauc par slēpto dezertēšanu un pavēļu nepildīšanu.

Tāpat nav mazsvarīgi, kā labā karot. Viens ir aizsargāt dzimteni un savus mīļos, bet pavisam cits – meklēt kašķi kaimiņzemē. Daudz atkarīgs arī no virsnieku prasmes vest kaujās padotos, no apgādes, no bruņojuma un arī *kara laimes*.

Krievu armijai bruņojuma ir daudz, bet tas ir vecs. Atvērtas PSRS laiku kara mantu noliktavas. Tajās krāja ieročus planētas iekarošanai. Nu redzam, šī manta ir pat no pērnā un aizpērnā pasaules kara. Ukraiņi kā trofejas ieguvuši karavīru uzkabes elementus un sapieru lāpstīņas, kas, spriežot pēc marķējuma, ražotas vēl cara laikos. Palaikam frontē gadās lielgabali un ložmetēji, kas palikuši no Otrā pasaules kara. Krievu zaldātiem mēdz izsniegt pārtiku, kam ir vairāk nekā 60 gadu. Vairums tanku un citas tehnikas noliktavās stāvējuši pusgadsimtu. Bet ukraiņiem daudzas valstis palīdz ar diezgan modernu bruņojumu.

Arī ar *kara laimi* krievu virsniekiem nav īsti labi. Fronte jau gadu gandrīz stāv uz vietas. 2024. gada pirmajos sešos mēnešos, pēc ASV kara izpētes institūta datiem, nepārtrauktos uzbrukumos Krievijai izdevies pārņemt tikai 752 km² Ukrainas zemes. Ilgus gadus veiksmīgāku karjeru

tur taisījuši paklausīgie un nevis talantīgie komandieri. Tāpat sava loma arī korupcijai un radu būšanai. Pat tad, kad kadri lasīti, ņemot vērā padevību priekšniecībai, ģenerāļa Prigožina dumpis liecina, ka arī tā nav mūžīga.

Rezultātā Vācijas kanclers Šolcs preses konferencē 2024. gada maijā paziņoja, ka krievu armija katru mēnesi Ukrainā zaudē vidēji 24 000 karavīru. Apmēram ceturtdaļa no tiem miruši. Pārējie – ievainoti, slimi, sakropļoti vai nonākuši gūstā. Savukārt Ukrainas prezidents V. Zelenskis ziņoja, ka maijā sasniegts jauns *mēneša rekords*. Krievija zaudējusi 38 000 vīru. Ukraiņi zaudējot vidēji astoņas reizes mazāk.

Tas nozīmē, ka okupanti atdevuši vidēji 200 vīru par katru ukraiņu zemes kvadrātkilometru. Savukārt kopš lieluzbrukuma sākuma Kremlis neatgriezeniski zaudējis vairāk nekā pusmiljonu karavīru. Perspektīva papildināt šo statistiku karavīrus nemotivē. Savukārt ukraiņi aizstāv dzimteni.

”

**Viena lieta ir aizsargāt
dzimteni un savus mīļos,
bet pavisam cita – meklēt
kašķi kaimiņzemē.**

Kur pazudusi daļa Krievijas pilsoņu?

Nav īsti skaidrs, cik rezervistu patiešām Krievijā var mobilizēt. Oficiāli tur vajadzētu būt trīskāršam mobilizējamā dzīvā spēka pārsvaram, taču ir neskaidrības. Iedzīvotājus te uzskaita pēc personu daudzuma pieraksta vietās. Šāda kārtība mantota no PSRS, kad padomju pilsoņi uz ārzemēm devās reti. Neatgriešanās bija krimināli sodāms noziegums. Katru tādu izmeklēja, notika starpresoru sarakste, katrs emigrants un bēglis bija uzskaitīts.

Tagad laiki mainījušies. Robežas atvērtas, bet pieraksta vietā cilvēku no uzskaites joprojām svītro tikai tad, ja saņemta izziņa no nākamās pieraksta vietas vai cits līdzīgs dokuments, vai pamatojums par nāvi. Ja šāda *papīra* nav, pamata mainīt ierakstu neesot. Daļēji tas notiek tāpēc, ka pašvaldībām, saņemot valsts budžeta dotācijas, ir izdevīgi uzrādīt lielāku iedzīvotāju skaitu, un līdz ar to pēdējos 35 gados krājušās mirušās dvēseles.

Cilvēks varbūt sen atstājis valsti, ieguvis citas valsts pilsonību, atteicies no iepriekšējās. Taču, ja par atteikšanos nav informēta Krievijas sūtniecība, joprojām viņš var būt uzskaitē un skaitīties padots karaklausībai.

”

**Krievu armija katru
mēnesi Ukrainā zaudē
vidēji 24 tūkstošus
karavīru.**

Krievu emigrācija no 1991. līdz 2022. gadam

Ir arī cita novecojusi prakse. Pēc inerces par Krievijai piederīgiem arvien vēl uzskata visus, kuriem kabatā Krievijas pase, lai kur viņi atrastos. Taču masveida izceļošana sākusies jau 1991. gadā.

Apmēram desmit miljoni PSRS *krievvalodīgo* migrantu pēcteči, kuriem joprojām kabatā ir Krievijas pase, pēc PSRS sabrukuma dzīvo tuvajās ārzemēs. Krievijā tā sauc bijušās PSRS republikas. Viņu vecāki vai viņi paši 1991. gadā kādu rītu pamodās *ārzemēs* un tur arī palika. Jau trīs gadu desmitus viņi nedzīvo Krievijā. Vairums ir mītnes zemju naturalizēti dubultpilsoņi. Stingri ņemot, Krievijas statistikā tiem vietas nav.

Šajos gados cilvēki aizceļojuši arī no pašas Krievijas. Vispirms tie ir jaunieši ar labu izglītību. Ārzemēs tie meklē labāku darbu un nākotni. Arī vidusskolu absolventi brauc studēt un paliek ārvalstīs. Īpaši iecienīti tiem ir *pasaules augstskola* Lielbritānija un Vācijas vecās universitātes, arī Francija, Dānija, Polija. ASV, Kanāda, Austrālija un Šveice ir mazāk populāras – studiju dārdzības un attāluma dēļ.

Plaša bijusi darba migrācija, īpaši no depresīvajiem Krievijas reģioniem, piemēram, Pleskavas apgabala. No turienes ļaudis ilgus gadus devās peļņā uz Latviju, Igauniju, Lietuvu, Poliju un Vāciju. No Karēlijas brauca uz Somiju. No Kalmikijas un Čuvašijas – uz Turciju. No Krievijas Tālajiem Austrumiem – uz Japānu un Austrāliju. Kopumā iecienītākās valstis krievu darba meklētājiem bija: Vācija, Zviedrija, Somija, Lielbritānija, Dānija, Beļģija, Holande, Francija, ASV un Kanāda. Daļa viesstrādnieku jaunajās zemēs iesakņojušies.

Krievu Monako brigāde

Ārzemēs pie īpašumiem tikusi valsts elite: uzņēmēji, bankieri, parlamentārieši, augsti ierēdņi, ģenerāļi un kultūras ļaudis. Prom devušies miljoniāri pensionāri un citi, kam nesvarīgi, kur atrodas viņu ofiss. Ne velti, komentējot Kremļa pasaules iekarošanas plānus, populārs kļuvis joks par krievu Monako brigādi, kas jau laikus *ierakusies* šīs nelielās valsts dārgāko villu kvartālos. Tāpat dārgi īpašumi

izceļotājiem no Krievijas pieder Lielbritānijā, Šveicē, Floridā ASV, Eiropas Vidusjūras piekrastē un Karību salās. Cik ir šādu izceļotāju ārzemēs, nav skaidrs.

Un vēl – no 2000. līdz 2021. gadam klāt nācis tā sauktais piektais emigrācijas vilnis. Tie ir ap pieciem miljoniem politisko emigrantu. Viņiem nav bijis pieņemami, ka valsts pamazām pārvēršas totalitārā impērijā. Arī jaunieši, zinot Krievzemes vēsturi, laikus saprata – totalitārisms nozīmē karus, bet karos pirmie mirst tie, kuri ir iesaukšanas vecumā.

Kopsummā krievu statistiķi 2022. gada sākumā saskaitīja 8,5 miljonus tautiešu *tālajās* ārzemēs: Āfrikā, Austrālijā, Okeānijā, Rietumeiropā, Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā. ASV uz pastāvīgu dzīvošanu bija apmetušies jau vairāk nekā 2,6 miljoni Krievijas pilsoņu; Vācijā – 2,2; Kanādā – virs 0,6; Brazīlijā un Izraēlā – pa trešdaļai miliona; Argentīnā – ceturtdaļmiljons; Francijā – 0,2 miljoni; Somijā – 85 tūkstoši, Austrālijā – 74; Spānijā – 71; Korejā – 61; Kubā un Apvienotajos Arābu Emirātos – drusku virs 50; Anglijā – 49; Venecuēlā, Rumānijā un Čehijā – pa 35 tūkstošiem katrā; Austrijā – 30; Norvēģijā – 21; Ķīnā – 15; Polijā – 13; Jaunzēlandē, Indijā un Japānā – ap 10 tūkstošiem katrā.

”

Totalitārisms nozīmē karus, bet karos pirmie mirst tie, kuri ir iesaukšanas vecumā.

Taču jāņem vērā, ka uzskaitīti tikai tie Krievijas pasu īpašnieki, kuri par klātbūtni informējuši Krievijas sūtniecību jaunajās mītnes zemēs. Tāpat ārpus statistikas palikuši tie, kuri no Krievijas pavalstniecības atteikušies. Tātad ārzemēs tobrīd dzīvojošo izceļotāju no Krievijas skaits bija stipri lielāks. Cik pavisam – nav skaidrs. To nezina pat pašā Krievijā!

ANO oficiālā pārskatā par valstīm, kurās dzimušie emigrējuši uz ārzemēm, Krievija ieņēma godpilno trešo vietu pēc Indijas un Meksikas. Pētījumā norādīts, ka 2021. gada janvārī legāli ārzemēs dzīvoja vismaz 11 miljoni tās pilsoņu, neskaitot jaunajās mītnes zemēs jau naturalizētos. Ja skaita, balstoties uz iepriekšminēto, var diezgan droši lēst, ka jau pirms 2022. gada no 143 miljoniem Krievijas pasu īpašnieku pasaulē devušies vismaz 24 miljoni. Lai arī Kremļa politiķi un statistiķi viņus joprojām pieskaita savējiem, Krievijas armijā tie vairs nekalpos.

Krievijas medaļa par Krimas atgūšanu.

”

Krievi atdevuši vidēji 200 vīru par katru ukraiņu zemes kvadrātkilometru.

Noskaņojums krievu emigrācijā pēc 2022. gada 24. februāra

Jau kopš 1991. gada Krievija strādā ar krievvalodīgajiem un ne tikai krievvalodīgajiem ārzemēs. Izveidots promaskavisku mediju tīkls. Bijušajās PSRS republikās translēja Maskavas TV kanālu propagandas raidījumus. Ārzemēs atvērti *Maskavas nami*, ieguldīti līdzekļi promaskavisku politisku spēku radīšanā. Kopš 2004. gada pastāv *Valdaja klubs* ar mērķi stiprināt Kremļa ietekmi intelektuāļu aprindās. Krievijā izveidotas interneta troļļu fabrikas darbam ārvalstu informācijas telpā.

Kaļot plānus, Kremļa ideologi uz emigrantiem lika cerības. Ar viņiem tie centās pamatot savu "krievu pasaules" koncepciju. Tieši viņiem bija jāklūst par "nabaga apspiestajiem", kurus "diženā Krievija" nu dosies "atbrīvot" ar ieročiem rokās kārtējā "planētas uzvaras gājienā". Uz viņiem cerēja arī kā uz "5. kolonnu". Taču Kremlis kārtējo reizi pievilās. Tie, kuri vairs nedzīvo Krievijas informācijas telpā, parasti neilgojas atgriezties.

Savukārt karš Ukrainā vairumam emigrantu bija psiholoģiska trauma. Slepkaivot "tautu brālības" vārdā ir neloģiski. PSRS laikos reti kuram nebija ukraiņu draugu vai paziņu. Tātad lieta kļuva personīga. Krievu politoloģe

Katrīna Šulmane uzsver, ka ir starpība, vai uz ielas uzbrūk svešs cilvēks vai arī laupītājs ir labi pazīstams vai pat radnieks. Tāpēc cilvēki, kuri dzīvoja Krievijas informācijas telpā un joprojām ticēja PSRS "tautu brālībai", lieluzbrukuma sākumu uztvēra ļoti smagi. Viņu acīs tā bija nodevība.

Ja agrāko agresiju kaimiņvalstī Kremļa medijiem vēl bija izdevies pasniegt kā "īslaicīgu krievu iekšējo lietu", tad tagad, okupantiem noslaukot no zemes pilsētas un ciemus, nesaudzējot sievietes un bērnus, bet ukraiņiem gādājot sev šautenes, gatavojot *Molotova kokteili* un aizstāvoties visiem spēkiem, pat visvientiesīgākajiem bija skaidrs – notiek karš.

Līdz ar to nāca atziņa, ka jebkādas ilūzijas par padomju tautu ved tikai pie asinspirts. Miljoniem cilvēku, ja viņi vēl ticēja "tautu brālības" idejai, pēkšņi bija jāatbild sev uz jautājumu: kurā pusē esmu šajā karā?

Vienlaikus Kremļa agresīvā retorika pret Rietumvalstīm un NATO lika bijušajiem padomju pilsoņiem sev jautāt: ja esmu "lielkrievs", tad ko es daru ienaidnieka zemē; savukārt, ja esmu mītnes zemes pilsonis, tad kam man Krievijas pase? Tā lieluzbrukuma sākums ļoti veicināja integrācijas procesus.

Viena lieta ir lolot pašapziņu par sevi kā kādreizējas milzu impērijas mantinieku, bet cita – pārstāvēt teritoriju, kas iestigus iekšējos karos, pārstāvēt valsti, kas ir agresore un neveiksmīniece. Un vismazāk jau vidēji statistiskais emigrants ir gatavs piedalīties karā pats. Tā – pretēji Kremļa gaidītajam – 2022. gada 24. februāra rītā "lielkrievu" daudzums vienā mirklī saruka.

Izceļotāju vilnis pēc Krievijas lieluzbrukuma Ukrainai

Sākoties krievu lieluzbrukumam Ukrainā, ASV imigrācijas iestādes atklāja, ka nelegālā ieceļošana pār Meksikas robežu pēkšņi augusi 200 reizi, un tie pārsvarā ir krievi. Par pēkšņu un milzīgu krievu ieceļotāju pieplūdumu rakstīja Vācijā, Spānijā, Francijā un citās valstīs. Izraēlā tika ziņots, ka repatriantu straume no Krievijas divu mēnešu laikā augusi vairāk nekā sešas reizes. Somijā, Čehijā, Igaunijā, Latvijā un Polijā negaidītais *atpūtnieku* pieplūdums pat lika slēgt robežas krieviem. Beļģijā, Dānijā, Nīderlandē, Slovākijā un citās valstīs pārstāja izsniegt vīzas tūristiem no šīs valsts. Vācijā, Malta un Slovēnijā precizēja imigrācijas politiku un izvirzīja daudz nopietnākas prasības potenciāliem ieceļotājiem. Argentīnas, Japānas, Dienvidkorejas un Kipras parlamentos steigšus mainīja atbilstošu likumdošanu. Daudziem krievu straume tobrīd likās draudoša.

Autori, kas analizē emigrāciju, ir spiesti atzīt, ka tautas staigāšana pēc krievu lieluzbrukuma sākuma arvien vēl nebeidzas. Pirmā pusotra gada laikā divas reizes bija vērojams maksimums izbraucēju. Pirmo reizi februārī, kad sākās krievu lieluzbrukums Ukrainai. Otro reizi septembrī, kad tika izsludināta mobilizācija. Bet emigrantu plūsma no

Krievijas pastiprinās ikreiz, kad pakļūst baumas par drīzu mobilizāciju, ārzemju pasu izsniegšanas kārtības maiņu vai sāk mainīties karaklausībai pakļauto personu uzskaitē. Tas notiek arī pavasara un rudens iesaukuma laikā. Cik cilvēku pa šo laiku no Krievijas emigrējuši, nav skaidrs. Tāpat nav iespējams uzskaitīt, cik šīs valsts pilsoņu šajā periodā sev pagādājuši citas valsts pasi.

Lai arī precīzu ziņu nav, tomēr emigrantu un potenciālo emigrantu daudzumu var nojaust pēc izsniegto Krievijas ārzemju pasu daudzuma. Atgādināšu, Krievijā pastāv iekšzemes un ārzemju pases. Ārzemju pase pilsoņiem vajadzīga, lai dotos uz ārzemēm. Oficiālie avoti vēstī, ka 2022. gadā, neskatoties uz slēgtajām robežām un to, ka ārvalstu sankciju iespaidā lietišķajiem braucieniem un tūrismam nāktos sarukt, izsniegto pasu skaits audzis. Pēc Krievijas valsts pakalpojumu dienesta datiem, 2022. gadā izsniegti 5,4 miljoni Krievijas ārzemju pasu. Un tas ir par 2,5 miljoniem vairāk nekā vidēji iepriekšējos gados. 2023. gadā izsniegts 4,9 miljoni pasu, bet kopumā uz 2024. gada sākumu no 143 miljoniem oficiālo pilsoņu arī ārzemju pases sev sarūpējuši aptuveni 50,5 miljoni cilvēku.

”

Emigrantu plūsma no Krievijas pastiprinās ikreiz, kad pakļūst baumas par drīzu mobilizāciju vai ārzemju pasu izsniegšanas kārtības maiņu.

Ja pieņem, ka pirms lieluzbrukuma izsniegto pasu daudzums ir savdabīga norma, lai nodrošinātu valsts kalpotāju, uzņēmēju un tūrisma plūsmu, tad var domāt, ka pēc 2022. gada februāra virsnormas pases ņēmuši pilsoņi ar nodomu izceļot. Tādējādi 2022. gadā emigrācijai gatavojušies vismaz 2,5 miljoni no tiem, kuri agrāk ārzemēs nekad nav bijuši. Trīs gados šo skaitli var trīskāršot. Kopumā gandrīz trešdaļa valsts iedzīvotāju sagatavojusi sev izceļošanas dokumentus, lai arī ne visi tos izmantojuši.

Zināmi šobrīd emigrantu iecienītākie Krievijas atstāšanas ceļi. Ārzemju pasu īpašnieki, ņemot vērā ierobežoto aviosatiksmi un slēgtās tiešās robežas ar ES valstīm, biežāk izvēlas doties tranzītā caur Turciju, Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Gruziju, Kirgīziju un Azerbaidžānu. Kirgīzijas

migrācijas lietu ministrs ziņojis, ka tikai 2022. gadā valstī no Krievijas ieceļojuši 760 tūkstoši cilvēku un 730 tūkstoši no tiem tranzītā devušies tālāk. Arī Gruzijas prezidents izteicies, ka gada laikā valstī iebraukuši 700 tūkstoši cilvēku, no kuriem 600 tūkstoši devušies tālāk.

Vērā ņemama izceļotāju plūsma vērojama arī no Krievijas Tālo Austrumu ostām Austrālijas, Kanādas, ASV, dažu Āzijas un Dienvidamerikas valstu virzienā. Par to liecina 2022. gadā tuvējās Āzijas valstīs pieņemtie ierobežojumi migrācijai no Krievijas un šogad noteiktie ierobežojumi krievu jahtu ienākšanai un stāvēšanai Japānas, Dienvidkorejas, Taivānas, Filipīnu u. c. valstu ostās.

Kāpēc un kā aizceļo?

Brauc tie, kas pārliecināti – arī jaunajā zemē viņi nepazudīs. Daļa informācijas tehnoloģiju speciālistu evakuējās 2022. gadā, kad ekonomisko sankciju dēļ valstī atstāja tehnoloģiju firmas, izvedot vērtīgāko personālu. Viņu kolēģi tiem sekoja vēlāk.

Aizbrauc mākslinieki. Aizceļo intelīgences. Sākoties pret ukraiņiem vērstajai kampaņai, prom dodas Krievijas ukraiņi. Brauc arī krievi, kuri uzdrošinās izteikties pret karu. Šobrīd Krievijā cietumsodu var izpelnīties par komentāru facebook.com vai youtube.com. Kriminālvajāšana sākas par visnevainīgākajiem izteikumiem. Cietumsods draud arī, ja Ukrainā notiekošo uzdrošinās nosaukt par karu, nevis par speciālu militāru operāciju. Bijuši gadījumi, kad par bērnu izteikumiem viņu vecākiem atņemtas vecāku tiesības.

Masveidā izceļo karaklausībai padotie. Tagad iesaukšanai pakļauti jaunieši no 18 līdz 30 gadiem. Arī ierobežoti karadienestam derīgie. Tātad runa ir par pilniem 12 gadagājumiem. Tāpat iesaukšanas pavēstes var saņemt abu dzimumu mediķi un visi rezerves virsnieki. Jā, un, aizbraucot ģimenes galvai, agrāk vai vēlāk tam seko ģimene ar bērniem. Jo vairāk radu, draugu, paziņu kādam ārvalstīs, jo drošāk viņš brauc.

Relokanti, emigranti un bēgļi

Pēc sagatavotības līmeņa izceļotājus var dalīt trīs grupās. Vispirms *relokanti* – cilvēki, kuri agrāk bijuši ārzemēs. Piemēram, vasaras pavadījuši pie Vidusjūras vai kovidā ierobežojumu laikā iestrēguši kādā ārvalstī. Tiem tur ir draugi, paziņas, varbūt kāds naturalizējies rads. Paretam – vasarnīca, mājiņa vai cits īpašums. Bieži konts ārzemju bankā. Noteikti ārvalsts ilgtermiņa uzturēšanās atļauja, bet reizēm pat otra pase. Tāpēc ārkārtas situācijā tiem visvieglāk izceļot. Demogrāfi lēš, ka 2022. gada sākumā Krievijā bija pieci miljoni dubultpilsoņu. Lai arī tikai miljons no tiem atbilstoši noteikumiem reģistrējušies Krievijas Ārlietu ministrijā, respektīvi, bijuši varai puslīdz lojāli. Tātad *relokantu* no Krievijas varētu būt ap četriem miljoniem.

Nākamie minami emigranti. Ļaudis, kuri agrāk jau interesējušies par kādu citu mītnes zemi. Bieži mācījušies

svešvalodas. Laikus ārzemēs atraduši kontaktus. Iepriekš kārtojuši izbraukšanas dokumentus. Arī viņi zina, kurp brauc. Pētījuši maršrūtus, nojauš, kur iespējams saņemt palīdzību. Intervijās emigranti stāsta, ka ziņa par karu vai mobilizāciju bijusi tiem tikai pēdējais impulss, lai dotos ceļā. Ja viņu skaitu aplēšam, vadoties pēc 2022. gada papildus izsniegto ārzemju pasu daudzuma, tad tie varētu būt ap 7,5 miljoniem.

”Šobrīd ārzemēs dzīvo ceturtdaļa vai pat trešdaļa Krievijas valsts pilsoņu.

Visbeidzot ir bēgļi – pati nesagatavotākā aizceļotāju grupa. Daļa no tiem mēģina ceļot pat ar Krievijas iekšzemes pasēm. Šādi bēgļi cenšas nokļūt valstīs, kurām ar Krieviju ir bezvīzu režīms. Tāda ir Armēnija, Kirgīzija, Tadžikija un Kazahija. Šeit nonākuši, bēgļi cenšas izkārtot dokumentus tālākam ceļam. Ne visiem veicas, un daļa tiek deportēti atpakaļ. Bēgļi centušies izceļot arī caur Uzbekiju un Mongoliju. Taču arī tas neesot viegli. Viņu skaits nav skaidrs, bet viņu nav maz.

Skaitām kopā: desmit miljoni krievu pasu īpašnieku, kas savulaik palikuši tuvajās ārzemēs; 8,5 miljoni tālajās ārzemēs pirms 2022. gada saskaitīto; pieci miljoni piektā vilņa politisko emigrantu, kuri ar Krievijas sūtniecībām cenšas nekontaktēt; četri miljoni *relokantu*; 7,5 miljoni pēdējā laika emigrantu. Pēc visai pieticīgiem aprēķiniem iegūstam 35 miljonus Krievijas pasu īpašnieku, kuri vairs nedzīvo Krievijā. Bet, ņemot vērā, ka no 143 miljoniem Krievijas oficiālo pilsoņu Krievijas ārzemju pasēs kabatā nēsā 50,5 miljoni, emigrējušo var būt arī vairāk. Tādējādi šobrīd ārzemēs dzīvo ceturtdaļa vai pat trešdaļa šīs valsts pilsoņu.

Kas ar šiem cilvēkiem notiks tālāk?

Latviešu trimda atceras, kā dzīvo un domā tie, kuri bijuši spiesti doties svešumā. Ir lietas, kas nemainās. Daudzi devušies prom, lai kādreiz dzimtenē atgrieztos. Bet emigrantu plāni variē atkarībā no ārzemēs nodzīvotā laika; no tā, kā cilvēkiem izdēties iedzīvoties jaunajā vietā; kādā vecumā viņi nonākuši jaunajā mītnes zemē; cik stipras saknes palikušas vecajā dzimtenē; no gaisotnes, kāda valda diasporā un tuvējās emigrantu organizācijās; un no tā, kas viņus var sagaidīt, dzimtenē atgriežoties.

Šobrīd no Krievzemes pārsvarā aizceļo jaunie, bieži ar bērniem. Dzimtenē valdošā totalitārisma dēļ kontakti ar palikušajiem ne vienmēr ir stabili. Politologi no krievu emigrācijas aprindām apgalvo, ka šī tauta ļoti negribīgi

veido diasporu. Ja tā, tad biedrības, kas satur emigrāciju kopā, izpaliks un emigrantu integrācija mītnes zemēs būs strauja.

Visātrāk jaunajā vietā iedzīvojas bērni. Piecgadīga atvase, nonākusi jaunā vietā, pēc pieciem gadiem bez akcenta runās mītnes zemes valodā, kā līdzvērtīga mācīsies skolā, vienaudžu bariņā uzskatīs sevi par vietējo. Vēlāk, ja izpaliks tautiešu sabiedrība un būs jauktu tautību laulības, bērniem no šīm laulībām vecvecāku dzimtene būs tikai punktiņš uz globusa.

”

**Karam beidzoties,
neatkarīgi no uzvarētāja
izbraukušie atgriezties
nesteigsies.**

Tāpēc arī šīs emigrācijas nākotne atkarīga no kara ilguma un varas, kas Krievijā pastāvēs pēc tam. Karam, totalitārisma, impēriskumam un militārisma ievēloties vēl gadus piecus, aizceļojusī jaunatne dzimtenei jau būs zudusi.

Tāpat paredz, ka, karam beidzoties, neatkarīgi no uzvarētāja izbraukušie atgriezties nesteigsies. Ekonomikā gaidāms pagrimums. Daudziem palikušajiem būs kara psiholoģiskās traumas. Kā visur, kur bijis karš, paredzams liels nelegālo ieroču tirgus. Tā sekas vienmēr ir augsts noziedzības līmenis un zema pilsoņu ekonomiskā aktivitāte, no kā izriet iedzīvotāju nabadzība un sociālo garantiju trūkums. Vecākā paaudze tieksies uz dzimteni, bet vispirms tā ņems vērā bērnu intereses. Tiem jāpabeidz skola, studijas, jānostājas dzīvē uz kājām... Tāpēc nav zināms, vai Krievijā atgriezīsies vairāk par pusi pēc 2022. gada aizceļojušo. No agrākās emigrācijas, visdrīzāk, atgriezīsies tikai retais.

Cik stipra un monolīta ir Krievija?

Pirmkārt, lai arī Krievija lepojas ar savu varenību un atļaujas sapņot par “krievu pasauli”, līdz 2023. gada beigām tā izsniegusi tikai 143 miljonus pasu. Pasaules mērogā tas ir niecīgs daudzums. Maznozīmīgajā Bangladešā iedzīvotāju ir vairāk. Arī Brazīlijā, Nigērijā un Pakistānā ir krietni vairāk. Indonēzijā – divreiz vairāk, bet ASV – 2,5 reizes vairāk. Indijā un Ķīnā – katrā desmit reizes vairāk. Meksikā, Japānā, Etiopijā vai Filipīnās ir tikai drusku mazāk, nekā oficiāli deklarēts Krievijā. Ja atrēķina pēdējās desmitgadēs no Krievijas emigrējušos pilsoņus, arī šīs zemes iedzīvotāju daudzuma ziņā *Krievzemīti* var pārspēt. Tātad šī valsts ir varena tikai pašas acīs.

Otrkārt, *delikāta* lieta. Krievija ir daudznacionāla zeme. Kaut arī tur visos laikos īstenota rusifikācija, statistika arvien ir viltota par labu krieviskumam. Piemēram, pēcteči no jauktām laulībām vienmēr tiek pieskaitīti krievi. Tomēr, pat pēc oficiāliem datiem, par krievi tur sevi šodien ļauj atzīt tikai aptuveni 111 miljoni – trīs ceturtdaļas iedzīvotāju.

Lielākās mazākumtautības ir: tatāri – 5,5 miljoni; valsts pierobežā pārsvarā dzīvojošie ukraiņi – trīs miljoni (Ukrainai nesen atņemtās teritorijas te neskaitās); baškīri un čuvaši – katra tautība ir virs 1,5 miljoniem (tikai pēc oficiālās statistikas); čečeni, Krievijas armēņi, avāri un mordovieši – katra tautība ap miljonu. Tādas maz dzirdētas tautas kā dargini, udmurti, marijieši, osetīni un kabardieši arī ir virs pusmiljona katra. Krievijas robežās dzīvojošie kazahi, azerbaidžāņi, baltkrievi un vācieši arī tikpat daudz. Vēl ir arī kumiki, jakuti, lezgīni, burjati, inguši, Krievijas uzbeki un vēl citas tautas, kas savas kompaktās apdzīvotības zonās var lepoties ar stipru nacionālo apziņu.

”

**Krievija ir
daudznacionāla zeme.**

Treškārt, tā jau tagad ir federatīva zeme, kur nomales izjūt centrālās varas spaidus. Biežāk nekā potenciālās nacionālās valstis, kas varētu rasties, *Maskavijai* krītot, šeit piemin zemes ar spēcīgu titulnāciju: Sahas Republika (1,1 miljons iedzīvotāju; titulnācija jakuti – 55,3 %; krievu minoritāte – 32,6 %), Tatārija (četri miljoni iedzīvotāju; titulnācija – 53,6 %; krievu minoritāte – 39,3 %), Čečenija (1,5 miljoni iedzīvotāju; titulnācija – 96,4 %; krievi – 1,2 %), Čuvašija (1,2 miljoni iedzīvotāju; titulnācija – 67 %; krievi – 26,5 %), Ingušija (0,5 miljoni iedzīvotāju; titulnācija – 93 %; krievi – 0,6 %), Ziemeļosetija-Alānija (0,6 miljoni iedzīvotāju; titulnācija osetīni – 65,6 %; krievi – 16,3 %). Tāpat, *atslābstot* centram, centrbēdzes spēki neizbēgami pastiprināties arī Krievijas federācijas subjektos, kur etniskais sastāvs ir raibs, arī Dagestānā (3,2 miljoni iedzīvotāju; avāri – 30,5 %; dargini – 16,6 %; kumiki – 15,5 %; lezgīni – 13,3 %; lakci – 5,1 %; krievi – 3,3 % u. c.). Vai arī zemēs, kur titulnācijas vājas, piemēram, Baškīrijā (četri miljoni iedzīvotāju; titulnācija – 31,5 %; tatāru – 24,2 %; krievu – 37,5 %). Centrbēdzes spēki pastiprināsies pat tur, kur krievi it kā skaitās vairākumā: Burjatijā, Mordovijā, Udmurtijā, Marijelā u. c. Iemesli tam ir gan nacionālās etniskās statistikas ilgstoša viltošana, gan Maskavas nerēķināšanās ar reģionālajām elitēm. Kopumā ap 190 dažādu tautību un vismaz 30 reģionālu separātisma centru. Tā ir liela pulvermuca!

Taču ar to šīs valsts problēmas nebeidzas. Tālajos Austrumos vēl ir vairāki miljoni ķīniešu. Viņu ieceļošana

sākās 80. gadu beigās, kad Ķīnā ar likumu bija aizliegts vienai ģimenei laist pasaulē vairāk par vienu bērnu. Ģimenes, kuras sapņoja par vēl vienu atvasi, sāka pārvākties tuvējās robežas otrajā pusē. Tagad tur jau izveidojies ievērojams ķīniešu anklāvs. Krievijas ķīniešu reālais skaits ir neskaidrs, un dažādās publikācijās tas svārstās no diviem līdz desmit miljoniem. Daudzas ģimenes te dzīvo jau trešajā paaudzē, bet Krievijas pavalstniecība nokārtota tikai daļai ieceļotāju. Nav zināms, kas var notikt šajā etniski diezgan viendabīgajā reģionā nestabilā politiskajā situācijā.

”

Krieviju atstājusi liela daļa augšējā vidusslāņa.

ANO pārskatā par valstīm, kas kļuvušas par lielām ārzemēs dzimušu migrantu mītnes zemēm, Krievija ieņem ceturto vietu pēc ASV, Vācijas un Saūda Arābijas. Saskaņā ar šo pārskatu 2021. gada janvārī Krievijā tikai likumīgā kārtā dzīvoja 12 miljoni ārvalstu migrantu, pārsvarā izceļotāji no Āzijas.

Kādas varētu būt notiekošā sekas?

Nākotnes paredzēšana ir nepateicīga un diezgan riskanta nodarbe, un ar to nevajadzētu aizrauties, taču vērojamas arī nepārprotamas tendences.

Pirmkārt, komentētāji vienisprātis, ka, neskatoties uz varas pieņemtajiem pretpasākumiem, Krieviju atstājusi liela daļa augšējā vidusslāņa. Vispirms jau uzņēmēji, paliekot galvenokārt to biznesu īpašniekiem, kas saistīti ar valsts un varas struktūrām. Tāpat prom ir enerģiskākie, uzņēmīgākie un zinošākie. Ne tikai darba devēji, bet arī darba ņēmēji. Kopā ar saviem saimniekiem prom devusies arī krietna daļa Krievijas privātā kapitāla. Vai tas atgriezīsies, nav skaidrs.

Otrkārt, Krievijā ilgstoši bijis zems jaunatnes īpatsvars, bet vairums tagadējo emigrantu ir jaunieši līdz 35 gadu vecumam. Šajā paaudzē dzimstībā jau bijis kritums. Viņu vecvecākus retinājis Otrais pasaules karš. Karam ievēloties, šis robs tiks cirsts vēl dziļāks. Karam ievēloties, zeme zaudēs arvien vairāk emigrējušo jauniešu, bet palikušos retinās karalauks. Šī rēta var kļūt krievu tautai nedziedināma.

Treškārt, valsts apdzīvota ļoti nevienmērīgi. Trešdaļa iedzīvotāju apmetušies ap Maskavu trijstūrī starp Jaroslavlju, Voronežu un Smolensku. Tie ir tikai 4 % valsts teritorijas. Arī šī zeme nav bieži apdzīvota. Savukārt trīs ceturtdaļas visas šīs valsts teritorijas atrodas aiz Urāliem, un šī zeme ir tukša. Sibīrijas plašumos izkaisīta vairs tikai

piektdaļa populācijas, kas dilst. Šeit kopš 1991. gada pamests jau desmitiem tūkstošu apdzīvotu vietu, pilnībā pamestu pilsētu ir vairāk par tūkstoti. Karalaikā šis process kļuvis straujāks.

Ceturtkārt, no impērijas nomalēm pirmie aizbrauc krievi. Paliek vietējās tautības. To iespāids mazāk apdzīvotajos reģionos aug, un mazākumtautību līderi, piemēram, Čečenijā, un daži reģionu līderi jau tagad sarūpējuši sev nelielas privātas armijas.

Vēl būtisks faktors – ar tukšajām zemēm Tālajos Austrumos robežojas pasaules pārapdzīvotības smagsvars – Ķīna. Arī Kazahstāna, bijušais Maskavas satelīts, no demogrāfiskā viedokļa ir veiksmīgāka par bijušo metropoli. Izceļotāji no šīm valstīm jau tagad apdzīvo tuvējos pierobežas apgabalus Krievijā. Tā etniski šīs teritorijas arvien vairāk attālinās no metropoles. Ja zinām, ka vismaz ceturtdaļa Krievijas pilsoņu jau pārstāv mazākumtautības un imigrantu daudzums skaitāms miljonos, politiskā aina mainās vēra ņemami.

Piektkārt, totalitārisms arvien saistīts ar personības kultu. Savukārt, vadonim pazūdot no politiskās skatuves, neizbēgami seko jukas. Putinam šobrīd ir pāri septiņdesmit. Viņa komandas lielākā daļa arī ir šajā vecumā.

”

Putinam šobrīd ir pāri septiņdesmit. Viņa komandas lielākā daļa arī ir šajā vecumā.

Jau izteiktas bažas, ka neatkarīgi no uzvarētāja karā Krievijai tuvojas liela politiska krīze. Iemesli vairāki: reģionos vairs nav vēlētu augstāko amatpersonu. Tos aizstājuši Kremļa iecelti gubernatori – parasti no Putina svītas. Ieceltie ierēdņi maz rēķinās ar vietējām elitēm. Visos administrācijas posmos un tiesībsargājošajās struktūrās ir augsts korupcijas līmenis. Gan uzņēmēji, gan vietējā elite izjūt šīs sistēmas slogu. Arī ieceltie Kremļa pārstāvji nav droši par savu nākotni. Pēdējos desmit gados atceltie gubernatori parasti nonāk ieslodzījumā. Šāda kārtība nemotivē. Tas viss nevairo Kremļa popularitāti. Šis karš lielā mērā tika sākts, dzenoties pēc popularitātes, bet arī šis mērķis ir sasniegts daļēji un tikai kara pirmajā posmā.

Krievijas zemēs var rasties jaunas suverēnas valstis. Nemieri no 2016. līdz 2022. gadam liecina, ka centrālā vara perifērijā nav populāra. Arī emigrācijā notikušie *postkrievijas* brīvo tautu forumi apliecina šo noskaņojumu.

Emigrantu intelektuāļu forumos un sociālajos medijos diskutē arī par to, kā būs, ja karadarbībā tiks ierauti kaimiņi vai NATO valstis. Galu galā daļa bijušo PSRS republiku un sociālistiskā Varšavas bloka valstu nu ir šīs alianses locekles. Putins un Kremļa dižvīri jau vairākus gadus savas militārās neveiksmes mēģina skaidrot ar kaimiņu morālu un materiālu palīdzību Ukrainai. Par to kaimiņvalstīm daudzkārt draudēts pat ar atombombardēšanu. Lai arī kaimiņvalstu politiķi šai Kremļa histērijai lielu uzmanību nepievērš, Krievijas intelektuāļi un opozīcija šādu iespēju neizslēdz, un daļa pat uz to liek lielas cerības. Un tad varot gadīties, ka tiks pārskatītas arī Krievijas ārējās robežas. Jo, iebrūkot Ukrainā un inkorporējot okupētās teritorijas, tā pārkāpusi pēc Otrā pasaules kara Eiropā noteikto valstu ārējo robežu negrozāmības principu. Tātad attiecībā uz šo zemi šī norma var nebūt vairs saistoša. Šādu apstākļu pavērsienu daļa diskusiju dalībnieku pat neuzskata par ļaunāko iespējamo scenāriju. Šādu viedokli vairākkārt pauž, piemēram, rakstnieki Viktors Šnederovičs un Dimitrijs Bikovs, režisors Oļegs Kuvajevs – *Youtube* satura veidotāji ar miljonu auditorijām.

Ir arī senākas domstarpības. Robežu strīdi ar Krieviju ir Ķīnai. Varot būt apspriežams kādreiz igauniskās Kingisepas un pat vēsturiskās Ingrijas (tagad Ļeņingradas apgabalā) jautājums. Ne vienmēr skaidras esot tautu robežas Kaukāzā un Krievijas iekšienē. Neesot izslēgts, ka daži kādreiz aplaupītie varot vēlēties savu atgūt *ar procentē*.

”
Krievu intelektuāļi jau
gadu desmitus jūtas
norūpējušies, kad nāksies
kārtot parādus.

Pagaidām kā pamatojumu šādām bažām krievu intelektuāļi nepiesauc nedz Ukrainas, nedz mūsdienu pasaules politiku izteikumus. Taču citēta tiek Izraēlas premjerministre Golda Meira (*Golda Meir*), dzimusi Kijevā 1898. gadā, mirusi Jeruzālemē 1978. gadā. Amatā viņa bijusi 1969.–1974. gadā. Saistībā ar arābu valstu agresiju viņa 1973. gadā esot sacījusi: "Ir tikai viens veids, kā likt agresoram un viņa atbalstītājiem saprast un ilgāku laiku atcerēties, ka viņiem nav bijusi taisnība. Un tā ir lielu teritoriju zaudēšana!"

Impērija, par kuras mantinieci sevi joprojām uzskata Krievija, ilgušus gadsimtus bijusi citām tautām un valstīm ļoti agresīvs kaimiņš. Taču šī agresivitāte pēdējos gados ir drīzāk bezspēcības pazīme. Valsts sairšanu prognozē gan opozīcijas, gan Kremļa politiologi. Citi raugās uz to ar bažām, citi ar cerībām. Un internetā pieejami scenāriji un *postkrievijas* kartes katrai gaumei. Krievu intelektuāļi jau gadu desmitus jūtas norūpējušies par to, kad nāksies *kārtot parādus* un kas pēc tam atliks impērijas mantiniekiem.

Vai šī kara rezultātā tā būs, to rādīs laiks. Taču skaidrs, ka Krievijā pēc šī kara nekas vairs nebūs tā, kā tas bija agrāk. **U!**

Latvietis, diplomāts, buršs

Fragmenti no Latvijas diplomāta fil! Edgara Krieviņa, *lettonus*, atmiņām

Fil! Ēriks Jēkabsons, *lettonus*

Šogad aprit 140 gadi, kopš dzimis viens no ievērojamākajiem starpkaru posma Latvijas Republikas diplomātiem – korporācijas *Lettonia* filistrs Edgars Kurts Pēteris Krieviņš.

1884. gada 1. jūnijā Valkas apriņķa Vecbrenguļu muižas pārvaldnieka Pētera un viņa dzīvesbiedres Minnas, dzimušas Šmites, ģimenē pasaulē nākušā puīša dzīves gaitās īpaši spilgti atspoguļojumu rada sarežģītie Latvijas vēstures likloči 19. gadsimta beigās un 20. gadsimtā. Viņš tieši piedalījās daudzu Latvijas un latviešu nācijas vēsturē būtisku procesu un norišu veidošanā. Turklāt Edgara Krieviņa atpazīstamību ievērojami palielina apstākļi, ka viņš pēc Otrā pasaules kara sarakstīja samērā detalizētas, no vēstures zinātnes viedokļa ļoti nozīmīgas atmiņas, aptverot bērnību un jaunību Latvijā un Krievijā, t. sk. studenta gadus *Lettonia* u. c., darbu Latvijas Ārlietu ministrijā, t. sk. sūtniecībās Tallinā un Berlīnē (sk. Melburnā 1966. gadā izdoto grāmatu *Viņās dienās. Atmiņas, apcerējumi un laika biedru suminājumi*).

E. Krieviņš Berlīnē, 1923. gads.1

Studijas un darbība *Lettonia*

Pēc tam, kad vecāku mājās bija apguvis iestāj-pārbaudījumiem vidējā mācību iestādē nepieciešamās zināšanas, E. Krieviņš 1895. gadā sekmīgi iestājās Pērnavas klasiskajā ģimnāzijā Igaunijā, kuru beidza 1903. gadā, uzsākot studijas Tērbatas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē. Studiju laikā tika uzņemts latviešu studentu korporācijā *Lettonia*, 1904. gada novembrī iegūstot krāsas.

Korporācijā viņš darbojās kopā ar saviem *coetus* biedriem – vēlāko Latvijas diplomātu Oļģertu Grosvaldu, pazīstamajiem ārstiem Jāni Pusbarnieku un Rūdolfu Skaidro, mācītāju Kārli Kundziņu, tiesnesi Teodoru Zvejnieku u. c. E. Krieviņš vēlāk atcerējās: “[...] 1904. gada augustā jauno biedru pieplūdums nebija mazāks kā gadu iepriekš. Jau pirmajā uzņemšanā, novembra mēnesī, prāvs skaits jauno zēnu – tai pat laikā arī es – saņēma krāsas: divos gados speciālā konventa sastāvs bija apmēram divkārtšojies. Ideoloģiski jauno elementu ieplūdums konventā, saprotams, nekādi negrozīja tā vispārējo seju.

To negrozīja arī tas apstākļi, ka jau 1905. gada rudens semestrī konventa vadību uzņēmās “jaunie”, Eduards Veispāls, *hist.*, Pēteris Kūlis, *jur.*, un es. Man šo amatu konvents, droši vien, uzticēja manas vācu valodas prasības dēļ, jo trešā šaržētā pienākumos ietilpa sarakste ar Šaržēto konventu. Tad pat es kopā ar Ēriku Feldmani, vēlāko aizsardzības ministru, sūtni Maskavā un Jelgavas apgabaltiesas priekšsēdi, uzņēmām arī buršu tiesneša amatu. Notikumu norisē izrādījās, ka mēs abi bijām beidzamie *Lettonia* buršu tiesneši Tērbatā. Raksturojot pāris vārdiem *lettonu* toreizējo dzīvi, droši var teikt, ka tā bija visai saturīga un ierosmēm bagāta. Konventā pastāvēja vairāki nogrupējumi ar speciālām interesēm, un no jaunajiem biedriem ikkurš, saskaņā

ar savu gaumi un dāvanām, varēja pievienoties vienam vai otram no tiem. Tā vieni pievērsās literāro vakaru iespaidīgo tradīciju turpināšanai un izveidošanai. Es atceros augsta līmeņa referātus ar visai interesantām sekojošām pārrunām. Toreizējos apstākļos, kur vidusskolās valdīja krievu gars, ko Rīgā un Jelgavā pa daļai kompensēja vidusskolu audzēkņu pulciņu darbība, literārie vakari bija sevišķi nozīmīgi tiem komilitoņiem, kas bija auguši un skolu beiguši svešā vidē, Krievijā vai – kā es – Igaunijā. Mūsu vakari viņiem deva iespēju pirmo reizi dzīvē vingrināties literāras mātes valodas lietošanā resp. izkopšanā, šeit viņi varbūt pirmo reizi iepazinās ar latviešu sadzīves problēmām un garīgās kultūras jautājumiem. Mūsu bibliotēka slēpa neizsmeļamas bagātības, gan vecas, gan jaunas. Nemanot tur pagāja klusās pēcpusdienu stundas, šķīstot nodzeltējušos “Sēta, Daba, Pasaule” sējumus vai citus vecus izdevumus. [...] No mūzikas istabas nereti atskanēja klavieru improvizācijas par mūsu tautas dziesmu tēmām vai kāda cittautu komponista darba atskaņojums. Mūsu vidū bija tautieši ar skaistām, rūpīgi izkoptām balsīm. Mūzikas cienītāji palaikam sanāca viesmīlīgajā Indriķa Zīles ģimenē tuvējā Karlovas muižā. Turpat Karlovā mūsu rīcībā bija vairāki tenisa laukumi. [...]”

¹ https://lv.wikipedia.org/wiki/Edgars_Krievi%C5%86%C5%A1

**Tartu Universitātei
iesniegtais studenta foto.**

**Pēc krāsu piešķiršanas,
1904. gads.**

Avots: *Lettonia* arhīvs

Studiju periodā līdzekļu iegūšanas nolūkā E. Krieviņš strādāja par mājskolotāju Pērnavā (1903–1904), tomēr 1905. gadā Krievijas revolūcijas norišu laikā materiālo grūtību dēļ bija spiests studijas uz laiku pārtraukt, neilgu laiku nodarbojās ar lauksaimniecību Smolenskas guberņā, grāfa Heidenas muižās, pēc tam atkal strādāja par mājskolotāju.

Skolotājs, publicists, docents

1903. gadā, rakstot latviešu presē, E. Krieviņš aizsāka savu literāri publicistisko darbību, ko kopa visa mūža garumā. Līdz Pirmajam pasaules karam krievu valodā tika izdotas arī trīs E. Krieviņa grāmatas par pedagoģijas jautājumiem.

1906. gadā Kijivā viņš ieguva vācu valodas skolotāja tiesības pasniegšanai ģimnāzijās, bet Pēterburgā – vācu valodas skolotāja tiesības pasniegšanai militārajās ģimnāzijās. Kā liecina Krievijas militārās vēstures arhīvā esošais Krievijas armijas dienesta gaitu saraksts, E. Krieviņš 1906. gada augustā sāka strādāt par skolotāju un klases audzinātāju Nižņijnovgorodā, privātajā Milova reālskolā, bet no 1908. gada februāra bija vācu valodas skolotājs elitārajā grāfa Arakčejeva kadetu korpusā Nižņijnovgorodā (militārajam resoram piederīga izglītības iestāde). 1910. gadā E. Krieviņš pārcēlās uz Maskavu un iestājās Maskavas Universitātes Filoloģijas fakultātē (studijas beidza kara laikā, 1916. gadā). Trīs vasaras līdz Otrā pasaules kara sākumam papildināja zināšanas Grenobles, Leipcijas un Berlīnes universitātēs. Paralēli studijām strādāja par skolotāju N. Božanova reālskolā (1910–1914), no 1911. gada septembra līdz 1915. gadam – 1. Maskavas Katrīnas kadetu korpusā, arī Aleksandra un Alekseja karaskolās.

1915. gada pavasarī Krieviņu, kara skolu pasniedzēju, formāli mobilizēja armijā, iedalot kara cenzūras iestādēs Maskavā. Vienlaikus Pirmā pasaules kara laikā 1914.–1919. gadā viņš bija vācu valodas un literatūras lektors Maskavas Universitātē. Krievijas civildienestā sasniedzis kolēģijas padomnieka jeb militārajā dienestā pulkvedim atbilstošu pakāpi. Pēc boļševiku nākšanas pie varas apvērsuma un ielu kauju ceļā Maskavā E. Krieviņš bija

arī docents Neofiloloģiskajā pedagoģiskajā institūtā Maskavā (1918–1920). Tādējādi viņš personiski pieredzēja boļševiku varas pirmo mēnešu un gadu šausmas Krievijas galvaspilsētā, ieskaitot ielu kaujas 1918. gada 6. jūlijā, kad latviešu sarkano strēlnieku vienības sakāva pret boļševikiem sacēlušos sociālistu revolucionāru (eseru) karaspēka daļas.

Vēlas atgriezties dzimtenē

1920. gada pavasarī starp Latviju un Padomju Krieviju uzsāko miera sarunu dēļ radās iespēja atgriezties dzimtenē. E. Krieviņš tika iekļauts vienā no pirmajām t. s. ķīlnieku apmaiņas grupām, ko maijā nosūtīja pāri frontes līnijai uz Latviju. Viņš vēlāk atcerējās: “Par kaut cik nozīmīgāku zinātnisku darbu kopš oktobra revolūcijas Maskavas Universitātē nebija ko domāt. Sensakšu valodas kursu, ko es fakultātes uzdevumā lasīju 1917.–18. mācību gadā, man vēl izdevās puslīdz normāli nobeigt. Es turpināju vienīgi vācu valodas kursu. Dzīve ar katru dienu kļuva nepanesamāka. Bads, sals nekurinātos dzīvokļos, epidēmiskas slimības un nedrošība pienēmās. Satiksme ar Latviju bija pārtraukta. Retumis pavīdēja kāda nenoteikta un nepārbaudāma ziņa par cīņām Latgales frontē. Ar pāris draugiem no *Fraternitas Moscoviensis* regulāri apspriedos par iespējām atgriezties Latvijā. Sanāksmēm mēs bijām izraudzījuši drošu vietu – policijas pārvaldes ambulanci, kur *Fraternitas Moscoviensis* filistrs Dr. Arturs Līgers pieņēma savus slimniekus. Apsvēruši apstākļus, mēs nācām pie atziņas, ka doma par atgriešanos pagaidām vēl nav īstenojama. Vajadzēja nogaidīt. Sekoja baigi mēneši, kas negribēja beigties. Te – 1920. gada agrā pavasarī – atspīdēja cerības stars: pienāca ziņa, ka drīzumā ieradīsies Latvijas valdības delegācija ar *Fraternitas Moscoviensis* filistru Aurēliju Zēbergu, vēlāko ārlietu ministra biedru, priekšgalā, lai vestu ar lieliniekiem sarunas par ķīlnieku apmaiņu. Pateicoties Dr. A. Līgera un A. Zēberga gādībai, mani uzņēma apmaināmo sarakstā: es aizstāju kādu ķīlnieku no provinces, kas nevarēja ierasties. Maija mēneša sākumā es varēju doties ceļā. Es priecājos, ka būs interesants ceļa biedrs, vecs paziņa – prof. Endzelīns [arī *Lettonia* filistrs], kas ar ģimeni no Harkovas bija ieradies Maskavā. Skumju sirdi man nācās šķirties no savas dārgās mantas – bibliotēkas, kas saturēja kādus 700 sējumus. Es to atstāju pedagogiskiem kursiem, kur biju lasījis vācu literatūru. Tikai kādas 30 grāmatas pēc īpaša saraksta varēju izvest. Šo sarakstu pārbaudīja vairākas iestādes. Beidzot zem atļaujas stāvēja vesela zīmogu un parakstu kolekcija, to starpā redzamu lielinieku varas vīru. [...] Uz demarkācijas līnijas – robeža toreiz vēl nebija nosprausta – mūs sagaidīja 13. Tukuma pulka kareivji un virsnieki – baltvāci, braši, iznesīgi zēni, kas apzinājās, ka viņi šinī nozīmīgā postenī sargā savu un mūsu kopējo dzimteni. Ar aizkustinošu sirsnību viņi mums palīdzēja novietoties no Rīgas atsūtītā sanitārvilcienā. [...] Nākamajā piestātnē vilciens kavējās ilgāku laiku un abi profesori nolēma telegrafēt uz Rīgu par savu ierašanos. Es viņus pavadīju. Prof. Endzelīns uzmanīgi pētīja stacijas ēkas uzrakstus. “Šie neparastie latviskie uzraksti liek sirdij straujāk pukstēt. Bet šeit, lūk, ir nepiedodama kļūda! Nevis Ludze, bet

Ludza ir pareizi. Lūdzu, ievērot!” pievērsies prof. Plāķim un man, pamācīdams mazliet strupī un stingri, kā tas bija viņa dabā, pateica Endzelīns un – nogrima domās. Rīgas stacijā mani sagaidīja patīkams pārsteigums: mani tur apsveica veselības departamenta direktors, Satversmes sapulces loceklis, konfilistrs *Dr. med. G. Reinharde* un lūdza kādu laiku apmesties viņa ģimenē. Arī no karantēna formalitātēm viņš mani atbrīvojot.”

Uzsāk darbu Ārlietu ministrijā

1920. gada jūnijā E. Krieviņš sāka strādāt par ģermāņu filoloģijas docentu nesen izveidotajā Latvijas Augstskolā (no 1922. gada – Latvijas Universitātē), turklāt vienlaikus bija arī Iekšlietu ministrijas vecākais sevišķu uzdevumu ierēdnis, Rēzeknes bēgļu karantīnas pirmais vadītājs. 1920. gada augustā E. Krieviņš sāka strādāt par Ārlietu ministrijas Politiski diplomātiskā departamenta Vācijas nodaļas vadītāju. Jūlijā starp abām valstīm tika atjaunotas Bermonta spēku uzbrukuma laikā 1919. gada novembrī pārtrauktās attiecības, un tās bija jāuztur. Vēl vairāk – 1920. gada novembrī Krieviņš tika iecelts par sūtniecības Berlīnē I šķiras sekretāru. Viņš atcerējās: “Dodoties 1920. gada novembra mēneša sākumā ceļā uz Berlīni, sūtnis Dr. Voits, ģenerālkonsuls Švēde un es pilnā mērā apzinājāmies, ka darbs, kas mūs tur sagaida, nebūs no vieglajiem. Mēs visi bijām apmeklējuši vācu skolas, un vācu mentalitāte mums nebija sveša. Tāpēc mēs ar pašāvēību lūkojāmies nākotnē un cerējām godam veikt mums uzticētos pienākumus. Bet drīz vien mums bija jāpārlicinās, ka mūsu darbs būs nesamērīgi grūtāks, nekā mēs bijām paredzējuši. Mēs nezinājām, ka Latvijas prestižs vācu iestādēs, politiskajās aprindās un presē stāv uz tik zema līmeņa, kādu mēs to atradām, Berlīnē ierodoties. [...] Mūsu attieksmes ar Vāciju no laika gala bija apgrūtinātas ar vairākām hipotēkām, kādas Igaunija un Lietuva nepazīna. Pie mums gadiem ilgi bija plosījušās kara vētras, Igauniju tās bija skārušas tikai īsi, uz kara beigām. Zemgales auglīgais līdzenums vāciem bija tīkots telpa kolonizatoriskai ekspansijai, Igaunijas zemīte bija neauglīga un nepievilcīga. Mūsu strēlnieku vienības bija varonīgi cīnījušās pret vācu armiju, mēs bijām asiņaini likvidējuši vācu rūpnieku atbalstīto Bermonta dēku. Vāci nekādi nevarēja samierināties ar mūsu agrāro reformu. Vācu sabiedrībā tā bija izsaukusi dziļu neapmierinātību, un prese to citādi neapzīmēja kā par “Agrarbolševismu”. Dažādas nokrāsas baltikumieši, Bermonta dēkas dalībnieki, Judeniča armijas un Bišofa dzelzdivīzijas piederīgie, atkāpdamies uz dienvidiem, bija izplatījuši vācu tautā par latviešiem visādas tenkas un šausmu stāstus. Ne labāk par mums atsaucās rakstnieki, kas bija piedalījušies cīņās austrumos. Sūtniecības bibliotēkā ar laiku sakrājās vesels plaukts pret Latviju vērstas literatūras. Vispārējais noskaņojums bija mums nelabvēlīgs, lai neteiktu naidīgs. [...]”

Darbs sūtniecībā Anglijā, Vācijā, Austrijā, Nīderlandē

No 1921. gada janvāra E. Krieviņš bija II šķiras sekretārs ģenerālkonsulatā Londonā, no 1922. gada jūlija līdz

E. Krieviņš Berlīnē, 1932. gads.²

1923. gada augustam atkal bija sūtniecības padomnieks Berlīnē, no 1923. gada augusta – sūtniecības Parīzē Konsulārās nodaļas vadītājs (vēlāk atašejs), no 1924. gada augusta – ģenerālkonsuls Berlīnē, no 1932. gada jūlija – pagaidu pilnvarotais lietvedis, bet no augusta – ārkārtējais sūtnis un pilnvarotais ministrs Vācijā, Austrijā (no 1933. gada oktobra) un Nīderlandē (no 1933. gada oktobra) ar sēdekli Berlīnē. 1935. gada septembrī iecelts par ārkārtējo sūtni un pilnvaroto ministru Igaunijā un 1938. gada septembrī – atkal par ārkārtējo sūtni un pilnvaroto ministru Vācijā un Nīderlandē ar sēdekli turpat, kur iepriekš, – Berlīnē. Tādējādi E. Krieviņš 20 gadu periodā bija guvis daudzveidīgu diplomāta darba pieredzi, turklāt visilgstošāk bija saistīts tieši ar darbību Vācijas telpā – gan Vēimāras republikas laikā līdz 1933. gadam, gan pēc tam nacionālsociālistu partijas kontrolētajā Vācijas Trešajā reihā. No 1938. gada rudens viņš bija tiešs iecinieks Vācijas ekspansijai un Čehoslovākijas pakāpeniskai iznīcināšanai, pēc tam Klaipēdas atņemšanai Lietuvai, Otrā pasaules kara sākumam līdz ar Vācijas un Padomju Savienības iebrukumu Polijā un tālākajiem notikumiem, kas rezultējās ar Baltijas valstu iznīcināšanu.

Svarīga un interesanta ir E. Krieviņa liecība par Vācijas un Padomju Savienības neuzbrukšanas līguma parakstīšanu 1939. gada 23. augustā (tā slepenais protokols sadalīja

² https://lv.wikipedia.org/wiki/Edgars_Krievi%C5%86%C5%A1

reģionu abu valstu ietekmes sfērās, Baltijas valstīm nonākot PSRS sfērā): "Pirmdien, [1939. gada] 21. augustā, atgriezies Berlīnē. Tās pašas dienas vēlā vakarā – drīz pēc pl. 23 – radiofons pārtrauca programmu un ziņoja, ka Berlīne un Maskava vienojušās noslēgt neuzbrukšanas līgumu, kura parakstīšanai Ribentrops 23. augustā ieradīšoties Maskavā... Mēs bijām pieraduši pie pārsteigumiem, bet tik strauju notikumu norisi diplomātiskā korpusā neviens paredzējis nebija. Nelūkojoties uz vēlo stundu, es telefoniski sazinājos ar jaunielcelto Lietuvas sūtni Škirpu (latviešu valodā, kuru viņš pārvaldīja perfekti!). Mēs nolēmām nekavējoties mobilizēt visus mūsu informācijas avotus, lai ievāktu tuvākas ziņas par notikumu. Jau 24.8. visi pavedieni bija mūsu rokās. Mums bija pilnīgi droša un eksakta informācija ne vien par pašu līgumu, bet arī par slepeno protokolu. Mums bija zināms, ka saskaņā ar šo protokolu Somija, Igaunija un Latvija ietilpinātas Padomju Savienības ietekmes sfērā, Lietuva – Vācijas. [...] Lai būtu pilnīgi drošs par pirmatnējās informācijas pareizību, es to laikā no 25.8. līdz 1.9. vairākkārt pārbaudīju un par rezultātiem ikreiz ziņoju Munteram, vienmēr minēdam savus avotus (aptuveni!). Tas Munteram deva pamatu griezties pie Vācijas sūtņa fon Koces (*Kotze*) ar jautājumu, vai Maskavas līgums neskar Baltijas valstu neatkarību. Sūtnis, atsaukdamies uz 7. jūnija neuzbrukšanas līgumu, izvairījās no skaidras atbildes. Mana informācija bija precīza un avoti pirmšķirīgi, tāpēc, apmeklējot *Auswaertiges Amt* [Vācijas Ārlietu ministriju], es kategoriski apgalvoju politiskās daļas vadītājam Vērmanim (*Woermann*), ka vāci 23.8. Latviju iztirgojuši krievi. Vērmans to tikpat kategoriski noliedza. Mēs palikām katrs pie sava. Es taču nevarēju Vērmanim atklāt, ka viens no maniem informatoriem sēd tepat, pāris istabas no viņa."

Par situāciju E. Krieviņš ziņoja uz Rīgu, taču ministrija nereaģēja (acīmredzot nespēja saprast, kā rīkoties). Savukārt 1940. gada pavasarī, tuvojoties neatkarības iznīcināšanai, tieši E. Krieviņš ieteica pārvest Ārlietu ministrijas arhīvu uz Stokholmu. Arī šajā gadījumā reakcija ministrijā nesevoja.

Represijas padomju okupācijas laikā

Padomju okupācijas laikā 1940. gada 22. jūlijā E. Krieviņš iesniedza Vācijas Ārlietu ministrijā tam pašam Vērmanam un ārlietu ministram Joahimam fon Ribentropam adresētu rakstu, kurā likumīgās valdības vārdā protestēja pret iepriekšējā dienā Rīgā pieņemto t. s. tautas saeimas lēmumu, nolemjot lūgt iekļaut Latviju Padomju Savienībā: "[...] Minētajiem lēmumiem trūkst jebkāda tiesiska pamata, jo pats parlaments (Saeima), radies vēlēšanās, kas notika zem krievu okupācijas varas terora un kuras nekādā ziņā

nevar uzskatīt par tautas vairākuma gribas izteikumu. Ja pirms tām ar padomju karaspēka invāziju Latvijā tika pārkāpti visi pastāvošie Latvijas – Padomju Savienības līgumi. Kā likumīgās Latvijas valdības ārkārtējs sūtnis un pilnvarots ministrs es ieskatu par savu pienākumu cieņpilni informēt Jūsu Ekselenci par manu protestu pret augstāk pieminētiem notikumiem." Ribentrops notu izlasīja, taču pēc divām dienām departamenta direktors E. Vērmans konstatēja: "Šodien draudzīgā veidā Lietuvas un Latvijas sūtniem atdevu atpakaļ viņu notas par viņu zemju inkorporēšanos PSRS, savu rīcību attaisnojot ar to, ka mēs no sūtniem varam pieņemt tikai tādas notas, ko tie iesniedz savu valdību vārdā. Saskaņā ar man dotiem

norādījumiem es nepieminēju, ka to daru pēc ārlietu ministra rīkojuma. [...] Es paziņoju trim [Baltijas valstu] sūtniem, ka tie un viņu sūtniecību darbinieki ar ģimenēm, ja vēlas, var palikt Vācijā. Visi trīs sūtni teica man par to paldies un lūdza arī nodot viņu pateicību ārlietu ministram."

1940. gada augustā ar kolaboranta Augusta Kirhenšteina valdības lēmumu E. Krieviņš formāli tika atcelts no amata "disciplināru pārkāpumu" dēļ, un viņš bija spiests noraudzīties, kā Padomju Savienības diplomāti pārņēma Latvijas sūtniecību un tās arhīvu Berlīnē. Latvijā Krieviņš neatgriezās, bet palika Vācijā. Rīgā 1940. gada oktobrī tika arestēts viņa jaunākais brālis – 1894. gadā dzimušais zvērinātais advokāts, bijušais Ārlietu ministrijas darbinieks un *Fraternitas Lettica* filistrs Bruno Krieviņš, kurš 1944. gadā gāja bojā padomju soda nometnēs.

E. Krieviņš 30. gados. Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas arhīvs

Dzīves laikā E. Krieviņš publicējās latviešu un ārzemju presē par dažādiem saimnieciska un kulturāla rakstura jautājumiem, sarakstīja vairākus iespēstus darbus par Latvijas saimniecību un agrāro reformu vācu valodā. Darbojās arī sabiedriski: bija Tautu Savienības veicināšanas biedrības, Latvju rakstnieku un žurnālistu biedrības, Rīgas latviešu biedrības, Latvijas PEN kluba, Latvijas pilsoņu biedrības Vācijā biedrs. Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa II šķiru un vairākiem ārzemju ordeņiem.

E. Krieviņš bija padomnieks saimnieciskos uzņēmumos Berlīnē. Pēc sava dzīvokļa sabombardēšanas Berlīnē pārcēlās uz Īberlingeni un Valhauzenu pie Bodenes ezera. Dzīvoja arī Šveicē. Pēc Otrā pasaules kara no 1945. gada dzīvoja Konstancā (tagadējās Bādenes-Virtembergas federālajā zemē), vēlāk ilgstoši Tunisijā, pēc tam atgriezās Konstancā. Dzīvodams trimdā, Edgars Krieviņš turpināja aktīvi piedalīties latviešu organizāciju sabiedriskajā politikā dzīvē, uzturēja saikni arī ar igauņu un vācbaltiešu buršiem. Miris 1971. gada 9. janvārī Konstancā. Apbedīts latviešu kapos Eslingenā. Izvadīšanā piedalījās arī vācbaltiešu burši, tādējādi apliecinot aizgājēja dzīvi zināmā mērā divās kultūrās un Latvijas sarežģītos vēstures ceļus.

Koncertetīkete un jēgpilna koncertu apmeklēšana

jeb kā būt pieklājīgam un netraucēt mūziķiem un klausītājiem

M! Alma Sedleniece, *gundega*

Koncerti ir vērtīgi kultūras pasākumi, kas sniedz iespēju bagātināt pieredzi kultūrā, gūt emocionālu baudījumu un iesaistīties sabiedriskajā dzīvē. Šādu pasākumu jēgpilnības pamatā ir koncertu apmeklēšanas etiķete – sociālo normu un uzvedības principu kopums, kas regulē mijiedarbību koncerta vidē. Sniegšu ieskatu, kā pretoties garlaicībai un piešķirt jēgu koncerta apmeklējumam, un izbaudīt klasiskās mūzikas priekšnesumus.

Koncertu apmeklēšanas etiķete un rupjākie pārkāpumi

Koncertu apmeklēšanas etiķete ir uzvedības normu kopums, kas tiek sagaidīts no skatītājiem un izpildītājiem koncertā. Etiķete sniedz skatītājiem priekšstatu par to, **kad aplaudēt, kad aplausus noklusēt, kā mijiedarboties ar māksliniekiem un koncerta apmeklētājiem. Tās mērķis ir radīt cieņpilnu vidi gan māksliniekiem, gan apmeklētājiem, uzlabojot kopējo koncerta apmeklēšanas pieredzi.**

Tradīcija par pilnīgi klusu sēdēšanu koncertā un visas uzmanības pievēršanu uz skatuves notiekošajam, kas aizsākusies romantisma laikmetā, saglabājusies līdz mūsdienām. Pētot koncertu apmeklēšanas etiķetes vēsturi, var secināt, ka muzikālajam vēstījumam ir augstāka vērtība. Tomēr, ja mūzikai un baudai, ko tā sniedz, būtu jāstāv pāri iedomām par to, ka lietas jādara tāpēc, ka jādara, tad vai maz ir jēga to ievērot?

Atbildi uz šo jautājumu var raksturot vienā vārdā – cieņa. Koncertzāle ir vieta, kur mākslinieki sniedz nedalītu uzmanību auditorijai un to sagaida arī no apmeklētājiem zālē. Pieņemtā etiķete, kurai pakļaujamies mūsdienā koncertos, ir tā, kas nodrošina visiem klausītājiem vienlīdzīgus apstākļus, lai šo cieņu izrādītu. Ievērojot klusumu, nesarunājoties, neēdot, neskatoties telefonā vai kā citādi neradot uzmanību novērsošus apstākļus, apmeklētājs palīdz uzturēt vienlīdzīgu vidi, kas sniedz visiem vienādu iespēju pilnvērtīgi izbaudīt koncertu. Šo principu ievērošana uzlabo pieredzi visām koncerta norisē iesaistītajām pusēm.

Etiķetes ievērošana arī demonstrē cieņu pret izpildītājiem, kuri ieguldījuši laiku, talantu un pūles performances nodošanai skatītājiem, kā arī veicina apzinātību, kas ļauj saskatīt mūziķu nodošanos amatam. Vide, kurā iespējama mērķtiecīga klausīšanās un izpildījuma novērtēšana, ir nepieciešama, lai uz skatuves esošais mākslinieks neverbālā ceļā varētu komunicēt ar skatītājiem. Diemžēl

Jauniešu mūzikas biedrības *Sforzando* koncerts Siguldas pils kvartālā. Foto redzama autore (pa kreisi) un vijolniece Paula Pāvila (pa labi). Otrajā rindā pirmais pa kreisi – kontrabasists Jēkabs Bernāts. 2019. gada 21. decembris. Foto: Ginta Zīverte

” Kad aplaudēt, kad aplausus noklusēt, kā mijiedarboties ar māksliniekus un koncerta apmeklētājiem?

koncertu apmeklētāji nereti pret izpildītājiem attiecas kā pret robotiem, aizmirstot viņu cilvēcisko faktoru. Visa darba mūža garumā mūziķis piedzīvo savu kļūdu, klausītāju reakcijas un recenzentu viedokļu analīzi. Jebkuram radošam cilvēkam vajadzīga motivācija, lai viņam būtu vēlme turpināt darīt savu darbu, un daudzu radošo profesiju pārstāvjiem šī jēga slēpjas atzinībā. Pat mācību procesā, kas mūziķiem ir visa mūža garumā, mācību metodika paredz nemītīgu kritiku un kļūdu labošanu. Nevajag daudz piepūlēties, lai spētu iztēloties, cik psiholoģiski smaga ir šāda cīņa savas karjeras attīstībā. Mūziķu profesija ir maz apmaksāta un maz novērtēta, turklāt pašiem mūziķiem jācīnās par vietu zem saules.

Mūziķi, kuri ir savas karjeras sākumā, jo īpaši uzsver, ka viņu vēlmi vai nevēlēšanos turpināt karjeru spēcīgi ietekmē garīgā labsajūta. Tādēļ atbalsts karjeras sākumposmos ir īpaši svarīgs, un tāpēc vēlos uzsvērt – mūsu darbs koncertu apmeklēšanā nebeidzas ar biļetes iegādi.¹

”

Pieņemtās etiķetes ievērošana nodrošina visiem klausītājiem vienlīdzīgus apstākļus.

Izrādē vai koncertā etiķetei atbilstoša uzvedība šķiet pašsaprotama. Izrādās, nekas nav pašsaprotams, un fakts, ka performances laikā nevajadzētu sarunāties vai trokšņot, nav visiem skaidrs. **Sarunāšanās** koncertā, lai arī cik klusa tā būtu, koncertzāļu izcilās akustikas dēļ ir ļoti dzirdama. Viens no sarunu radītā trokšņa radiniekiem ir pieklājīgi pārgērbies Trojas zirgs – čuksti. Jā, tieši čuksti koncertos ir vislabāk dzirdami. **Čuksti** ir uz pusi klusāki nekā runāšana, bet tie ir dzirdamāki koncerta vidē. Ierakstot klusu runāšanu un čukstēšanu un salīdzinot to skaņas viļņus, top skaidrs, ka čukstus veidojošo skaņu frekvence ir augstāka, savukārt runāšanas skaņu frekvence ir zema un vidēji augsta, un tā tik izteikti neizceļas uz klusuma fona. Čukstu skaņas nesaplūst kopā ar fonu kā klusa saruna, tāpēc ir lielāka iespēja, ka čuksti tiks pamanīti vai novērsīs uzmanību.

Vēl viena kļūda, kuru klausītāji bieži nepamana, ir šņāksana jeb tautas valodā zināma arī kā **kušināšana**. Tā attiecas ne tikai uz koncertiem, bet arī citiem uzstāšanās veidiem, piemēram, lekcijām. Lai gan kāda apmeklētāja mērķis izrādīt nepatiku pret cita radītu troksni var būt ļabu nodomu vadīts, viņš rada vēl lielāku troksni, kas citreiz dzirdams pat pāri visai zālei, pārspējot sākotnējo troksni.² Koncertā ir saklausāmi arī trokšņi, ko rada pretklepus tablešu un konfekšu papīru čaukstēšana, tādēļ ieteicams tos lietot pirms performances vai starpbrīža laikā.

Raudzīšanās mobilo ierīču ekrānā a priori ir necieņas izrādīšana jebkurā situācijā, kurā notiek savstarpēja verbāla komunikācija starp cilvēkiem. Visticamāk, ja sarunā ar mums kāds paralēli lūkosies telefona ekrānā, var rasties sajūta, ka sarunu biedrs nevēlas iedziļināties notiekošajā vai neciena otru. Iespējams, intereses neizrādīšana izrādes laikā, kurā skatītājiem tiek nodots mākslinieciskais vēstījums, nav primārā problēma.

¹ Help Musicians. (2023) *Musicians' Census Reveals the Scale of Low Mental Wellbeing in music*. Help Musicians, <https://www.helpmusicians.org.uk/about-us/news/musicians-census-reveals-the-scale-of-low-mental-wellbeing-in-music> [tiešsaiste; skatīts: 2024. gada 30. aprīlī]

² Ross, Alex (2010) *The Rest Is Noise: Applause*, https://www.therestisnoise.com/2005/02/applause_a_rest.html [tiešsaiste; skatīts: 2024. gada 30. aprīlī]

Autore Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas (JVLMA) simfoniskā orķestra koncertā JVLMA Lielajā zālē. 2022. gada 23. septembris. Foto no JVLMA arhīva

”

Mērķis izrādīt nepatiku pret cita radītu troksni var būt ar labu nodomu, bet tas rada vēl lielāku troksni.

Galvenais, kas saistās ar mobilo ierīču izmantošanu, ir skaņas un gaismas traucējumi, novēršot uzmanību citiem skatītājiem, it īpaši operā, kur klausītājam nākas dalīt uzmanību starp skatuves darbību un subtitru lasīšanu. **Latvijas Nacionālajā operas un baleta teātrī (LNOB) izņēmums ir aplikācijas *Opera Titri* izmantošana izrādes laikā. Tajā tiek raidīti subtitri, bet zemā spilgtumā, lai netraucētu blakus sēdošajiem apmeklētājiem.**³

Kavēšana koncertu vidē objektīvi tiek vērtēta kā rupjš etiķetes pārkāpums, un tāpēc arī performanču norises vietās parasti rīkojas radikāli – neielaiž zālē. Pirms koncertiem un izrādēm skan trīs zvani. Visbiežāk 15 minūtes pirms performances sākuma ir pirmais zvans,

desmit minūtes – otrs, piecas līdz divas minūtes – trešais zvans. Pēc trešā zvana zāles durvis tiek aizvērtas. Ko darīt, ja esi nokavējis? Parasti – doties mājās. LNOB piedāvā kavētājiem uz savu vietu iet vēlāk, starpbrīža laikā, savukārt līdz tam iespējams doties uz stāvvietu otrā balkona galerijā vai uz *Café Opera* un izrādi skatīties TV monitorā.⁴ Parasti koncerta vai izrādes norises vieta skatītājiem atvērta stundu pirms performances sākuma, tāpēc vērtīgi ielānot laiku neparedzētiem apstākļiem dienas gaitā, lai kavēšanas dēļ nezaudētu iespēju baudīt performanci. Instrumentālās mūzikas koncertos kavēšanas gadījumā skatītāju var ielaist zālē tikai aplausu laikā. Liepājas koncertzālē *Lielais Dzintars* kavējošie skatītāji tiek pavadīti uz zāles balkonu vai parteru, kuros gan arī ielaiž tikai aplausu laikā. Pārvietošanās koncerta vai izrādes laikā nav paredzēta, izņemot gadījumus, ja performances koncepts to paredz vai ja tas nepieciešams (piemēram, pēkšņi radušās veselības problēmas, jāreaģē uz kritiski svarīgu tālruna zvani), un tas jādara klusi. Pēc izešanas no zāles jārēķinās, ka atpakaļ varēs tikt vai nu aplausu laikā, vai nu starpbrīdī.

Aplausu etiķete

Saistībā ar joprojām sāpīgo jautājumu – aplausu etiķeti – jāsaka: mūsdienu koncertu apmeklēšanas etiķete pārsvarā atbilst romantisma laikmetā aizsāktajām tradīcijām. Starp cikliska skaņdarba (simfonijas, sonātes, svītas) daļām aplaudēt nav pieņemts, aplausi drīkst atskanēt, tikai skaņdarbam beidzoties. Citi mūzikas žanri paredz brīvākus aplausus atzīnības izrādīšanai.⁵ Vēlos gan uzsvērt, ka muzikālajam vēstījumam vajadzētu stāvēt pāri visam un diskusija par aplausiem mūsdienās būtu jāturpina. Tas gan ir sarežģīts darbs, jo arī paši izpildītāji mūsdienās stingri pieturas pie šādas etiķetes un mēdz pat izrādīt nepatiku, ja skatītāji aplaudē starp daļām. Šāda attieksme ir pilnīgi saprotama. Līdzīgi kā pauzes nošu partitūrā faktiski ir daļa no mūzikas, tā arī **klusumam var būt liela loma klasiskās mūzikas koncertos.** Čikāgas simfoniskā orķestra fagotists Viljams Buhmans skaidro: “Klusums ir tikpat dziļš kā daļa mūzikas, un, ja šim klusumam netiek atvēlēta vieta, jūs zaudējat daudz no emocionālā iespaida, ko citādi varētu radīt klusums.”⁶

Izrādās, etiķete var būt subjektīva, un vienas profesijas pārstāvji pat nevar vienoties par vienu pareizo variantu. Taču jāņem vērā fakts, ka noteiktās koncertzālēs un koncertos ir zināmi noteikumi, tāpēc to ievērošana ir primārais uzdevums. Tomēr diskusijas turpināšana ir vienlīdz nepieciešama. Viens no variantiem, kā sagatavoties koncerta atmosfērai, ir izglītības par koncertā dzirdamo komponistu daiļradi un laikmetu, kurā tā tapusi. Piemēram, izjaukt Gustava Mālera simfoniju viengabalainību ar aplausiem lēnās daļas

³ Latvijas Nacionālā opera un balets. *Lietotne Opera Titri*. Latvijas Nacionālā opera un balets, <https://www.opera.lv/lv/biletes/lietotne-opera-titri/> [tiešsaiste; skatīts: 2024. gada 1. maijā]

⁴ *Noteikumi Operā*. Latvijas Nacionālā opera un balets, <https://www.opera.lv/lv/biletes/noteikumi-opera/> [tiešsaiste; skatīts: 2024. gada 1. maijā]

⁵ Lielais Dzintars. *Biežāk uzdotie jautājumi*. Lielais Dzintars, <https://lielaisdzintars.lv/lv/apmekletajiem> [tiešsaiste; skatīts: 2024. gada 1. maijā]

⁶ Inaba, Jean. (2014) *The clapping question: Should classical audiences applaud between movements?* CPR, <https://www.cpr.org/2014/06/09/the-clapping-question-should-classical-audiences-applaud-between-movements/> [tiešsaiste; skatīts: 2024. gada 1. maijā]

beigās būtu grēks, bet, ja pēc Sergeja Rahmaninova otrā klavierkoncerta pirmās daļas episka izpildījuma aplausi šķiet ļoti pelnīti un nepieciešami, lai izrādītu savu sajūsmu par izpildītāju meistarību, nav nepareizi to darīt. Jāņem gan vērā, ka aplaudētāju virzienā var lidot pikti skatieni un kāds šņāciens, bet tos tad labāk neņemt vērā. Ir tikai cienījami un pat skaisti, ka izpildījums kādu ir tā aizkustinājis. Arī pikto skatienu īpašniekam ir taisnība, jo etiķete ir pārkāpta, pat ja augstāka mērķa labad. Bet kā tad nonākt pie viena secinājuma? Universāla etiķete, ar kuru *nošaut greizi* nav iespējams, ir **aplaudēt tikai skaņdarbu beigās (nevis starp tā daļām) un piecelties kājās, ja izpildījums bijis izcils**. Tomēr var gadīties arī publika, kas aplaudē, kad vēlas, un izglītota klausītāja uzdevums ir sekot līdzi, **vai aplausi netraucē muzikālā vēstījuma nodošanai**. Ja tie izjauc atmosfēru, aplausiem pievienoties būtu nepareizi.

”

Līdzīgi kā pauzes, arī klusumam var būt liela loma klasiskās mūzikas koncertos.

Jēgpilnas koncertu apmeklēšanas problēmas

Nereti sarunās ar cilvēkiem, kuri apmeklē koncertus, aktualizējas šīs darbības jēgas trūkums. Jā, koncertus apmeklē, bet kāpēc? Pasākumam nevajadzētu izvērsties par performances noskatīšanos, skaisti sēžot sarkanos samta krēslos tikai tādēļ, lai demonstrētu, ka varam būt kulturāli un āreji inteligenti. Arī akadēmisko mūžorganizāciju sabiedrībā šis *tāpat vien* princips mēdz būt pamanāms. Tas gan nenozīmē, ka koncertu nevar apmeklēt tāpat vien un gūt vērtīgu pieredzi. Taču, kā noklausīties koncertu tā, lai, izejot no zāles, atmiņā ir kas paliekošs? Tādu praksi visveiksmīgāk piekopj paši ar mūziku saistīto profesiju pārstāvji, kas pārzina mūzikas vēsturisko ainu, skaņdarbu rašanās kontekstu, lielu daļu komponistu biogrāfiju, kā arī laikmetu stilistiskās un tematiskās tendences. Lai nepadarītu koncertu apmeklēšanu par pompozu spēļlaukumu, bet iegūtu ko vairāk par piespiedu garlaikošanos un iztērētu laiku un naudu, vajadzīgas zināšanas par to, kā atrast jēgu šai darbībai un iegūtu vērtīgas atmiņas un emocijas.

Atrast jēgu teātra vai kinoteātra apmeklējumam ir salīdzinoši vienkārši. Teātra performance kā mākslas veids ļoti daudz pasaka priekšā par skatītājiem redzamo,

Autore Brēmenes starptautiskajā jauniešu simfoniskā orķestra koncertā pirmo vijolu sastāvā *Die Glocke* koncertzālē Brēmenē, Vācijā. 2022. gada 23. oktobris.
Foto no JVLMA arhīva

jo tā satur vizuālu informāciju (scenogrāfiju, kostīmus, grīmu, apgaismojumu), audiālu informāciju (aktieru runāto tekstu, mūziku, skaņas efektus) un skatītājam jau zināmu informāciju (izrādes nosaukumu, vispārīgas zināšanas, zināšanas par literatūru, iespējams, izrādes aprakstu). Visi šie priekšnosacījumi kopā veido apstākļus, kuros skatītājam bez liekas piepūles var izdoties atslābināties un iegremdēties stāstā, uz mirkli aizmirstot par ikdienas raizēm. Arī sev mīlu izpildītāju koncertu apmeklējumam ir noteikti priekšnosacījumi, kas klausītājam to baudīšanu padara vieglāku. Koncerta apmeklēšanas jēga slēpjas mums jau zināmajā – zināms izpildītājs, zināms repertuārs, kuru, visticamāk, cilvēks jau atpazīst. Popmūzikas koncertos pieņemts, ka klausītāji var dziedāt līdzi, norādot uz to, ka viņi zina dziesmu vārdus. Emociju amplitūda, kādu klausītājs gūst, apmeklējot sev zināmu mūziķu koncertus, ir krietni augstāka par to, kādu gūst koncertā, kur repertuārs klausītājam līdz šim nav bijis zināms un kurā viņš neorientējas. Tas pats attiecināms uz kinofilmām un mākslas izstādēm: lielākā sabiedrības daļa apmeklēs populārākas filmas un izstādes, jo tās ir vai nu populāras (tātad cilvēki ir jau iepriekš saņēmuši informāciju par uztveramo materiālu), vai arī konkrētajam apmeklētājam jau iepriekš zināmas, un tas pēc noklusējuma jau nes līdzi noteiktu emociju spektru. Savukārt, klausoties klasisko mūziku, parasti nākas piedzīvot koncertu unikalitāti – tie visbiežāk notiek vienu reizi, kas nozīmē, ka paša koncerta popularitāte augt nevar, to izpildītāju sastāvs nav pastāvīgs, un lielākajai daļai cilvēku nav priekšzināšanu par koncertā dzirdamo. Šo priekšnosacījumu deficīta rezultātā klausītāju var piemeklēt garlaicība.

Garlaicība rodas tādēļ, ka apmeklētājiem nav zināšanu par koncertu apmeklēšanas jēgu, kas ir viens no galvenajiem iemesliem mūsdienu sabiedrības intereses trūkumam par klasisko mūziku. Šim iemeslam pieskaitāmi vēl citi faktori: konkurence ar plašo žanru klāstu, piespiedu mūzikas izglītība, kas veido negatīvas asociācijas ar klasisko mūziku, šķietams vecmodīgums. Taču klasiskā mūzika izcili spēj aizkustināt klausītāju dvēseles un izraisīt spēcīgas emocijas, un šķiet, ka žanram, kas spēj piepildīt lielu auditoriju ar organiskām,

plaukt, klasiskajai mūzikai kā žanram jāadaptējas un jāattīstās līdzī laikam, un lielākoties tā jau notiek. Parādās arvien laikmetīgākas performances, piemēram, iepriekš minētā ASV minimālisma pārstāvja Filipa Glāsa opera *Eiņšteinis pludmalē*, no kuras pavisam nesen, 2022. gada vasarā, jaunie mūziķi Jaunatnes dārzā Rīgā un Āgenskalna tirgū atskaņoja fragmentus, kas mijās ar laikmetīgo, vertikālo un gaisa deju.⁷ Arī Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra piedāvātie koncertcikli bērniem ar teatralu varoni *LeNeSons* ir izcils veids, kā radīt jaunas tendences klasiskajā mūzikā un attīstīties līdzī laikmetam.⁸

”

**Garlaicība rodas tādēļ,
ka apmeklētājiem nav
zināšanu.**

harmoniskām skaņām, būtu jābūt nemirstīgam. Tā ir, tomēr klasiskā mūzika diemžēl nespēj iet līdzī laikam atšķirībā no populārās mūzikas, kas tiek sacerēta, sekojot līdzī jaunāko paaudžu tendencēm un interesēm. Klasiskā mūzika kopš romantisma laikmeta gandrīz nav mainījusies. Un tomēr vecmodīgumam nevajadzētu būt par iemeslu intereses zudumam. Lai interese turpinātu

Kā sagatavoties koncertam, lai to baudītu?

Balstoties uz iepriekšminētajiem iemesliem, kāpēc klausītājiem grūti izbaudīt klasiskās mūzikas koncertus, vēlos piedāvāt risinājumu, kā pretoties garlaicībai un piešķirtu jēgu savam koncerta apmeklējumam.

Lai sagatavotos koncerta apmeklēšanai, muzikālā izglītība nav nepieciešama. Viss, kas tiek prasīts no apmeklētāja, ir nedaudz gribasspēka sevi izglītēt. Nevienam cilvēkam nespēj orientēties jomā, ko nepārzina, ja nav iepriekš par to mērķtiecīgi meklējis informāciju. Padodoties attaisnojumam, ka izglītības trūkuma dēļ performance nav izbaudāma, mēs atsakāmies no spēcīga emocionālā ieguvuma un iespējas jēgpilni izkļaidēties.

7 Heinsberga, Eva. (2022) *Āgenskalnā skanēs Filipa Glāsa operas "Eiņšteinis pludmalē" fragmenti*. lsm.lv, <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kulturtelpa/agenskalna-skanes-filipa-glasa-operas-einsteins-pludmale-fragmenti.a469959/> [tiešsaiste; skatīts: 2024. gada 2. maijā]

8 LNSO. *LeNeSons*. LNSO, <https://www.lns.lv/lenesons> [tiešsaiste; skatīts: 2024. gada 2. maijā]

Kas klausītājam jāzina par koncerta vai izrādes repertuāru pirms tā apmeklēšanas? Par to, vai cilvēkam būs interesanti, zināmā mērā var pārliecināties pirms biļetes iegādes. Paļaušanās uz pieņēmumu: populārs, tāpat labs, var aizvest maldu ceļos. Pirms biļetes iegādes var izglītoties par: komponistu un viņa kompozīcijas stilu, laikmetu, kurā mūzika tapusi, motīviem un tematiku, kas parādās mūzikas valodā, kā arī uzzināt interesantus faktus par pašu skaņdarbu. Katram laikmetam ir stilistiskās tendences, kuras bez iepriekšējas apguves nav viegli atšķirt un izprast. Klasiskā mūzika apvieno sevī dažādu laikmetu daļradi – baroku, klasicismu, romantismu, modernismu utt.

”

Atsakāties no spēcīga emocionālā ieguvuma un iespējas jēgpilnas izklaides.

Katrs no šiem laikmetiem atšķiras ar savām iezīmēm. Apmeklētājam būtu jāsaprot, kuru laikmetu mūzika un žanri viņa gaumei ir vistīkamākie. Plašajā žanru klāstā katrs var atrast savas intereses un prioritātes. Ja vairāk patīk mūzika ar konkrētu tematiku un stāstu fonā, jāsliecas uz romantisma un modernisma komponistu daļradi, savukārt, ja interesē klasiskās mūzikas *klasiskais* elements, tad šādas vēlmes var apmierināt, gremdējoties barokā un klasicismā. Katram komponistam ir savs īpašais rokraksts, kas padara viņa mūziku atšķirīgu no citiem. Piemēram, komponista Roberta Šūmaņa *AsCH* motīvs, kas, mūzikas valodā tulkojot, pārvēršas *Ab, C, B* (la bemol, do, si). Tas parādās klavieru ciklā *Karnevals* – fascinējošā skaņdarbu ciklā, kas ietver daudz pārsteigumu, drāmu un vēsturi un, visticamāk, ir paša komponista raibās psihe auglis. *AsCH* motīvs var daudz ko apzīmēt, taču viena no populārākajām nozīmēm ir komponista iniciāļu kriptogramma (*As-C-H* = *Robert Alexander Schumann*).⁹ Klausītāji, kurus mākslā uzrunā impresionisms, var ielūkoties arī impresionisma mūzikas piemēros, kas, kā jau šajā žanrā, ļauj plūstošiem skaņu triepieniem, veidojot maigu, gleznainu mūzikas ainavu. Ja vajadzīgs mūzikas motīvus pavadošs stāsts, tad savu vēlmju izpausmi var meklēt programmatiskajā mūzikā (instrumentālajos skaņdarbos, kuriem komponists devis vārdisku vai poētisku aprakstu), kas parādās romantisma laikmetā. Tā,

piemēram, Friča Kreislera, pazīstamā austriešu izcelsmes vijolnieka un komponista, daļradē ir atrodams cikls *Senās Vīnes deju melodijas* (*Alt-Wiener Tanzweisen*), kurā ir trīs īsi skaņdarbi vijolei ar klavierēm. Skaņdarbu pārdzīvojums atspoguļojas gan mūzikas valodā, gan to nosaukumos – *Mīlas prieks*, *Mīlas moka* un *Skaistā Rozmarija*. Kādu var vairāk uzrunāt noteikts instrumentālais sastāvs – simfoniskais orķestris, kameramūzika, vokālā mūzika vai varbūt vokāli instrumentālā mūzika. Lai izvēlētos individuālajai gaumei vispiemērotāko koncertu, savu vēlmju pārzināšana arī instrumentālā sastāva līmenī var palīdzēt orientēties piedāvājumā.

Pirms koncerta ieteicams noklausīties repertuāru pāris reizes, lai tas *pielip* un veidojas asociācijas. Šeit atkal vērā ņemams ir atpazīstamības faktors: pārzinot un atpazīstot mūzikas fragmentus, kurus klausītājs dodas klausīties *dzīvajā* izpildījumā, viņš stimulē savu interesi un atrod, pie kā *pieķerties*. Atšķirībā no teātra un kino mākslas, instrumentālās mūzikas koncertos parasti paralēli nav stimulējoša vizuālā materiāla, lai noturētu publikas uzmanību, – **tēlu un asociāciju veidošana** ir klausītāja paša uzdevums. Uzmanību var pievērst tādiem skaņdarba elementiem kā, piemēram, instrumentācijai un dinamiskajām izmaiņām. Katram mūzikas instrumentam ir savs īpašais tembris, kas atšķir to no citiem, tāpēc noteikta rakstura mūzika, faktūras un melodijas būs piemērotākas noteiktiem instrumentiem. Orķestra ainā ļoti skaisti izklausās katras instrumentu grupas individuālais skaņējums, tomēr, to apvienojot ar pārējām instrumentu grupām, rodas fantastisks efekts, kas atgādina grandiozu skaņu vilni ar šņākoņu, putām, apjomu.

”

Savu vēlmju pārzināšana var palīdzēt orientēties koncertu piedāvājumā.

Operas izrādes apmeklējumam būtu jāgatavojas tieši tāpat, vēl papildus iepazīstoties ar operas libretu, kas sniedz informāciju par sižetā atspoguļoto notikumu gaitu. Tas ir ļoti svarīgi, jo operā skatītājam nākas dalīt uzmanību starp subtitriem un skatuvi. Tā kā operu tekstuālais materiāls parasti nav latviešu valodā, libreta pārzināšana izpratni par izrādē notiekošo padara vieglāku. Libretu var izlasīt gan internetā, gan pirms izrādes pie apkalpojošā personāla nopērkamajās programmiņās.

9 Buja, Maureen. (2022) *The Code in Robert Schumann's 'Carnaval': ASCH-SCHA*. Interlude. Hk, <https://interlude.hk/the-cryptic-code-schumann-asch-scha/> [tiešsaiste, skatīts: 2024. gada 2. maijā]

”

Tēlu un asociāciju veidošana ir klausītāja paša uzdevums.

Lai papildus skaņdarba audiālajai atpazīšanai un sižeta pārzināšanai no koncerta iegūtu vēl lielāku baudījumu un emocionālo gandarījumu, vērts izglītēt sevi vairāk par repertuārā esošo komponistu daiļradi, mūzikas valodu un dzīves gaitu. Komponistu daiļrade viņu dzīves laikā parasti sadalāma posmos, un var novērot dažādas tendences pat viena komponista mākslā. Izglītojoties klausītājs ne tikai uzlabo prasmi izsekot līdzī repertuāra izpildījumam, bet arī iegūst vairāk zināšanu. Jāpiemin arī laikmeta tendences – komponistu daiļradi var ietekmēt būtiski vēsturiskie notikumi. Tos pārzinot, klausītājs padara koncerta apmeklējumu saistošāku. Uzzinot arvien vairāk interesantu faktu par pašu mūziku, to autoriem un notikumiem viņu dzīvē, katram klausītājam dota iespēja ne vien negarlaikoties un izbaudīt koncertu ar interesi un

jēgpilni, bet arī veicināt kritisko domāšanu par redzēto un gremdēties pārdomās pēc koncerta.

Vēl viens veids, kā padarīt koncerta apmeklējumu interesantu, ir **ņemt vērā sēdvietu izkārtojumu zālē**. Ir populārs uzskats, ka, jo tuvāk klausītājs sēž skatuvei, jo labāk. Tomēr, pārredzot skatuvi pilnīgāk, var novērot dažādas darbības mūziķu vidū. Izpildītājmākslinieki arī ir cilvēki, un viņu cilvēciskās izpausmes mēdz atklāties visdažādākajās, pat komiskās, niansēs. Vērojot no otrā balkona, LNOB zemskatuves tilpnē var manīt, kā kontrabasisti izrādes laikā dzer kafiju un draudzīgi aprunājas. Savukārt koncertzālē *Lielā Ģilde*, sēžot balkona pirmajās rindās, var redzēt, kā simfoniskā orķestra sitaminstrumentu grupas mūziķi garlaikojas un, lai izklaidētu sevi un pie reizes arī skatītājus, sāk rīkot teatrālu šovu – gandrīz vai ar mēdīšanos izpilda savas īsās partijas vai arī vienu reizi sasist šķīvjus gatavojas vismaz pāris minūtes. Vijoļu rindās savukārt ik pa laikam var vērot aizkaitinājumu, jo, pieradušas pie galvenajām melodijām, brīdī, kad jāspēlē pavadījums citai instrumentu grupai, *vijoļes* mēdz garlaikoti skatīties notīs un relaksēties. Tiklīdz melodijas stafete atkal tiek *vijoļu* rokās, tā mūziķu augumi nododas pilnas amplitūdas kustībām un sejas izteiksmes pilnībā parāda mākslinieku pilnīgu pakļaušanos performancei. Mūziķu vidū mēdz būt arī ļoti aizrautīgi izpildītāji, tāpēc, izvēloties sēdvietu, kas ļauj pārredzēt skatuvi, ir vērtīgi ņemt vērā arī šo nianasi. **U**

Atgādinājums par latviešu korporāciju augstākajām vērtībām – Leonīda Zariņa portrets *Fraternitas Cursica* C!Q!

Fil! Gints Apals, *frater cursicus*
Foto: Ieva Makare

Latviešu studentu korporācijām ir savas autoritātes, kas to biedriem dod paraugu dzīvē un darba gaitās. Šo cilvēku rīcība kritiskās situācijās apliecinājusi konventu sludinātās vērtības un mērķus. Gan Neatkarības kara, gan Otrā pasaules kara, gan nacionālo partizānu cīņu varoņiem piemīt šī loma. Par tautu un dzimteni lietās asinis ir augstākais vērtību mērs, kam grūti likt blakus ko citu.

Vācijā dibinātajām latviešu studentu korporācijām šādu simbolisku personību objektīvi ir mazāk nekā vecākajiem konventiem. Tomēr arī mūsu rindās tādas bijušas. Par Latvijas brīvību savu dzīvību atdeva *Fraternitas Cursica* tautietis Leonīds Zariņš.

Korporācijā uzņemts 1948. gadā, kad studēja Baltijas Universitātē; 1950. gadā izceļojis uz ASV; 1951. gadā pabeidzis studijas Luiziānas Universitātē un ieguvis elektroinženiera izglītību. Vēlēdamies dot ieguldījumu cīņā pret komunismu, L. Zariņš piekrita kļūt par ASV Centrālās izlūkošanas pārvaldes aģentu un doties slepenā misijā uz okupēto Latviju. 1953. gada 16. maijā viņš ar izpletni nolaidās Auces tuvumā. Diemžēl viena no kontaktpersonām, ar ko viņam bija jāuzņem sakari, bija kļuvusi par dubultaģentu, un Leonīdu 23. maijā Rīgā arestēja, pratināja un notiesāja uz nāvi. Sods tika izpildīts Maskavā 1954. gada 3. augustā, kapavieta nav zināma.

L. Zariņa liktenistika noskaidrotstika pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas un *Fraternitas Cursica* konventa darbības uzsākšanas Latvijā. Uz arhīvos pieejamo dokumentu

pamata to paveica vēsturnieks fil! Valters Ščerbinskis, *frater cursicus*. Viņa pētījuma rezultāti atspoguļoti *Universitas* 74. numura (1995) rakstā *Zobens tēvzemei*.

Fraternitas Cursica konventa dzīvē L. Zariņa piemiņa ir svarīga. Viņa liktenis atspoguļo mūsu devīzes: *Darbi taisnībai, Uzticība draugam, Zobens tēvzemei*. Viņa vārds nav aizmirsts, jo sekmīgi darbojas L. Zariņa fonds. Tomēr ikdienā konventa dzīvē pietrūka simboliskas L. Zariņa klātbūtnes un pastāvīga atgādinājuma par latviešu korporāciju augstākajām vērtībām.

2020. gadā radās ierosme pasūtīt L. Zariņa portretu pie kāda atzīta mākslinieka un izvietot konventa telpās. Iniciatīvas īstenošanu kavēja pandēmija, taču 2023. gada nogalē gleznotāja Ieva Jurjāne piekrita radīt L. Zariņa portretu, balstoties uz nedaudzajām pieejamajām fotogrāfijām.

Glezna pasteļa tehnikā tika pabeigta 2024. gada aprīlī. Svarīgi, ka I. Jurjāne kā pieredzējusi scenogrāfe neliedza padomu arī par portreta novietošanu konventa dzīvoklī, organizējot telpu atbilstošā veidā. Tagad, ienākot konventa

zālē, katru *kursi* un viesi sagaida L. Zariņa skatiens un pāri laikiem dots buršu sveiciens.

Portreta atklāšanas vakarā I. Jurjāne dalījās savās pārdomās par portreta tapšanas gaitu: "Man kā māksliniecei bija uzdevums ielikt L. Zariņu vēsturiskos apstākļos un no konkrētiem dokumentiem rekonstruēt viņa personību, būtību, vidi. Par L. Zariņu ziņas ir skopas, bet ārkārtīgi spilgtas. No trim attēliem man bija jārada viņa portrets. Pirmais attēls – gaišs vidusskolēns; otrais – students pie tāfeles ar lid modeli (tāds kā pravietisks attēls, zinot, ka viņš tiks desantēts ar izpletņi mežā); trešais – no čekas. Attēls no čekas mani ļoti pārsteidza. Leonīda sejas izteiksmē jaušams liegs smaids. Tādā situācijā smaidīt ir nedabīgi. Bet viņš uzrunā mūs šodien, adresējot šo vieglo smaidu mums nākotnē. Viņš izvēlējās savu likteni, pat it kā zaudējot viņš nav zaudētājs, jo izdarīja to, par ko bija pārliecināts. Manuprāt, viņš pāri laikam uzmin, ka kāds šo attēlu uzmeklēs un tas būs svarīgs.

Meklējot pareizo pozu viņa tēlam portretā, man vajadzēja atrast kustību, kādā jauns cilvēks apliecina savu piederību korporācijai. Nevēlējās veidot stīvu portretu. *Kurši* pastāstīja par sveicienu, paceļot cepuri, – deķelēšanu.

Šis Leonīda sveiciens portretā ar deķeli ir ar daudzām nozīmēm – gan sveiciens katram, kurš ienāk pa šī konventa durvīm, gan sveiciens no pagātnes, gan goda atdošana, gan arī atvadas. Viņa skatiens gleznojot summējās skumjās, jo viņa dzīve diemžēl agri beidzās.

Protams, mežā Leonīds neatradās savās krāsās un parādes drēbēs, bet, lai jaunieši būtu piederīgi šai telpai un jūs varētu viņā spoguļoties, bija vajadzīga krāsu lenta. Ar gleznā jaušamo dabas klātbūtni – Kurzemes mežu – gribēju atgādināt par Leonīda likteņa nobeigumu. Vienlaicīgi zinot, ka Latviju viņš atstāja agrā jaunībā, viņš noteikti juta dabisku prieku kaut dažas dienas ieelpot Latvijas svaigo meža gaisu."

Fraternitas Cursica konvents un filistru biedrība izsaka sirsnīgu pateicību gleznotājam par iedziļināšanos korporāciju vērtībās un L. Zariņa dzīvē. **U!**

B!T!K! atgriežas Tartu

Studentu un studenšu korporācijas pulcējas Tartu rātslaukumā.

Fil! Alise Zalcmāne,
gundega

Com! Artūrs Selga,
lettonus

Fil! Alise Zalcmāne, *gundega*, com! Artūrs Selga, *lettonus*
Foto: Jonass Sizaskis (*Joonas Sisask*)

Šovasar no 7. līdz 9. jūnijam Igaunijas pilsētā Tartu, kas kopš 2024. gada 26. janvāra ir arī Eiropas kultūras galvaspilsēta, norisinās 59. Baltijas tautu komerss (B!T!K!). Šogad B!T!K! pasākumus rīkoja studentu korporācija *Sakala* un studenšu korporācija *Filiae Patriae*, pulcējot vairāk nekā 350 studentu un studenšu no Igaunijas, Latvijas, Polijas un Vācijas.

Pēc septiņu gadu pārtraukuma B!T!K! notiek Tartu

Tartu pamatoti tiek dēvēta par studentu pilsētu. Vēsturiski tas ir bijis Baltijas akadēmisko intelektuāļu garīgais centrs. 1632. gadā dibinātā Tartu (bij. Tērbatas) Universitāte ir viena no vecākajām Ziemeļeiropā. Mūsdienās tā ierindoja 400 pasaules labāko augstskolu skaitā un atbilstoši reitingu tabulām ir visaugstāk novērtētā Baltijas valstu augstskola. Profesors Jānis Stradiņš to raksturoja kā mūsu nāciju vienotības un solidaritātes simbolu. Te izglītību ieguva igauņu pirmās nacionālās inteliģences paaudzes, un vienlaikus augstskolai bija nozīmīga loma latviešu tautiskajā atmodā un kultūras izaugsmē – tā devusi izglītību daudziem latviešu kultūras, sabiedriskajiem un politiskajiem darbiniekiem. Viņu vidū Krišjānis Valdemārs, Krišjānis Barons, Juris Alunāns, Kronvaldu Atis, Alberts Kviesis, Jānis Endzelīns, Eduards Veidenbaums, Frīdrihs Vesmanis. Būtisks ir pedagoga un valodnieka Ata Kronvalda ieguldījums studentu organizācijas izveidē. Viņš ar saviem domubiedriem aizsāka Tērbatas latviešu studentu rakstniecības vakarus, kuru darbības princips sākotnēji līdzinājās korporāciju paraugam.

B!T!K! rīkošana kā olimpiskās spēles

Studenti atgriežas Eiropas kultūras galvaspilsētā un studentu pilsētā Tartu, kad te pēc septiņu gadu pārtraukuma atkal notiek B!T!K!. Pagājuši 60 gadi kopš pirmā B!T!K! un 30 gadi kopš pirmā B!T!K!, kas organizēts ārpus Vācijas – tieši Tartu. Kā izsakās organizatori *Sakala* un *Filiae Patriae*: "Ir pārsteidzoši redzēt, cik tālu esam nonākuši pa šo laiku kā nācijas, kā organizācijas un kā cilvēki. Šis pasākums ir patiešām ļoti attīstījies. Šajā gadadienā atgriezties Tartu ir ļoti simboliski. Mēs, organizatori, jutām, ka uz mums tiek liktas lielas cerības, lai nodrošinātu nozīmīgajai gadskārtai atbilstošu nedēļas nogali, kas piepildīta dažādiem jubilejas pasākumiem. Tas nav apskaužams uzdevums tā sarežģītības dēļ, taču maz kas korporācijas dzīvē sagādājis tādu gandarījumu, kā redzēt simtiem buršu pilnībā izbaudot pasākumus." Organizatori salīdzina B!T!K! rīkošanu ar olimpiskajām spēlēm – ir dažas lietas, kas neizdodas, kā plānots, un viss ir ļoti atkarīgs no laikapstākļiem. Tomēr šie šķēršļi nav būtiski. Organizatoru mērķis bija sarīkot lielisku nedēļas nogali, ko cilvēki atcerēsies ar prieku, un šis mērķis ir īstenots.

59. B!T!K! tradicionālie pasākumi notika trīs dienu garumā: piektdienas vakarā – balle, sestdienā – svētku gājiens, dievkalpojums, svētku akts, komeršs un paralēli komeršam – dāmu vakars. Svētdien – pēcsarīkojums jeb t. s. *kāterfrīštiks*.

Balle lakoniska un eleganta savā vienkāršībā

Balle, kas pulcēja vairāk nekā 300 cilvēku, norisinājās Igaunijas Nacionālajā muzejā. Muzejs dibināts 1909. gadā un ir viens no lielākajiem un modernākajiem muzejiem ne tikai Baltijas valstīs, bet arī Eiropā. Balles programma bija lakoniska un eleganta savā vienkāršībā. Četrus stundu garumā viesiem bija iespēja baudīt trīs kārtu vakariņas, kuru laikā dzīvās mūzikas vadībā, uzstājoties Tartu bigbendam, norisinājās vairākas deju tūres, deju skolas *Ciara* kabarē priekšnesums un B!T!K! organizatoru pārstāvju uzrunas.

Buršu līksme ar to vēl nebeidzās. Tieši pulksten desmitos vakarā pie muzeja ieejas balles viesus gaidīja četri autobusi, lai visus kopīgi nogādātu uz balles pēcpasākumu *Sakala* namā. Brauciena laikā valdīja pacilātības sajūta, viesi pieskandināja autobusus ar buršu dziesmām.

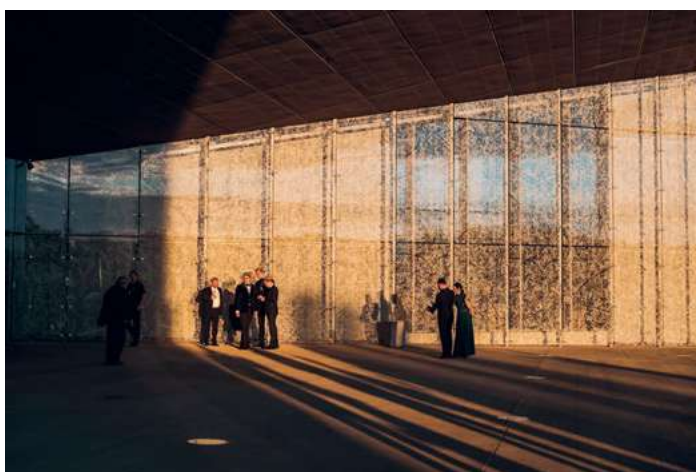
Pilsēta uz nakti pieder buršiem

Sestdien, 8. jūnijā, B!T!K! oficiālie sarīkojumi turpinājās ar svētku gājienu, kas veda no Kārļa tilta līdz Rātslaukumam, kur korporāciju pārstāvjus sagaidīja Tartu mērs Urmas Klāss (*Urmas Klaas*). Mērs sveica buršus ar runu un tās beigās saskaņā ar sen iedibinātu tradīciju iztukšoja alus kausu.

Tālāk gājiens veda caur 1838. gadā būvēto Eņģeļa tiltu. Uz tilta izvietots 1802. gadā atjaunotās Tartu Universitātes (TU) pirmā rektora Georga Frīdriha Parrota bareljefs. Uzraksts uz bareljefa aicina izbaudīt kopīgu atpūtu Doma kalnā: *Otium reficit vires* jeb *Atpūta atjauno spēku*.

Izejot caur Doma kalna parku, gājiens virzījās lejup Tartu Evaņģēliski luteriskās Svētā Jāņa baznīcas virzienā. Gotikas stila baznīca, kurā norisinājās dievkalpojums, celta 14. gadsimtā un ir viena no Igaunijas vecākajām un unikālākajām baznīcām, kas zināma visā Eiropā ar tajā izvietotajām terakotas skulptūrām.

Pēc dievkalpojuma par Igaunijas klasicisma pērli uzskatītajā TU aulā norisinājās B!T!K! svētku akts. Svētku zālē pie prezidija galda vietas ieņēma studentu korporācijas *Sakala* un studenšu korporācijas *Filiae Patriae* pārstāvji. Vispirms *Sakala* un *Filiae Patriae* buršu kora pavadījumā izskanēja Igaunijas, Latvijas, Polijas un Vācijas himnas, pēc tam sekoja B!T!K! organizatoru uzrunas. Viesus ar trīs skanīgiem kantiem priecēja igauņu operdziedātājs Maits Trinks (*Mait Trink*). Ildziedātajās dziesmās varēja saklausīt pazīstamās melodijas – *Pulcējaties, latvju dēli!* un *Melnā pantera*.

Vakara saule izgaismo Igaunijas Nacionālā muzeja ieeju.

Deju skolas *Ciara* priekšnesums.

Dāvana Tartu Universitātei no Lettonia

Svētku aktā fil! Kaspars Teikmanis, *lettonus*, kā pateicību par atbalstu korporācijas tapšanā un attīstībā dāvināja TU (ar lūgumu nodot dāvanu TU vēstures muzejam) 19. gadsimta litogrāfiju, kurā attēloti baltvācu studentu korporācijas *Curonia* biedri svētkos Tērbatā 1857. gada rudens semestrī. Svētku akta noslēgumā akadēmisko runu par Eiropas likumdošanas izaicinājumiem teica Igaunijas augstākās tiesas tiesnese fil! Jūlija Lafranka (*Julia Laffranque*).

Komeršs un studenšu korporāciju vakars

Studentu korporāciju komeršs norisinājās bijušajā Tartu Doma baznīcā. Tā atrodas Doma kalnā un ir viena no Igaunijas lielākajām viduslaiku baznīcu ēkām un nozīmīgs Livonijas gotiskā laikmeta arhitektūras paraugs. Livonijas kara laikā baznīcas ēka tika sagrauta, un kopš tā laika tajā nav notikuši dievkalpojumi. Tieši starp baznīcas drupām un blakusesošo TU muzeju, kur paralēli norisinājās studenšu korporāciju vakars, pie četrām garu galdu rindām notika komeršs, vienojot ap 300 buršu.

Blakusesošajā TU muzeja Baltajā zālē notika BIT!K! studenšu korporāciju vakars, kuru rīkoja studenšu korporācija *Filiae Patriae*. Vakars pulcēja ap 100 dāmu no Igaunijas, Latvijas, Polijas un Vācijas. Latviju pārstāvēja *Daugaviete*, *Gundega*, *Dzintra*, *Selga*, *Varavīksne*, *Sororitas Tatiana*, *Spīdola* un *Staburadze*. Izskanot vairākiem kantiem, dāmas baudīja vakariņas un fukšu priekšnesumu.

Pēc skaisti pavadīta laika komeršā un dāmu vakarā studentu un studenšu korporāciju pārstāvji atkal satikās *Sakala* namā, lai vēl reizi baudītu līksmas dejas līdz pat agrai rīta stundai.

Stafeti pārņems poļi

BIT!K! noslēdzās svētdienas rītā, tiekoties *Filiae Patriae* nama dārzā, kur, laiski pavadot laiku, korporāciju pārstāvji secināja, ka BIT!K! sarīkojumi ir lieliska iespēja daudzveidīgu pasākumu laikā satikt buršus no tuvākām un tālākām vietām, stiprinot kopējās draudzības un tradīciju saites. "BIT!K! mērķis ir sagādāt tā apmeklētājiem prieku un nodrošināt veidu kā cieņpilni apliecināt buršu savstarpējos solījumus. Ar saviļņojumu gaidām, ko mūsu poļu draugi būs sagatavojuši nākamajā gadā," teic organizatori.

Lai dzīvo, zeļ un plaukst Baltijas studentu un studenšu korporācijas. Tiekamies nākamvasar Gdaņskā! **U**

Studentu un studenšu korporācijas ar karogiem prezidiju pavadībā dodas gājienā caur Tartu.

BIT!K! dievkalpojums Svētā Jāņa baznīcā.

Igaunijas Augstākās tiesas tiesnese fil! Jūlija Lafranka saka akadēmisko runu.

Fil! Kaspars Teikmanis, *lettonus*, Latvijas vārdā sveic BIT!K!.

Com! Aivita Moroza, *gundega*
Foto no *Gundegas* arhīva

Bumelēšana jeb pastaiga pa konventu namiem ir tradīcija, kuru 2023. gadā atjaunoja studenšu korporācija *Daugaviete*.

Tā noritēja arī šogad – ar mērķi veicināt konventu draudzību un iepazīstināt ar korporāciju dzīvi arī ārpus mūžorganizācijām esošos interesentus.

2024. gada 11. maijā savu namu un dzīvokļu durvis vēra deviņi viesmīlīgi konventi: *Lettonia*, *Selonija*, *Talavija*, *Fraternitas Lettica*, *Gundega*, *Imeria*, *Selga*, *Varavīksne* un *Staburadze*, pasākuma dalībniekiem sagatavojot piecus āķīgus, bet izzinošus jautājumus. Uzdevumus centās izpildīt vienpadsmit jauktas komandas (burši un viņu draugi), kuras dienas laikā varēja apmeklēt katru no konventiem.

Pasākuma atklāšana norisinājās *Gundegas* C!Q! ar bumelēšanas noteikumu izklāstu un skanīgu kantu. Pirms komandas devās pildīt sagatavotos uzdevumus, *Universitas* redaktore fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*, komandām piedāvāja iesildīšanās uzdevumu – izzinošu prezentāciju ar viktorīnu par žurnāla vēsturi.

Tālāk jau bumelētāji devās Rīgas ielās – ciemos pie konventiem. Radošuma netrūka, piemēram, *varavīksnes* pārbaudīja, vai komandas, dodoties uz viņu konventa dzīvokli, saskaitījušas pakāpienus, kas ved uz to. Skaitīšanas prasmes testēja arī *Talavija*, komandām prasot nosaukt, cik krāsu vairodziņu atrodas konventa zālē. Savukārt *Lettonia* lūdza dziedāt kantus un atrādīt balles deju soļus.

Iesildīšanās uzdevums *Gundegā*: sameklēt sava konventa nosaukumu kādā *Universitas* numura virsrakstā.

Pasākums noslēdzās *Fraternitas Lettica* C!Q!, kurā tika noskaidroti uzvarētāji un dalībnieki kopā ar draugiem varēja griezties deju ritmos dzīvās mūzikas vadībā, gremdēties sarunās vai sekot līdzi starptautiskā dziesmu konkursa *Eirovīzija* tiešraidei.

Komandas varēja balsot par viesmīlīgāko konventu. Arī šogad bumelētāji par tādu atzina *selgas*! Kopvērtējumā uzvaras laurus plūca komanda *UMPA LUMPAS* (m! Renāte Langenfelda, t! Ita Leišavniece, t! Sigita Skrastiņa, *varavīksnes*, f! Niks Nadziņš un com! Helmutis Zālītis, *frater letticus*). Citas komandas nebūt neatpalika un ļoti sīvā konkurencē sadalīja goda pjedestālu.

Saka: par tradīciju sauc tos pasākumus, kas notiek vismaz trīs reizes. Pēc diviem ļoti aizraujošiem, azartiskiem un jaunu atklāsmju piepildītiem gadiem bumelēšanai atkal jāķūst par tradīciju! Tiekamies nākamgad!

Ar jaunu jaudu jaunā namā

Gersikāņi ieguvuši greznu namu Avotu ielā

Foto no *Gersicania* arhīva

Fil! Arnis
Ļeļš,
gersicanus

Fil! Rūdolfs
Ziņģis,
gersicanus

Skats no pagalma puses uz *Gersicania* C!Q! Avotu ielā.

Fil! dib! Imants Bitners bija viens no galvenajiem *Gersicania* dibināšanā, ievēlēts par pirmo korporācijas senioru. Brīdī, kad 1947. gada 14. martā Imants pirmo reizi *Gersicania* pastāvēšanas vēsturē skaļi izteica korporācijas devīzes, viņam, visticamāk, nebija ne jausmas, ka pēc 77 gadiem, pateicoties viņa dzīves laikā godīgi un grūtā darbā nopelnītajam, jaunie *gersikāņi* Rīgā, atbrīvotajā Latvijā, varēs teikt šīs devīzes jaunā un skaistā *Gersicania* namā.

Fil! dib! novēl līdzekļus korporācijai

Pēc ilga mūža 2019. gada 17. martā Vašingtonas pavalstī ASV mūžībā devās fil! dib! Imants Bitners – viens no pēdējiem *Gersicania* dibinātājiem. Šī vēsts tika uzņemta ar lielām sērām, jo Imants dzīves laikā bija atstājis nozīmīgus nospiedumus gan *Gersicania*, gan tās Čikāgas kopā, gan latviešu sabiedrībā ASV. Sēru vēsts nesa līdzīgu vēl vienu Imanta ieguldījumu *Gersicania* – fil! dib! atstājis studentu korporācijai mantojumā 1 000 000 ASV dolāru.

Mantojuma saņemšanā daudz palīdzēja Imanta dēls fil! Svens Bitners, *gersicanus*, kurš ASV sakārtoja dokumentus, savukārt, lai nodrošinātu mantojuma saņemšanu Latvijā, studentu korporācijas *Gersicania* filistru biedrība izveidoja darba grupu (D!G!), kuras sastāvā aktīvi darbojās: fil! Jānis Mārtužs, fil! Jānis Felts, fil! Arnis Ļeļš, fil! Jānis Kļaviņš un fil! Ilmārs Mežs. Šie ir tikai daži no *gersikāņiem*, kuri ieguldīja

*Ver sirdi draugam,
klusē svešniekam,
kalpo zinātnei,
lej asinis tēvzemei*

tās ir *Gersicania* devīzes. Šis būs stāsts par dižu cilvēku, iespējams, visdzižāko *gersikāni* un viņa ieguldījumu korporācijas attīstībā.

FIL! DIB! IMANTS BITNERS

Fil! dib! Imants Igors Bitners – viens no 24 latviešu studentu korporācijas *Gersicania* dibinātājiem, pirmais *Gersicania* seniors. Dzimis 1923. gada 29. martā Liepājā, kur beidzis pamatskolu un ģimnāziju. Otrā pasaules kara laikā bijis 19. divīzijas rindās

Kurzemes aizstāvēšanas kaujās. Latviju atstājis 1945. gada 8. maijā ar vienu no pēdējiem kuģiem no Ventspils. Tā paša gada rudenī uzsācis studijas Medicīnas fakultātē Ķīles Universitātē Vācijā. Pēc Baltijas Universitātes nodibināšanas turpinājis studijas šajā augstskolā. Studiju laikā aktīvi piedalījies studentu sabiedriskajā dzīvē, pildīdams amatus studentu padomē, kā arī aktīvi darboties *Gersicania* dibināšanā. Uz Kanādu Imants izceļojis 1948. gadā un sākumā bijis ambulances vadītājs kokorūpniecības nometnēs Kanādas ziemeļos. Izglītību Kanādā turpinājis Britu Kolumbijas Universitātē, kuru beidzis 1961. gadā, iegūstot bakalaura grādu bioloģijā un bioloģijā. Strādājis medikamentu izgatavošanas uzņēmumā Londonā Ontārio par laboratorijas vadītāju. Precējies 1952. gadā, un ģimenē dzimuši divi dēli.

Imanta ieguldījums *Gersicania* attīstībā tiks pieminēts, kamēr vien pastāvēs *Gersicania*.

Sit tibi terra levis

Skats uz *Gersicania C!Q!* Avotu ielā.

Vestibils *Gersicania* jaunajā namā.

savu laiku un citus resursus, lai nodrošinātu mantojuma saņemšanu. Nācās risināt vairākus jautājumus: kontu atvēršanu, pareizu līdzekļu deklarēšanu, lai nepamatoti netiktu maksāti nodokļi, naudas izcelsmes apliecināšanu un citus. 2020. gada 31. augustā mantojums tika saņemts, un tas nebūtu noticis tik ātri bez fil! S. Bitnera iesaistes. Pēcāk tika noturēta tiešsaistes sanāksme ar Svenu, kurā viņš dalījās atmiņās par tēvu un viņa dzīvi ASV. Tā bija nostalgiska saruna vasaras vakarā.

Darba grupas izveide nama iegādei

Saistībā ar mantojuma saņemšanu *Gersicania* sākās ilgas diskusijas par tā atbilstošāko izmantošanu. Tā kā vairāki fil!fil! zināja, ka Imants privātās sarunās bija minējis – *Gersicania* nepieciešams nams, tika lemts meklēt iegādei jaunu C!Q!. Sākotnēji atsevišķi fil!fil! centās atrast piemērotu namu: apmeklēja vairākus īpašumus, vērtēja, apsprieda. Ar laiku kļuva skaidrs, ka bez D!G! nama iegāde neizdosies. Tika izveidota D!G! ar mērķi atrast *Gersicania* vajadzībām piemērotu īpašumu.

Strukturēts darbs jaunā C!Q! meklēšanā sākās 2022. gada 15. novembrī, kad pirmajā D!G! sanāksmē tikās 15 *gersikāņi*, lai definētu, kas tad ir piemērota C!Q! raksturlielumi. D!G! vadību uzņēmās s/l seniors fil! Rūdolfs Ziņģis. Pēc ilgām debatēm, kad tika definēts, kāds nams nepieciešams, sākās sludinājumu portālu regulāra pārskatīšana, sludinājumu analīze un namu apskate. D!G! ietvaros diskutējām par neskaitāmiem sludinājumiem, un vairākas ēkas tika izpētītas, apmeklējot tās klātienē. Kopā risinājās vairāk nekā desmit D!G! sēžu, un daudz stundu aizritēja, diskutējot *Whatsapp* sarakstēs.

Kas meklē, tas atrod

Sludinājums par ēku Rīgas centrā, Avotu ielā 14, D!G! sarakstā parādījās jau diezgan sen, taču pašu vidū vēl nebija viennozīmīgas nostājas par tā atbilstību un par to, vai *Gersicania* to var atļauties. Pēc ēkas apskatīšanas klātienē daudziem no mums šķita, ka tā ir kā radīta, lai būtu

mūsu C!Q!. Vienīgais jautājums – vai esam gatavi tik lielumam ieguldījumam?

Ja nams tika aplūkots 2023. gada 19. aprīlī, tad līdz brīdim, kad *gersikāņi* varēja spert tajā pirmos soļus, pagāja vēl krietns laiks. Pirms lēmuma pieņemšanas namu rūpīgi apskatījām, kā tas varētu atbilst mūsu vajadzībām. Arī lēmums par nama iegādi nebija vienbalsīgs, jo tā sākotnējā cena, 880 000 eiro, nebija pieņemama, kā arī vairāki fil!fil! uzskatīja, ka nams nav piemērots korporācijai. Tomēr pieņemām lēmumu, ka to varam iegādāties, ja tā cena būtu zem 800 000 eiro. Tā kā šo īpašumu darba grupā prezentēja fil! Arnis Ļeļš, viņam lūdzām nokaulēt cenu. Fil! Arnis Ļeļš labprāt pieņēma šo izaicinājumu.

Burši prot arī kaulēties

2023. gada 11. maijā tika nosūtīts pirmais cenas piedāvājums pārdevējam un uzsākta aktīva cenas kaulēšana, lai iegūtu *Gersicania* vajadzībām labvēlīgus nosacījumus. Šajās diskusijās par labu nāca fakts, ka *Gersicania* nebija steidzama un kritiska vajadzība iegādāties īpašumu šodien un tagad. Tomēr bija neliels spiediens no *gersikāņu* vidus, lai pasteidzinātu šo procesu un pat varbūt piedāvātu maksimālo iespējamo summu – 800 000 eiro. Vairākās D!G! sarakstēs un sazvanīšanās reizēs ar pārdevēju *Gersicania* labvēlīgus nosacījumus iegūt neizdevās, un sarunas par Avotu ielas nama iegādi ar pārdevēju apstājās.

Gāja laiks, aplūkojām arī citus namus, bet tie nebija tik labi kā ēka Avotu ielā. 2024. gada 1. februārī saņēmām pozitīvu atbildi no pārdevēja, ka tas tomēr piekrīt *Gersicania* izvirzītajiem nosacījumiem un darījuma summai zem 800 000 eiro. Lai arī šo ziņu uztvērām ar prieku un patīkamu satraukumu, darbs vēl nebija galā, jo bija jāatrisina īpašuma iegādes un pārņemšanas jautājumi. Šī darba paveikšanā iesaistījās visa D!G!, bet īpašs paldies jāsaka fil! Mārim Martuzānam, kurš darbojas nekustamo īpašumu jomā un krietni palīdzēja. Tāpat paldies fil! Ģirtam Mazajam, kurš aktīvi iesaistījās visu jautājumu kārtošana ar banku. Paldies par ieguldījumu s/l sen! fil! Rūdolfam

Šī telpa pārtaps par *Gersicania* konventa zāli.

Zinģim, kurš prata noturēt visus fil!fil! un com!com! *pie zemes* un karstās diskusijas pārvērst auglīgā darbā, vadot D!G!. Milzīgs paldies studentu korporācijas *Fraternitas Artica* fil! Dmitrijam Trofimovam, kurš palīdzēja pirkuma līguma gala redakcijas sagatavošanā, notariālo jautājumu sakārtošanā, īpašuma pārreģistrācijā un pieņemšanā. No mantojuma saņemšanas līdz brīdim, kad varējām iesojot mūsu jaunajā C!Q!, ar savu darbu un padomu iesaistījās ļoti daudz *gersikāņu* – gan fil!fil!, gan com!com!. Paldies ikkatram no viņiem!

C!Q! ar plašu konventa zāli, bibliotēku un atpūtas telpām

Jaunā *Gersicania* C!Q! ēka celta 2000. gadu sākumā un nodota ekspluatācijā 2006. gadā. Namam ir koka fasāde, un tā iekļaujas Rīgas vēsturiskā centra arhitektūrā. Ēkas pagrabstāvā ir trenāžieru zāle, pirts, kā arī kamīnzāle ar atpūtas zonu un biljarda galdu. Pagrabstāvs ir lieliski piemērota vieta atpūtas un veselības uzturēšanai, un te noteikti notiks vēl daudz sirsnīgu sarunu. Ēkas pirmais stāvs, kam ir atsevišķa ieeja no ielas puses, izīrēts skaistumkopšanas salonam. Otrais stāvs atvēlēts aktīvajam konventam, tajā ir plaša konventa zāle, burga un prezidija un FIB! valdes telpas. Protams, ir vieta bibliotēkai, kur glabāsies *Gersicania* vēsture, un cerams, ka to papildinās jauni zinātniskie darbi; plānota arī atpūtas istaba. Ēkas trešajā, mansarda, stāvā ir divas lielas istabas, kas būs pielāgotas krustdēļu dzīvošanai. Īpašumā ir arī iekšpagalms ar skaistumkrūmiem, garāžu un nojumi.

Pārvākšanās un pirmais alus vakars jaunajā C!Q!

Pirmais saviesīgais alus vakars jaunajā C!Q! notika 2024. gada 10. maijā. Šajā vakarā biedru vidū vēl valdīja sirreāla sajūta – viss likās kā sapnī, jo paši nevarējām noticēt, ka šīs būs mūsu jaunās mājas. Ka esam pacēlušies no ielas līmeņa pagraba (burtiskā nozīmē) uz konventa zāli otrajā stāvā ar smalku interjera apdari un masīvoka mēbelēm. Neskatoties uz eiforisko sajūtu pirmajā alus

vakarā, cits citam centāmies atgādināt, ka ar lielu māju nāk liela atbildība un vēl vairāk darba. Jau tad sapratām, ka mums jābūt tik aktīviem kā vēl nekad, lai spētu šo ēku uzturēt, pareizi apsaimniekot un turēt augstā cieņā fil! dib! atstāto mantojumu. 2024. gada vasara *gersikāņiem* paiet, organizējot pārvākšanās darbus, lai 2024./2025. akadēmisko gadu varētu iesākt ar jaunu jaudu.

Gersikāņi iekārto telpas, lai nodrošinātu korporācijas pamatdarbību – organizētu viesu un literāros vakarus, kantu un pauku nodarbības. Mansarda stāva istabas plānots pielāgot tā, lai tās būtu ērti apdzīvojamas četriem krustdēļiem. Turklāt viens krustdēlis jaunajā C!Q! jau ievācies, un, mūsaprāt, turpmāk visiem *gersikāņiem* būs prieks iegriezties C!Q!, zinot, ka ir kāds, kurš sagaida.

Starp amatpersonām noris aktīva diskusija par vislabāko veidu, kā godināt fil! dib! Imantu Bitneru un pieminēt viņa ieguldījumu *Gersicania* attīstībā. Izskanējušas dažādas idejas: gan par Imanta portreta gleznas izveidošanu, gan piemiņas plāksnes uzlikšanu pie ieejas. Ja kādam lasītājam ir idejas vai ierosinājumi, droši dalieties ar pieredzi!

Vivat crescat floreat Gersicania in aeternum! **U!**

Selonija noslēgusi kartellīgumu ar Vironia

Com! Ritvars Dagnis Saulītis, *selonus*
Foto: Kaimar Tauri Tamm

Lai godinātu un oficiāli apstiprinātu *Selonijas* un *Vironia* draudzības saites, 2024. gada 7. jūnijā *Vironia* C!Q! Tartu notika kartellīguma parakstīšanas ceremonija,

tādējādi vienojoties turpmākā draudzībā un pastāvot viens par otra devīzēm: *Vironia* – *Ūhisus, kindlus, ausus* (*Vienotība, gara spēks, godīgums*) un *Selonijas* – *Virtute et fide* un *Draugam Tēvijai*.

Kartellīgumu no *Selonijas* puses parakstīja t/l sen! com! Ritvars Dagnis Saulītis un *Selonijas* F!P!B! pārstāvis fil! Ivars Grīslis, savukārt no *Vironia* – Tartu seniors sv! Herberts Konnula (*Herbert Konnula*), Tallinas seniors sv! Stens Egerts Tammeveski (*Sten Egert Tammeveski*) un *Vironia* filistru biedrības premjers vil! Lennarts Kits (*Lennart Kit*).

Par kartellīgumu savstarpēji diskutēts dažādos sastāvos un formātos jau vairāk nekā simts gadu, bet s/l sen! fil! Kristers Grauze, *selonus*, paralēli P!K! prezidēšanai aktīvi pievērsās arī šim jautājumam, lai nodrošinātu, ka *Selonijas* un *Vironia* senās draudzības saites tiek nostiprinātas.

Selonij izsenis ļoti aktīvi apmeklējuši *Vironia* konventu namus, piedaloties paukturnīrā un Valpurģu naktī Tartu, braucot uz Igaunijas Neatkarības dienu Tallinā un komeršiem, tādēļ

Kartellīgumu paraksta (no kreisās): *Vironia* sen! Tartu sv! Herberts Konnula un *Selonijas* t/l sen! com! Ritvars Dagnis Saulītis. Pa labi kājās stāv *Vironia* Tallinas sen! sv! Stens Egerts Tammeveski un fil! Ivars Grīslis, *selonus*.

Vironia un *Selonijas* biedriem nebija ne mazāko šaubu, ka šāds dokuments nepieciešams.

Kartellīgumam ir trīs kopijas, viena no tām atradīsies *Selonijas* konventa zālē, un abas atlikušās – *Vironia* C!Q! Tallinas un Tartu konventa zālēs. Pēc kartellīguma parakstīšanas ceremonijas abu konventu pārstāvji saņēma uzvalka

Prieks par veiksmīgi noslēgto kartelīgumu starp Vironia un Seloniju!

apakles piespaužoties ar abu konventu krāsu karodziņiem un notika speciāls komerss, lai nosvinētu šo vēsturisko notikumu. Vēlamies *Universitas* lasītājiem ļaut ieklausīties *Selonijas* t/l sekr! com! Jāņa Damberga runā, kas tika teikta kartelīguma noslēgšanas laikā (tulkota no angļu valodas):

“Ja zināšanas tiek lietotas pareizi, tās ved pie bagātības un varas. Mūsu priekšgājēji vienmēr to ir sapratuši. No brīža, kad radās izglītības iestādes mūsu valstu mūsdienu teritorijā, mūsu senči tām pievienojās masveidā un atdeva sevi zināšanu ieguvei. Bet izglītots vīrs vienmēr sāks meklēt dziļāk par mirkļa nepieciešamībām un tālāk par viņa mājas sienām. Kur citi redz cilvēku masas, viņš jau saredzēs veselu nāciju. Latviešu un igauņu nacionālā apziņa radās Tartu Universitātes gaitenēs, kur izglītoti vīri no Baltijas nācijām beidzot varēja runāt par akadēmiskiem tematiem savā valodā. Patiesi, Tartu Universitātes studenti, tādi kā Krišjānis Valdemārs un Karls Roberts Jakobsons, atnesa mūsu valodas no rudzu laukiem līdz sabiedrības redzeslokam un deva tām prestižu, kāds iepriekš tām pietrūka.

Bet bez materiālā atbalsta nācijas izdzīvošana lielākoties ir tikai teorētiska. Tartu Universitāte humanitārajās zinātnēs varētu būt iemācījusi mūsu nācijām pastāvēt par sevi, bet Rīgas Politehnikums ir vieta, kur mēs iemācījāmies cīnīties. Rīgas Politehnikumā tapa latviešu arhitekti un igauņu inženieri. Tādējādi mūsu nācijas beidzot varēja izgudrot, ražot un būt noderīgas pārējai pasaulei. Tad mēs pamanījām, ka mēs paši esam mūsu nācijas, un to, ka mūsu industriālā darbība met lokus gar impēriju, un arī to, ka krievu valdošā vara mūs neatbalstīs, kas rezultējās mūsu cīņā par neatkarību. *Fiat res publica* – mēs teicām, un tā radās mūsu abas republikas.”

Vivat, crescat, floreat Universitas Tartuensis et Polytechnicum Rigensis in aeternum!

Jāpiemin, ka *Selonijas* ilgajā un senajā vēsturē pirmo reizi sēji tika redzēti citā deķelī, tāpēc B!T!K! balles pēcpasākumā *Sakala* namā igauņi mūs ik pa brīdim noturēja par *Vironia* konventa biedriem.

Vironia sen! Tartu sv! Herberts Konnula lasa kartelīgumu igauņiski.

Selonijas t/l sekr! com! Jānis Dambergs svinīgajā uzrunā.

Restaurators Aigars Pilenieks ar restaurēto vapeni.

Lettonia atjaunojusi senu vapeni

Com! Artūrs Špaks, *lettonus*
Foto no Aigara Pilenieka arhīva

Konventa arhīvā daudzus gadus savu vietu bija radis aptuveni 30 x 30 centimetrus neliels vapenis. Par tā nokļūšanu konventa namā mūsdienā *lettoniem* nav saglabājušās liecības. Arhīvā tas stāvēja pārlūzis un gaidīja restaurāciju.

Pateicoties t/l I š! fil! Kaspam Teikmanim, vapenis tika nogādāts pieredzējušā restauratora Aigara Pilenieka rokās. Kā atzina restaurators, neizdevās noskaidrot precīzu datējumu, bet tehnika un tumšais apdares tonis liek domāt, ka vapenis varētu būt izgatavots 1920.–1930. gadā un izmantots kādai no tā laika mēbelēm. Tāpat nav zināms, kuram *lettonim* vapenis savulaik piederējis. Tā aizmugurē redzamas skrūvju pēdas, kas vedina domāt, ka tas bijis kaut kur piestiprināts, visticamāk, pie kādas mēbeles.

Vapeņa restaurācijai par paraugu tika izmantots *Lettonia* vēstures grāmatā esošais gleznojums; šajā iespieddarbā apkopota informācija par konventa darbību 1882.–1912. gadā. Restaurators pauž pieņēmumu, ka arī vapeņa izgatavotājs savulaik vadījies pēc šīs grāmatas, jo ievērots gan mērogs, gan proporcijas.

Pārlūzušajā vapenī bija nepieciešams iestrādāt aptuveni divu milimetru platu ozola dzīslīņu, izgatavot pazudušās, nolūzušās detaļas. Restaurācija ilga divus

mēnešus. K. Teikmanis norāda, ka tumšajā apdarē veidotajam vapenim taps kopija, ko nodos fukšiem, bet tā trauslo oriģinālu ierāmēs un varēs apskatīt *Lettonia* arhīvā. **U**

Vapeņa trūkstošo koka daļu atjaunošana.

Fil! Kaspars Teikmanis, *lettonus*, restauratora darbnīcā. Uz galda redzams vapenis un *Lettonia* vēstures grāmata ar vapeņa gleznojumu.

Ventonia izveido stipendiju

T/I sen! com! Raitis Silamednis, *ventonus*

Lai finansiāli atbalstītu Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (LBTU) pilna laika studējošos, studentu korporācija *Ventonia* sadarbībā ar LBTU Attīstības fondu 2024. gada pavasarī izveidojusi studentu korporācijas *Ventonia* stipendiju 600 eiro apmērā, izmaksājot to vienā maksājumā.

2023. gada pavasara semestrī kādā no alus vakariem fil! Mārtiņš Eglītis, *ventonus*, prezidijam izteica ideju par *Ventonia* stipendijas izveidi studentu korporācijas popularizēšanai, līdzekļus šim mērķim gūstot no aizsaulē aizgājušā fil! Jāņa Kalniņa, *ventonus*, gleznu izsolēm un *ventonu* līdzmaksājuma.

Ar stipendijas izveidi saistītās administratīvās un organizatoriskās darbības uzņēmās t/I sen! com! Raitis Silamednis un t/I vicesen! com! Oskars Bērziņš ciešā sadarbībā ar LBTU Attīstības fondu, kas palīdzēja sagatavot stipendijas nolikumu un saskaņot to Valsts ieņēmumu dienestā. Mēnesi pēc stipendijas nolikuma iesniegšanas saņēmām atbildi par tā apstiprināšanu. Atlicis bija vien pieslīpēt nianšes un laist tautās, jo

vēlējāmies, lai jau 2024. gada pavasara semestra izskaņā piesakās pretendenti.

Stipendija tiks piešķirta pilna laika pamatstudiju pirmā kursa otrā semestra studentam, kurš turpina studijas otrajā kursā. Pretendentam jābūt sekmīgam (vidējā svērtā atzīme studijās ir vismaz 7,5 balles); aktīvam sabiedriskajā darbībā; aktīvam valsts aizsardzības struktūrvienībās (LR Zemessardzē, Valsts aizsardzības dienestā, rezerves karavīra statusā u. tml.).

Pēc nolikuma paredzēts, ka stipendija tiek pasniegta katru gadu LBTU imatrikulācijas aktā, reprezentējot *Ventonia* atbalstu cītiņiem studentiem.

Fraternitas Imantica jauna ikmēneša stipendija

Fil! Eduards Grigorjevs, *frater imanticus*

2024. gada 17. februārī *Fraternitas Imantica* F!B! sēdē tika pieņemts nolikums jaunas *Fraternitas Imantica* stipendijas (F!IS!) izveidei, kas pēc būtības ir divu stipendiju – *Fraternitas Imantica* ASV kopas un fil!Jāņa Galanska stipendijas – apvienojums. Papildu finansējums tiek piesaistīts no brīvprātīgiem fil!fil! ziedojumiem.

F!IS! ir paredzēta *Fraternitas Imantica* aktīvā konventa biedru (kr! un com!) finansiālam atbalstam. Stipendiju varēs saņemt vienu studiju semestri, un to pasniegs rudens un dibināšanas atceres komeršos.

Vienā semestrī var piešķirt vienu stipendiju un vairākas veicināšanas stipendijas (vienreizējas).

Stipendijas tiks pasniegtas rudens un dibināšanas atceres komeršos.

Semestra stipendijas apmērs ir 150 eiro mēnesī. Par veicināšanas stipendijas apjomu lems komisijā, vadoties no pieejamā budžeta, ziedojumiem un pretendentu skaita.

Stipendijas pretendents jāatbilst šādiem kritērijiem: jābūt *Fraternitas Imantica* biedram (kr! vai com!); jābūt imatrikulētam un aktīvam studentam; nav repartīciju parādu; jābūt labām sekmēm studijās; aktivitātei korporācijā.

F!IS! komisijā, kas vērtēs pretendentes, būs trīs locekļi – divi fil!fil!, kas tiek ievēlēti F!B! kopsapulcē, un t/I old!. Pārrunās ar pretendentiem komisija izvērtēs atbilstību visiem kritērijiem, apspriedīs sekmes studijās, iecerētās aktivitātes korporācijā un stipendijas izlietošanas mērķus.

Korporāciju sporta spēles atgriežas

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*
Foto: com! Aivita Moroza, *gundega*

Pēc astoņu gadu pārtraukuma augustavidūnorisinājās Latvija un Staburadzes organizētās korporāciju sporta spēles, pulcinot 19 komandas un 250 dalībniekus. Kā atzīst organizatori, šo pasākumu burši iemīļojuši un labprāt to redzētu katra akadēmiskā gada kalendārā.

“Tie, kuri bijuši korporāciju sporta spēlēs, vēlas, lai sporta spēles turpinās, un bija ļoti priecīgi un pateicīgi, ka tās atjaunotas. Šis ir viens no retajiem pasākumiem, kur filistru un 15+ semestru buršu ir proporcionāli vairāk nekā dalībnieku, kuri korporācijās ir neilgāk. Svarīgs jautājums nākamajam gadam: kā šo tradīciju turpināt, lai apmeklētāju skaits palielinātos, un kur samazināt izmaksas, nezaudējot tradicionālās vērtības,” stāsta viens no spēļu organizatoriem fil! Andis Gulbis, *latvus*.

2024. gada korporāciju sporta spēļu rezultāti

Korporācija	Nakts trase	Lielā stafete	Basketbols	Volejbols	Futbols	Mazās stafetes	KOPĀ	Vieta kopvērtējumā
Latvia	2	5	5	5	3	5	25	1.
Lettgallia 1	9	4	2	3	4	6	28	2.
Selonija 1	4	9	1	7	2	10	33	3.
Fraternitas Lettica 1	3	1	8	10	1	11	34	4.
Fraternitas Lettica 2	1	6	10	10	5	2	34	5.
Fraternitas Lettica 3	7	3	10	4	10	4	38	6.
Fraternitas Lataviensis	6	2	4	14	7	14	47	7.
Fraternitas Livonica	5	13	14	6	10	1	49	8.
Talavija	11	11	10	1	14	3	50	9.
Beveronija	10	8	3	2	14	14	51	10.
Selonija 2	12	10	7	8	8	12	57	11.
Lettgallia 2	8	14	10	10	10	7	59	12.
Selonija 3	15	7	6	14	6	14	62	13.
Patria	14	15	14	10	10	8	71	14.
Fraternitas Metropolitana	13	12	14	14	14	9	76	15.

Korporācija	Nakts trase	Lielā stafete	Basketbols	Volejbols	Futbols	Tautas bumba	Mazās stafetes	KOPĀ	Vieta kopvērtējumā
Staburadze	3	1	3	1	1	1	4	14	1.
Gundega	1	2	4	2	4	3	1	17	2.
Varavīksne	2	4	2	3	2	2	2	17	3.
Daugaviete	4	3	1	4	3	4	3	22	4.

Ja punktu skaits ir vienāds, tad augstāks rezultāts ir korporācijai, kurai vairāk pirmo vietu.

Kopā darbā un uzticībā

Lettgallia 125 gadu jubileja

T/I sen! fili! Mārtiņš Egle, *lettgalus*

Foto: Jānis Porietis, fili! Mārīte Melņika, *daugaviete*

1899. gada 20. februārī, kad deviņi farmācijas studenti Tērbatā dibināja studentu korporāciju *Lettgallia*,

domājams, nebija viegli prognozēt organizācijas nākotni un to, kādus pārbaudījumus tai nāksies pārvarēt. Tomēr acīmredzami caur devīzēm un tradīcijām tika ielikti izturīgi pamati, lai pēc 125 gadiem *Lettgallia* vēl aizvien turpinātu attīstību kā uz tradīcijām balstīta MODERNA un dzīvotspējīga organizācija. Šo apaļo jubileju *Lettgallia* piedzīvoja un svinēja arī kā P!K! prezidējošais konvents, tādējādi reprezentējot arī plašākas buršu sabiedrības tradīcijas.

Lettgallia tradīcija ir rīkot jubilejas komeršu dibināšanas datumam tuvākajā sestdienā. Ņemot vērā šo tradīciju, kas šoreiz arī lieliski sakrīt ar praktiskiem apsvērumiem, *Lettgallia* 125 gadu jubilejas svinības norisinājās 16.–18. februārī. Balles rīkotāji jau iepriekš bija izlēmuši: lai pulcētu pēc iespējas vairāk *lettgalu*, repartīciju par jubilejas pasākumiem nenoteiksim. Tās vietā kopā ar ielūgumiem izsūtījām uzsaukumu ziedot izvirzītajiem balles mērķiem – *Lettgallia* stipendiju fondam un C!Q! ceturtā stāva jaunajam interjeram.

125 gadu jubilejas svinības iesākās 16. februārī ar balli Rīgas Latviešu biedrības namā. Viesus pie ieejas Lielajā zālē ar tradicionālo šampanieša glāzi sagaidīja *Lettgallia* t/I sen! fili! Mārtiņš Egle, t/I old! com! Jānis Sprīngis un *Lettgallia* filistru biedrības priekšnieks fili! Renis Zauers. Kad viesi bija atspirdzinājušies ar šampanieti, balles vadītājs fili! Allans Sevišķis pieteica *Lettgallia* t/I sen! un filistru biedrības vadītāju ar īsām uzrunām atklāt balli. Runātāji novēlēja,

Lettgallia 125 gadu jubilejas balle Rīgas Latviešu biedrības namā.

Izsolī vada com! Jānis Andersons un t/I F!B!S! priekšsēdētājs fili! Renis Zauers.

lai *Lettgallia* 125 gadu jubileja būtu lielisks turpinājums draudzībai un organizācijas attīstībai, ko varētu baudīt arī turpmākajās jubilejās pēc 25, 50 un vairāk gadiem, un pieminēja Latvijai svarīgos notikumus ārpusaulē.

Balle tika atklāta ar polonēzi, un turpinājumā par muzikālo pavadījumu rūpējās džeza orķestris *Mirāža* ar solisti Diānu Pīrāgs. Deju starplaikus viesi pavadīja sarunās pie bagātīgi klātiem galdiem, par ko gan ballē, gan pārējos jubilejas sarīkojumos bija parūpējies t/l oec! com! Selvijs Ozoliņš sadarībā ar fil! Krišjāni Zinti Putniņu no folkkluba *Ala Pagrabs*. Balles dalībnieki varēja izmantot fotogrāfa pakalpojumus, kā arī jau laikus nolūkot izsoles priekšmetus, starp kuriem bija *Lettgallia* menzūru rapieris, kurvis īpašā jubilejas alus, vēsturisks šampanieša atdzesējamais trauks u. c. Izoli vadīja fil! Reinis Zauers ar com! Jāni Andersonu, kuriem atraktīvi izdevās izvilināt naudu no filistriem, novirzot izsolē iegūtos līdzekļus *Lettgallia* stipendiju fondam. Balles noslēgumā pārsteigums – *lettgaļu* jubilejas ansambļa *Romantiķi* priekšnesums, *a capella* izpildot kantus *Ak, vecā buršu greznība!* un *Saldā vīna kausu sniedziet!*. Pusnaktī t/l mag! cant! com! Jāņa Andersona vadībā kopīgi tika dziedāts *Gaudeamus* un pasniegta *Lettgallia* krāsās dekorēta svētku torte, noslēdzot jubilejas balli.

Nākamajā rītā *lettgaļi* un viesi pulcējās Sv. Jāņa baznīcā uz dievkalpojumu, ko vadīja mācītājs Ingus Dauksts. Dievkalpojums sākās, *Lettgallia* oldermanim un prezidijam ienesot *Lettgallia* karogu altārtelpā, ko novietoja līdzās Latvijas valsts un Atsevišķās studentu rotas karogiem. Dievkalpojumā ar mūžībā aizgājušo biedru piemiņas brīdi tika aizstāts tradicionālais *Lettgallia* kapu kalniņa apmeklējums. Pēc dievkalpojuma dalībnieki devās svētku gājienā uz Latvijas Universitāti (LU), piestājot un godinot Brīvības pieminekli.

Svētku akts risinājās LU Lielajā aulā un tika atklāts ar *Lettgallia* karoga svinīgu ienešanu un Latvijas valsts himnu. Svētku aktā runas teica *Lettgallia* pārstāvniecība no visas pasaules un organizatoriskajiem līmeņiem: konventa Latvijā t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, filistru biedrības valdes loceklis fil! Osvalds

***Lettgāļu* jubilejas ansambļa *Romantiķi* priekšnesums.**

Svētku dievkalpojumu Sv. Jāņa baznīcā vada mācītājs Ingus Dauksts.

Pēc dievkalpojuma dalībnieki devās gājienā uz LU, godinot arī Brīvības pieminekli.

Svētku akts LU Lielajā aulā.

Sausverds, Čikāgas kopas t/l sen! fili! Ēriks Blumbers un Melburnas kopas t/l sen! fili! Andris Eimanis. Ar akadēmisko runu par arhitektonisko stilu vēsturisko attīstību un *Lettgallia* C!Q! vietu tajā uzstājās fili! Auseklis Sarkans. Atklāšanas uzrunā t/l sen! stāstīja par to, ka korporāciju biedriem nav jābūt pārcilvēkiem, jo korporācijas ir tā lieliskā vieta, kurā katrs nacionāli un patriotiski domājošs latvietis savā ikdienas skrējienā var sniegt kaut nelielu artavu lielāku – gan valstisku, gan sabiedrisku, gan individuālu – mērķu sasniegšanā. Pēc svētku akta oficiālās daļas viesi uzklavējās saviesīgās sarunās pie glāzes šampanieša un uzkodām, ko papildināja fili! Kārļa Grosa gatavotā *dželato* degustācija.

Lettgallia 125 gadu jubilejas komerša svinības notika Rīgā, Mazās ģildes Lielajā zālē, pirms tam noturot internu svētku konventu turpat *Bellacord* zālē. Uz komeršu bija ielūgti Latvijas konventu seniori un karteļbrāļi no *Rotalia*. Bija arī ieradies kupls pulks *lettgaļu* no Austrālijas kopas, tajā skaitā ar vairākiem krustdēļiem, kuri cītīgi palīdzēja fukšs lietās. Līdzīgi kā 120 gadu jubilejā, arī šoreiz galdā tika likts pašu *lettgaļu* speciāli brūvētais *Lettgallia* 125 gadu jubilejas divu šķirņu alus. Komeršu apmeklēja ap 180 cilvēku, pilnībā aizpildot visas sagatavotās vietas. Mazās ģildes autentiskās un greznās telpas komeršam piešķīra īpašu, korporāciju tradīcijām un sadzīvei atbilstošu noskaņu. Tādējādi komerša svinības aizritēja jautrā un sirsnīgā atmosfērā, baudot alu un dziedot kantus līdz plkst. 2.00 naktī, pēcpasākumam turpinoties *Lettgallia* C!Q!.

Nākamajā rītā *Lettgallia* C!Q! nogurušos komerša svinētājus sagaidīja muzikāli priekšnesumi no grupas *Inokentijs Mārpls* un *Dueta Sandra*, tā atgriežot spēkus ikvienam dalībniekam. Kopīga dziedāšana turpinājās līdz vēlai svētdienas pēcpusdienai, un izturīgākie svinētāji sagaidīja plkst. 02.52, oldermanim paziņojot: "*Kāteris ex est!*"

Lettgallia 125 gadu jubilejas sarīkojumi vienoja no visas pasaules ieradušos *lettgaļus* ciešā draudzībā un atstāja neaizmirstamas atmiņas. Konvents, organizējot jubilejas pasākumus, izmantoja iespēju realizēt vairākas idejas. Aizsākts jau ilgi iecerētais C!Q! ceturtā stāva jaunā interjera

projekts, un turpina pastāvēt uz 120 gadu jubilejas svinībām izveidotais *Lettgallia* stipendiju fonds, kura uzkrājums nu ir krietni papildināts.

Jubilejas svinību sarīkošanā un vadīšanā *lettgaļu* ieguldītais lielais un nesavtīgais darbs pierādīja biedru daudzpusīgumu un entuziasmu, kas ir viens no korporācijas dzīvotspējas pamatiem.

Kopā darbā un uzticībā! Kopā ceļā caur ērkšķiem uz zvaigznēm! Kopā Lettgallia 125 gadu jubilejā!

Svētku konvents Mazās ģildes *Bellacord* zālē.

Jubilejas svētku komeršs Mazās ģildes Lielajā zālē.

Philyronia 100 gadu jubilejā ar viesiem pie LU galvenās ēkas.

Ieskats *Philyronia* 100 gadu jubilejā

T/I sen! com! Jānis Selga, *philyronus*
Foto no *Philyronia* arhīva

Studentu korporācija *Philyronia* šogad svinēja 100 gadu jubileju, un svinības sākas ar dāmu vakaru 24. maijā restorānā *Viesistaba*.

*Philyroni*em patīk darīt, tāpēc nolēmām, ka vakariņas pagatavosim paši kopā ar restorāna pavāriem. Sadalījāmies bārmeņos un pavāros. Bārmeņi gatavoja zemeņu *Margaritu*. Pārējie *philyroni* ar dāmām mazās grupiņās pēc šefpavāra norādījumiem tika norīkoti pie gaļas un dārzeņu griešanas, mērce gatavošanas u. tml. Pēc labi padarītā darba sēdāmies pie galda, lai nobaudītu kopīgi sagatavoto mielastu.

Nākamajā dienā, 25. maijā, risinājās svētku akts Latvijas Universitātes (LU) Mazajā aulā, kas iesākās ar Latvijas valsts himnu.

Uzrunu teica t/I sen! com! Jānis Selga: “[...] Korporācija *Philyronia* dibināta 1924. gada 7. jūlijā Liepājā, tomēr par oficiālo dibināšanas datumu pieņemts 1926. gada 11. maijs, kad korporācija uzņēma P!K!. Mūsu korporācijas dibinātāji bija septiņpadsmit liepājnieki – bijušie LU Liepājas un apkārtnes studentu biedrības biedri. *Philyronia* ir vienīgā Latvijā izveidotā studentu korporācija, kas dibināta ārpus Rīgas. 1940. gadā *Philyronia* jau bija aptuveni 120 biedru. Mūsu vēsture bijusi izaicinājumu un pārbaudījumu pilna. Līdzīgi kā citas studentu korporācijas, 1940. gadā mūsu korporācija tika slēgta. Daudzi mūsu biedri piedzīvoja represijas un zaudēja dzīvību. Nacistiskās okupācijas laikā turpinājām darboties neoficiāli, un pēc Otrā pasaules kara mēs atjaunojām darbību trimdā. Pirmā *Philyronia* kopa tika nodibināta 1950. gadā Ņujorkā. Mēs turpinājām darboties dažādās vietās ASV, Austrālijā un Kanādā, kā arī Zviedrijā un Lielbritānijā, kur kopu nebija. Latvijā *Philyronia* darbību atjaunoja 1989. gada 17. novembrī pie LU. Kopš tā laika esam turpinājuši ievērot mūsu tradīcijas un vērtības, un daļa mūsu biedru joprojām ir liepājnieki.

Philyroni ar kundzēm dāmu vakarā restorānā *Viesistaba*.

Mēs lepojamies ar mūsu biedriem, kuri bijuši Latvijas kultūras darbinieki, augstskolu mācībspēki un sabiedriski darbinieki, fabriku direktori. [...] Es varu lepoties ar savas ģimenes saknēm korporācijā trīs paaudzēs. Mans vectēvs Miervaldis Selga tika uzņemts 1933. gadā un bija *Philyronia* pēdējais seniors Latvijas pirmās brīvvalsts laikā. Mans tēvs Valdis Selga tika uzņemts nepilnus 60 gadus vēlāk, 1992. gadā, līdz ar *Philyronia* darbības atsākšanu Latvijā. No bērnības atceros, ka bija dienas, kad tēvs netipiski sev vilka uzvalku, lentu un interesantu cepuri. Es, mazs būdams, neizpratnē jautāju, kāpēc viņš tā ģērbjas un kur dodas. Viņš atbildēja, ka uz studentu korporācijas komeršu. Es jautāju, kas tas ir, bet viņš atbildēja: "Dēls, pienāks laiks, un tu sapratīsi!" Tā 2014. gadā, kad uzsāku studijas, sekoju vectēva un tēva pēdās un tiku uzņemts studentu korporācijā *Philyronia*." Seniors vēlēja stiprināt un aizsargāt savu valsti, attīstīt Latvijas ekonomiku un pārvaldi, kā arī augt un zelt nākamajos 100 gados. Turpinājumā klātesošos uzrunāja t/l mag!lit! fil! Andris Vanags, uzsverot *Philyronia* devīzes *Darbs, griba, pienākums* nozīmi.

Svētku akta viesi mūsu konventam veltīja labus vārdus un vēlējumus. Viens no sveicējiem bija P!K! t/l sen! fil! Mārtiņš Egle, *lettgallus*, kurš apsveikuma runā atzinīgi izteicās par *Philyronia* spēju nodot buršu tradīcijas no paaudzes paaudzē. Pēc tam *Philyronia* konvents kopā ar viesiem pulcējās kopbildei uz LU kāpnēm, un vēlāk visi devās cienāties ar uzkodām un atspirdzinājumiem.

Philyronia simtgades komeršs notika Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras telpās Rīgā, K. Valdemāra ielā 35. [U!](#)

No kreisās: fil! Jānis Caune, fil! Andris Vanags, fil! Eduards Virko (Zemes mātes).

Svētku prezidijs (no kreisās): t/l vicesen! com! Miķelis Putra, t/l sen! com! Jānis Selga, t/l sekr! com! Gatis Zāle-Zālīte.

Svētku akts LU Mazajā aulā (no kreisās): t/l vicesen! com! Miķelis Putra, t/l sen! com! Jānis Selga, t/l sekr! com! Gatis Zāle-Zālīte.

Philyronia sveic P!K! prezidijs.

T/l old! com! Artūrs Ernštreits uzsauc pirmo tostus simtgades komeršā.

Studentu korporācijas *Dzintra* vispasaules amatpersonas svinīgajā aktā Rīgā (no kreisās): t/l seniore fil! Zinta Līdums (Adelaida), t/l seniore fil! Kristīne Ulbrich (Čikāga), t/l seniore fil! Renāte Grāvere (Vašingtona), t/l viceseniore fil! Līga Ostrovska (Rīga), t/l seniore fil! Māra Bērziņa (Rīga), t/l sekretāre com! Solvita Kļaviņa-Makrecka (Rīga). Vidū – studentu korporācijas *Dzintra* heraldiskais atveidojums – vapenis. 2024. gada 17. maijs.

Studentu korporācijas *Dzintra* simtgades svinības Rīgā

T/l vicesen! fil! Līga Ostrovska, *dzintrā*
Foto: Evija Pitkēviča, Kristīne Konovalova

Ceriņu smaržas apburta un balto ābeļziedu ieskauta, šī gada maija pašā plaukumā studentu korporācijas *Dzintra* saime svinēja savas organizācijas simtgadi. Trīs piepildītu dienu garumā svētkus apmeklēja vairāk nekā 150 *dzintru* un viesi, esot kopā šajā vēsturiskajā brīdī.

Dzintra ir trešā vecākā studentu korporācija, un tā dibināta 1924. gada 20. maijā pie Latvijas Universitātes Rīgā, Latvijā, kur astoņu dibinātāju iezīmētās vērtības – draudzība, godaprāts un tēvzemes mīlestība – korporācijā tiek godātas joprojām.

Simgades svinības tika atklātas svinīgajā aktā Latvijas Universitātes Lielajā aulā 17. maijā, kopā pulcējot varenu *dzintru* saimi vairākās paaudzēs, kas pārstāvēja dažādas pasaules valstis: ASV (Čikāgu, Vašingtonas pilsētu, Ziemeļkaliforniju), Austrāliju (Melburnu un Adelaidu), Zviedriju, Vāciju, Lielbritāniju un Latviju. Svētku uzrunā t/l seniore fil! Māra Bērziņa uzsvēra, ka šī gadsimta laikā *Dzintra* spējusi turēties pretī dažādiem lielvaras liktiem šķēršļiem un vienam no tumšākajiem posmiem latviešu tautas vēsturē – okupācijai –, tomēr saglabājot esību un 1989. gada 12. oktobrī pirmajai no studentu korporācijām Latvijā atjaunojot mūža organizācijas darbību.

Balles viesi Rīgas Latviešu biedrības namā Rīgā. 2024. gada 18. maijs.

Dzintras ar viesiem svinīgajā aktā. 2024. gada 17. maijs.

Rīgas Doma dekāns Elijs Godiņš uzrunā pieminēja mūžībā aizgājušās *dzintras*, uzsverot viņu lielo nozīmi korporācijas dibināšanā un vēstures veidošanā, kā arī katras *dzintras* devumu ne tikai organizācijas, Latvijas un pasaules mērogā, bet arī augstāko spēku priekšā. Akadēmisko runu *Patriotisms un demokrātiskās vērtības* teica Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas vadošā pētniece Dr. sc. pol. Ieva Bērziņa, kura akcentēja tādus jautājumus kā nacionālās valsts nozīme, dažādas patriotisma izpausmes, demokrātiju un autoritāro režīmu sadursme mūsdienu drošības kontekstā un tendences Latvijas sabiedrībā.

Ar brīnišķīgi skanīgu priekšnesumu *dzintras* sveica SĪP!K! koris. Apsveicēju vidū bija arī studenšu korporācijas *Dzintra* goda filistres Anna Žīgure un Sanita Osipova, kā arī Latvijas Universitātes jaunievēlētais rektors profesors Gundars Bērziņš. Skaistus un sirsnīgus vārdus *dzintrām* veltīja krustmeitu korporācijas *Spīdola*, *Staburadze* un *Līga*, kā arī karteļmāšas *indlas* no Tartu. Dzirkstošus un siltiem vārdiem papildītus sveicienus vēlēja arī citu klātesošo studenšu un studentu korporāciju pārstāvji, ar kuriem draudzības saites turētas cieši daudzu gadu garumā.

18. maijā par godu studenšu korporācijas *Dzintra* simtgadei bija balle Rīgas Latviešu biedrības namā, pulcējot 268 viesus. Simtgades balle iesākās ar tradicionālo sveicināšanos un Cēsu pūtēju orķestra pavadībā turpinājās ar polonēzi un deju tūrēm. Viesi varēja baudīt izsmalcinātas vakariņas un uzkodas, kā arī dažādus atspirdzinājumus, nofotogrāfēties prezidenta salonā, iepazīties ar īsu pārskatu par *Dzintras* vēsturi, ballēm un aktualitātēm, kā arī baudīt deju kopas *Marmale* un *Dzintras* meiteņu sagatavotos priekšnesumus. Pusnaktī balles viesi vienojās kopīgā *Gaudeamus*, kam sekoja svētku torte. Tradicionāli pirmie kūkas gabaliņi tika pasniegti *dzintrām*, kuru ieguldījums korporācijas saglabāšanā un izkopšanā ir ļoti augstu novērtēts.

***Dzintras* simtgades komeršā Cēsu novada Pļavciemā. 2024. gada 19. maijs.**

Ar pavasarīgu un draudzīgu uzrunu *dzintras* sveica Rīgas Latviešu biedrības nama priekšsēdētājs Guntis Gailītis, kurš *dzintras* salīdzināja ar diviem eņģeļiem, kas rotā biedrības nama Baltās zāles arku. Gailīša kungs *dzintrām* dāvināja gleznu ar laba vēlējumiem nākamajai simtgadei. Ikkatru pavasari ābeļziedu laikā studenšu korporācija svin savu gadadienu, stiprinot draudzības saites un satiekot *dzintras* no malu malām. Simtgades svinības noslēdzās 19. maijā ar svētku komeršu Cēsu novada Pļavciemā, brīnišķīgā lauku īpašumā ar īpaši skaistu saulrietu. Ikvienai *dzintrai* sirdī paliks gaišas, draudzīgas un sirsnīgas atmiņas par šo tikšanos, kā arī ir nosprausti jauni mērķi nākamajām pulcēšanās reizēm.

Lai dzīvo, zeļ un plaukst studenšu korporācija *Dzintra* mūžu mūžos!

100 stāsti par *Dzintras* 100

Filī Ilze Borodkina, *dzintra*
Foto no *Dzintra* arhīva

2024. gada 20. maijā – 99 dienas pirms *Dzintras* simtgades – *dzintras* sociālajos tīklos publicēja pirmo ierakstu no sērijas #100StāstiParDzintras100.

Par stāstu maratonu simts dienu garumā divas *dzintras* bija jāvušas trešajai sevi pierunāt un pārliecināt, ka tā vajag un ka bez viņām – staigājoša *Dzintras* arhīva un sociālo tīklu burves – projekts tā arī paliks tikai neuzrakstīta ideja. Tā kā abas piekrita, tas izvērtās reizē par aizraujošu, piedzīvojumiem un emocijām bagātu ceļojumu *Dzintras* laikā un trijātā radītu maģistra darba izmēra mīlestības vēstuli *Dzintrai*. Mērķis bija vienkāršs: **katru dienu viens stāsts no *Dzintras* vēstures lappusēm** – reizēm tie bija starpkaru laika protokoli, reizēm šķelmīgas filistru atmiņas, reizēm pašu *dzintru* stāsti par dažādu laiku piedzīvojumiem, reizēm – grāmatās iespiesti traģiski dzīvesstāsti. *Universitas* lasītājus aicinām iepazīties ar trim no simts.

Ceļa komāns *dzintru* braucienam

Komerša izbraukums. 1931. gada 20. maijs.

Foto no *Dzintras* arhīva

Starpkaru periodā, ja vajadzēja, visu konventa dzīvi (jo īpaši, ja bija nokavēts pēdējais transports mājup) varēja kājām izstaigāt. Trimdas dzīvē ne gluži. Stunda bija jābrauc, lai tiktu līdz pareizajai stacijai vai autoostai. Sešas stundas ar autobusu vienā virzienā nebija nekas neparasts, un šajos braucienos “apdrošināt sevi ceļošanas gadījumiem” bija pilnīgi normāli. Savukārt citas uz komeršiem brauca ar savu auto. Tā, piemēram, uz kādu komeršu no aptuveni viena un tā paša sākumpunkta izbrauca divas mašīnas. Viena no tām, distanci veicot bez vērā ņemamiem starpgadījumiem un, kā atmiņu autore norāda, pateicoties pasažieres-dibinātājas Emīlijas Zariņas nekā nezināšanai

par autoceljiem, mērķi nonāca pēc aptuveni četrām ar pusi stundām. Braucējas ar otru mašīnu pilnībā izbaudīja, kā ceļošana notiek tad, ja vēl nav izgudrots internets un *Waze*, bet mašīnā ir četras *dzintras*, kuras pilnīgi precīzi un droši (un katra, protams, pavisam citādi) atceras ceļu uz galamērķi. “Rezultātā – divas reizes braukušas cauri Baltimorai, trīs reizes garām slavenai Arlingtona kapsētai un beidzamo reizi pat iebraukušas iekšā, bet tad, visām delegātēm apspriežoties, devušās pa *Memorial* tiltu atpakaļ uz Vašingtonu un šoreiz mēģinājušas pa *Key-bridžu* tikt uz īstā ceļa, bet arī tā neizdevies atrast pareizo ceļu. Beidzot, intervējot vairākus garāmgājējus un appasoties *gāzu stacijās*, tikušas uz īstā ceļa un ar stipru novēlošanos sasniegušas ceļa mērķi.” Bet skaidrs, ka *Dzintras* kopības gars un filistru nebēdnība spēja pārdzīvot arī šādus atgadījumus. Tam pašam braucienam esot bijis spēkā ceļa komāns, kura devītajā punktā bija rakstīts, ka “nepieklājīgas dziesmas drīkst dziedāt tikai ar aizvērtām acīm, lai oldermanis neredzētu dziedātājus. Šis noteikums neattiecas uz šoferi.”

Dzintru dēļ *sēļi* gatavi kavēt pat savu komeršu

Ne jau katru reizi, kad, komerša priekšdarbus pabeidzot, izrādījās, ka gulvietu skaits nav sarēķināts līdz galam pareizi, fukši devās spokoties vietējos parkos. Nē. Reizēm tā vietā tika izvēlētas romantiskas pastaigas pa staigātājām nepazīstamām takām gar Gauju. Un reizēm gadījās arī tādās pastaigās uzskriet virsū līdzīgi bēdīgiem *sēļu* fukšiem. Tad tālāka iešana bija kopīga un daudz jautrāka. Bet vienmēr, kā stāsta kādas atmiņas, “pienāca rīts, un mums trijām laiks bija steigties atpakaļ pie darba. *Sēļi*, galanti burši būdami, piedāvājas palīgos. Es, neko jaunu nedomādama, teicu, ka palīgu nekad nav par daudz. Pārņakušas izstāstījām konfukšiem savus piedzīvojumus, nosmējāmies un strādājām vaiga sviedros. Pirms brokastīm, kad daudzās vēl gulēja, sacēlās negants troksnis un virtuvē ieskrēja satraukusies seniore. Pēkšņi bija lieli uztraukumi, filistres un tautietes rāva savas baltās kleitas, ātri gērbās, dažai vēl ruļļi bija matos...” Bija atbraukuši *sēļi*, kas par katru cenu gribēja palīdzēt nabaga nogurušajām meitenēm. Uztrauktajai seniorei nācās pielikt krietnas pūles, lai laipni noraidītu neatlaidīgos palīdzētājus un pārliecinātu viņus, ka *dzintras* tiks ar darbiem galā pašu spēkiem. Kad laipnie palīgi beidzot bija devušies paši uz savu komeršu, sākās vainīgo fukšu pratināšana. “Stāvējām tad virtuvē lielos priekšautos, vecās korpēs, vārdu sakot,

Facebook.com publicētā mēme par kartupeļu mizošanu.

briesmīgā izskatā. Tikām rātas un svētītas, visu acu skatu pārmetoši apskatītas, līdz beidzot saņēmām arī sodu. Mūs pielika pie lieliem kartupeļu maisiem, kas līdz pusdienai vienām bija jānomizo. Citi fukši gan slepus nāca palīgā, līdz beidzot tikām atpestītas." Mācība no šī notikuma bija gūta, proti, puišiem var atļaut tikai tādu uzmanības izrādīšanu, ko iespējams arī atbilstoši saņemt. Jo, kā *sēļi* parādīja, *dzintru* dēļ, lai viņām kaut kartupeļus palīdzētu nomizot, burši bija gatavi kavēt pat paši savu komeršu.

Visas vienādiņ melnas kā meitenes

Mirdza Galviņa bija viena no tām filistrēm, kuru *dzintras* varēja apsveikt viņas simts gadu jubilejā. "Jūs saprotiet, vecums dara savu, viņa, iespējams, nesapratīs, kas tieši pie viņas ir atbraucis," pirms viesošānās brīdināja viņas dēls. Taču izrādījās, ka *Dzintras* lieta stāv pāri gadu nastai. Gluži kā Mirdzas *coetus* bilde ar krāsu lentu pie istabas sienas. Vispirms viņa pamanījās paaudzināt atbraucējas, kas ar sevi gan iepazīstināja kā *dzintras*, taču dēla brīdinājuma dēļ krāsas bija nolēmušas nelikt. "Jūs visas esat meitenes, ja?" Mirdza šķelmīgi prasīja. "Man jūs visas izskatāties vienādiņ melnas – kā meitenes." Tad savu tiesu dabūja arī dēls, kurš, mammai krāsu lentu nesdams, atnesa komerša, nevis parasto lentu. Un tad jau varēja sākties arī kūku ēšana, kafijas dzeršana un sarunas par Mirdzas atmiņām. "Es katru vakaru, gulēt ejot, pie sevis tos vārdus noskaitu," teica Mirdza, vaicāta, kas ir viņas krāsu dziesma. "Bet melodiju gan neatceros." Viešņas apsoltīja līdz nākamajai reizei atrast un atvest viņai arī melodiju. Un solījumu turēja. Kad *dzintras* brauca sveikt Mirdzu viņas 101. dzimšanas dienā, dziesmu *Skūpsti mani, vēja dvaša!* dziedāja visas kopā, un Mirdza, kas teica, ka tikai paklausīties, – visskaļāk un drošāk. Arī šai viesošānās reizei pienāca beigas. Un, kā jau tas *dzintru* pulcēšanās reizēs notiek, tika nolemts atvadīties ar tradicionālo atvadu dziesmu. "Tu droši vari sēdēt," jaunās teica Mirdzai. "Nē, tradīcija ir tradīcija, jādara, kā pienākas," kā ar nazi nogrieza Mirdza un, jauno balstīta, cēlās kājās no ērtā krēsla. Tā bija ļoti simboliska atvadu dziesma. Vienā vietā un laikā to dziedāja starpkaru perioda filistre, trimdas laika filistre, filistre, kas *Dzintrā*

Mirdzas sveikšana 101. jubilejā (no kreisās): fil!fil! Inguna Gaile, Mirdza Galviņa, Sarmīte Grava, Ilze Borodkina un m! Linda Briede. 2014. gads.

Foto no *Dzintras* arhīva

Projekta #100StāstiParDzintras100 autore Kuldīgā (no kreisās): fil! Ilze Borodkina, com! Madara Bruģe un com! Zanda Zelma Lece. 2024. gada 20. maijs.

Foto no Zandas personīgā arhīva

iestājās, kad tā veidojās pēc atjaunošanās Rīgā, filistre, kas tikai tikko bija izkāpusi no kommitoņu rindām, un meitene, kura *Dzintrā* vadīja otro semestri. Visi *Dzintras* laikmeti vienuviet, un skanēja viena un tā pati dziesma pēc vienas un tās pašas tradīcijas.

"Mēs katrs esam savu iepriekšējo paaudžu summa," reiz rakstījis pētnieks Hūlio Ortega i *Gasets*. #100StāstiParDzintras100 jāva iepazīt simts no neskaitāmajiem saskaitāmajiem, kas veido šodienas *Dzintru*. **U**

Dejotāji ar saviem bērniem.

Dod manam mūžiņam trejdeviņus dzīpariņus!

Deju kopas *Marmale* 15 gadu jubileja

Deju kopas *Marmale* valdes priekšsēdētāja fil! Kristīne Tjarve, *varavīksne*
Foto: Roberts Blaubs

Brīdī, kad iznāks jaunais *Universitas* numurs, akadēmisko mūžorganizāciju deju kopa *Marmale* būs aizvadījusi mazu atpūtas mikli pēc 15 gadu jubilejas koncerta un viesošanās Sardīnijā, Nuoro, kur šajā vasarā pirmo reizi piedalījās starptautiskajā tautas deju un mūzikas festivālā *Europeade*, kas notika 59. reizi.

2023./2024. studiju gada deju sezona *Marmales* dejotājiem bijusi notikumiem bagāta, bet viennozīmīgi sezonas kulminācija bija 27. aprīlī, kad deju kopa aicināja viesus uz savu jubilejas koncertu *Dod manam mūžiņam trejdeviņus dzīpariņus!*, kas notika biznesa augstskolā *Turība*. *Marmales* jubilejas koncertā uzstājās arī deju kopas jaunākie un tuvākie draugi – jauniešu deju kolektīvs *Pumpuri* no Jūrmalas Pumpuru vidusskolas un senākie draugi, ar kuriem draudzības saites vieno jau vairāk nekā desmit gadus, – vidējās paaudzes deju kolektīvs *Laimės pali* no Lielvircavas.

Piecu gadu laikā kopš *Marmales* desmit gadu jubilejas koncerta un globālās pandēmijas deju kopa piedzīvojusi pārmaiņas. 2021. gada rudenī ceļi šķīrās ar deju kopas dibinātāju un māksliniecisko vadītāju fil! Elīnu Ķerseli, *gundega*, un kolektīvam pievienojās mākslinieciskā vadītāja Dagnija Martinsons.

”

**Kā upes satek jūrā,
tā ļaudis no dažādām
akadēmiskajām
mūžorganizācijām
satiekas *Marmalē*.**

Marmales 15 gadu jubilejas koncertu atklājām ar seno un skaisto lībiešu dziesmas melodiju *Pūt, vējiņi, dzen*

Koncerta atklāšanā *Marmales* dalībnieki dejo ar savu pārstāvēto mūžorganizāciju regālijām.

laiviņu, aizdzen mani..., pulcējot tuviniekus, draugus un mūžorganizāciju pārstāvjus, lai svinētu kopabūšanu.

Marmale (vārds no lībiešu valodas) – jūras mala, un mēs esam Baltijas jūras krastā. Kā upes līkloču ceļiem satek jūrā, tā laudis no dažādām Latvijas vietām un dažādām akadēmiskajām mūžorganizācijām satiekas MARMALĒ. Pašapziņa, vērtības un lepnums ir *Marmales* ģimenes pamatā.

Vairāk nekā divu stundu garajā koncertā *Marmales* un vieskolektīvu dejotāji izdejoja *Marmales* stāstu, pamazām atklājot vēstījumu, kas slēpjas aiz katra deju kopas nosaukuma burtu. Šos stāstus veidoja paši dejotāji un mākslinieciskā vadītāja D. Martinsone. Arī koncertā stāstus viesiem izstāstīja gan *Marmales*, gan *Pumpuru* dejotāji, pamazām atklājot burtus, kas slēpās skatuves noformējumā aiz zaļiem vainadziņiem.

Mijiedarbība... Mūžīgais dzinējs... Mēģinājumi... Mērķtiecība... Mūžorganizācijas... Meitenes... Mīlestība... Šie atslēgas vārdi slēpjas aiz abiem *Marmales* M burtiem. Tomēr fonētiski *Marmale* daudziem asociējas ar marmelādi! Parasti kastītē tie ir dažādu krāsu cukuroti saldumi, un katram ir nedaudz cita garša. Un marmelādi pa vienai nopirkt nevar! Arī *Marmale* ir daudzkrāsaina – katrs dejotājs nes savas mūžorganizācijas vārdu un krāsas, un tikai kopā mēs esam *Marmale* – pulciņš, kopa, ģimene, saime.

Marmalē izveidojušās vairākas ģimenes, kas turpina savu deju stāstu un piepulcinājušas arī bērnus, kuri pārmanto vecāku mīlestību uz deju un uzstājas kopā ar vecākiem. *Marmale* – tā noteikti ir mīlestība!

Aizrautība... Atkarība... Atdeve un atdošanās... Atbildība... *Marmales* nosaukumā ir divi A burti. Jā, dejošana ir iespēja 21. gs. dzīvot latviski, jēgpilni un atbildīgi! Šajā mirklī dejotāji pateicās deju kopas *Marmale* administratīvajai vadītājai fil! Kristīnei Tjarvei, *varavīksne*, kura atbildīgi rūpējas par deju kopas pastāvēšanu – dara, plāno, generē idejas, dejo.

”

Dejošana ir iespēja 21. gs. dzīvot latviski, jēgpilni un atbildīgi.

Savukārt par otro A izskanēja kādas dejotājas stāsts, ko uz sevi var attiecināt daudzi *Marmales* dejojošie vecāki: “Mans ceļš dejā cieši saistās arī ar manu ģimeni, meitiņu – mazo asniņu, un tas ir visemocionālāk... Pirms mazliet vairāk nekā desmit gadiem, kad dejojot biju sākusi nesen un piedalījos dziesmu un deju svētkos pirmo reizi, meituks ar manu mammu gājienā gaidīja mani parādāmies Brīvības ielas malā. Nepaspēju ne aci pamirkšķināt (kur palika pieci gadi?), kad nākamajos svētkos asniņš jau bija jaunkundze, domubiedrs. Uzvilka tautastērpu un nāca kopā ar *Marmali* gājienā, izbaudīja dalībnieku koncertu līdz vēlai naktij. Tas bija tik saviļņojoši.

Diždeja.

Marmales koncertā uzstājas arī dejotāju bērni.

Marmales dejotāju un viņu bērnu kopdeja.

Un tad pagāja vēl pieci neparasti, pilnīgi neiedomājami gadi. Sarežģīti, neveselīgi un pat traģiski pasaulei un mums pašiem. Un tomēr mēs bijām atpakaļ uz deju grīdas, ar jaunu spēku un iedvesmu. Mans bērns – mans mazais asniņš – nu jau dejoja savā kolektīvā, ar kuru arī gāja gājienā un dejoja uz tā paša laukuma. Loģistika, tērpi, vainagi, sadzīve, joki, ballītes... viss vienā raibā virpulī!

Varbūt esmu pārāk sentimentāla, bet tā sajūta ir kaut kas neapprakstāms. Neseno deju svētku koncerta ideja un teksti mani aizķēra ļoti personiski, jau kopš tos pirmo reizi izdzirdēju mēģinājumā. Mēs abas bijām tajā laukumā, bet mamma – tribīnēs. Un pie vārdiem “un tad tu man pamāsi no laukuma” bija ļoti jāsāpēmas, lai novaldītu asaras. Tāds skaists ceļš ir noiets.”

Raksturs... Ritms... Rūpes... Risks... *Marmale* kā riskants piedzīvojums bijis abām mūsu vadītājām. 2009. gada rudenī savā jaunības maksimālismā riskēja *Gundegas* fil! Elīna Ķersele (toreiz vēl com! Elīna Irbe), aicinot uz pirmo korporāciju deju kopas mēģinājumu – tikšanos akadēmisko mūžorganizāciju saimē. Riskēja vilties, ka atnāks tikai viens vai divi cilvēki vai, tieši pretēji, vesela zāle pieredzējušu dejotāju ar augstām ambīcijām. Drosmīgi, mēģinājumu pēc mēģinājuma gājām pretī pirmajam koncertam, lai gan bijām vien 4,5 pāru jauniešu sastāvs, nebija mums tērpu, un, jāsaka godīgi, visiem arī nebija pārliecības, ka vēl pēc mēneša pulciņš pastāvēs... Uzņemoties risku ik uz soļa, darot ko jaunu un pirmo reizi kopā *Marmalē*, Elīna mūs aizvedusi līdz diviem deju svētkiem, studentu svētkiem *Gaudeamus* un skaistiem piecu un desmit gadu jubilejas koncertiem!

Mūsu vadītāja Dagnija aizveda mūs uz mūsu trešajiem deju svētkiem un riskēja citādi, piedāvājot dalību koncertuzvedumā *Dziesma dejo, deja skan*. Viņa piekrita kļūt par *Marmales* māksliniecisko vadītāju pandēmijas laikā, kas bija paretinājis mūsu rindas un krietni saplacinājis kopējo entuziasmu. Dagnija ne vien nenobijās uzņemties vadīt kolektīvu ar tomēr specifisku stāstu, kur komeršu datumi vienmēr būs svarīgāki par koncertu datumiem, kur divreiz gadā ģeorallijs nolaupa trešdaļu pulciņa un

Marmales bērnu studija nereti ir daļa no mēģinājumiem un koncertiem. Dagnija riskēja ar *Marmali* celt un mainīt kvalifikācijas grupu no E uz D, un jau trešo gadu izaicina, iedrošina un virza mūs spert soļus izaugsmē un stāstīt sirsnīgus un emocionāli košus deju stāstus.

LAIME. Laime, ka varam būt kopā, ka spējam un ka mums ir iespēja DEJOT! Tā kā dejotāju sastāvs nav ļoti mainījies kopš pirmā mēģinājuma, tad ir tik skaisti, ka varam arī vēl atcerēties lustīgākās kopīgās ballītes 15 gadu garumā. Un agrāk vai vēlāk *Marmalē* sarunas nonāk līdz laivām un laivošanai, pārgājieniem mežā, jo mums ir sava ģeogrāfu mafija! Arī labsajūta un līdzsvars ir tas, ko dejotāji atrod *Marmalē*.

”

Katrai dejotājai ir savs tautastērps – pašas izvēlēts, izlolots, gādāts.

Un te mūsu L ciešā dzīparā savijas ar E! Latviešu tautastērpi – katrai *Marmales* dejotājai ir savs tautastērps, un tas ir pašas izvēlēts, izlolots, gādāts. Tāda ir noruna un vienošanās, tomēr kopīgs mums visām ir izteiksmīgais Lutriņu tērps un elegantais Smiltenes tautastērps. Ar Smiltenes tautastērpiem saistās *Marmales* visentuziastiskākā padarīšana – ceļš pie saviem pirmajiem tautastērpiem. 2011. gadā piedalījāmies projektā, kur pie tērpu finansējuma varēja tikt, iekļūstot topa trijniekā pēc savākto balsu skaita draugiem.lv platformā. Tā kā sapratām, ka šī ir mūsu vienīgā reālā iespēja tikt pie naudas tērpiem un ar tuvinieku loka balsīm vien būs par maz, izlēmām, ka labs balsu resurss ir studenti, un sākām apmeklēt studentu kopmītnes. Uzdevumu sarežģīja gan iekļūšana tik dažādajās studentu viesnīcās, gan vājais

Gatves deja.

Mākslinieciskā vadītāja Dagnija Martinsone saņem Latvijas Nacionālā kultūras centra Atzinības rakstu.

Vainagos paslēpti *Marmales* burti, ko pamazām atklāja koncerta laikā, par katru no burtiem pastāstot *Marmales* dejotāju radītu stāstu.

interneta tīkls. Gājām ar saviem un aizlienētiem datoriem, kas regulāri bija jālādē, gliemeža ātruma *hotspotiem*. No atsevišķām vietām nācās mukt prom gan dusmīgu dežurantu, gan drošības apsvērumu dēļ. Balsu vākšana ilga mēnesi. Līdz pēdējai minūtei noslēguma dienā nezinājām, vai būsīm tikuši topā. Bet izdevās!

Jaunāko laiku vēsturē *Marmales* dejotāju entuziasms redzams, dejotājiem ik nedēļu mērojot ceļu uz

mēģinājumiem arī no Ventspils, Jelgavas un Siguldas, lai saglabātu ciešo saikni ar dejojošo mūžorganizāciju pārstāvu ģimeni.

Un, protams, mēs paši aizvien entuziastiski ticam, ka "ja nu šoreiz kaut kas nesanāca, nākamreiz noteikti būs".

Marmales 15 gadu jubilejas koncertā paši jubilāri izdejoja 15 dejas, katram no gadiem pa vienai dejai. Šo skaisto notikumu izdejoja 28 dejotāji no 13 mūžorganizācijām, kā arī 12 mazie dejotāji – *Marmales* dejotāju bērni. Šoreiz jubilejas koncertā bija gan viena bērnu deja, gan vecāku priekšnesums bērniem, gan arī lielo un mazo dejotāju kopdeja.

Ar šiem kopīgajiem bērnu priekšnesumiem *Marmales* dejotāji teica vislielāko un siltāko PALDIES savām ģimenēm, mīļajiem, tuvajiem, vecākiem un, protams, bērniem par to, ka vecākiem ir iespēja dejot. Jo dejotāji laiku mēra vien sev zināmās mērvienībās: no šī mēģinājuma līdz nākamajam, no šīs nometnes līdz skatei, no šiem deju svētkiem līdz nākamajiem, bet pa vidu tik daudz ik dienu ir jāpaspēj! Tad nu mīļie ir tie, kas atvieglo dejotāju ikdienu, atbalsta un vairāk vai mazāk saprot, piemēram, kaut tādu nieku, ka negriež vai tieši griež matus, jo tuvojas skate, ka bērnu radīšana būtu vēlams, netraucējot dalībai deju svētkos, vai ka tieši šajā svētdienā ir jādejo, nevis laukos jāsēj, jāstāda vai jāceļ siltumnīca. Patiešām paldies visiem, kuri atbalsta dejotājus!

15 gadu jubilejas koncertā *Marmales* dejotāji izdejoja Latvijā iecienītu un mazāk zināmu horeogrāfu dejas: Jāņa Ērgļa, Jāņa Purviņa, Guntas Skujas, Artas Melnalkšnes, Taigas Ludboržas, Dagmāras Bārbales, Ulda Žagatas, Harija Sūnas, Viļņa Birnbauma, Alfrēda Spuras, Helēnas Tangijevas-Birznieces un Litas Freimanis.

Koncerta izskaņā *Marmales* dejotāji saņēma apsveikumus no SĪP!K! t!!! seniores com! Aivitas Morozas, *gundega*, *Lettonia* I saržētā fil! Kaspara Teikmaņa un com! Artura Zaķa, *Varavīksnes* t/I seniores t! Unas Silamednes.

Tie dejotāji, kuri dejo *Marmalē* jau 15 gadus, saņēma Latvijas Nacionālā kultūras centra atzinības rakstus par aktīvu līdzdalību kultūras vērtību radīšanā un ieguldījumu dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un attīstībā: fil! Silvija Puriņa, *gundega*, fil! Agnese Dimbira-Miglāne, *staburadze*, fil! Sanita Ulpe, *zinta*, fil! Kristīnei Tjarvei, fil! Kristīnei Tjarvei, *varavīksnes*, fil! Madars Brasmanis, *frater letticus*, kr! Dizis Šteinerts, konkordija *Valdemārija*.

Paldies ikvienam, kurš atbalsta *Marmales* dejotājus! Paldies SĪP!K!, P!K!, Filistru biedrību savienībai, konkordijai *Valdemārija*, fil! Tomam Donerblicam, *frater lataviensis*, un fil! Mārtiņam Kalvānam, *frater letticus*, fil! Kristīnei Tjarvei, *varavīksne*, lai mēs kopā varētu svinēt šos skaistos svētkus!

Arī nākamā sezona solās būt dejām bagāta – *Marmales* dejotāji piedalīsies vidējās paaudzes dejotāju svētkos, pamazām gatavosies nākamajiem dziesmu un deju svētkiem un lūkosies pēc jauniem deju izaicinājumiem.

Saules mūžu *Marmalei!* **U!**

2024. gada pavasara semestrī mūžībā aizgājušie biedri

STUDENTU KORPORĀCIJĀS

Lettonia

Fil! Gunārs John Bērziņš, 1963 I, mūžībā devies 02.03.2024. Pensilvānijā ASV

Fil! Jānis Janavs, 1950 I, mūžībā devies 27.01.2024. Losandželosā ASV

Fil! Andrejs Pauls Stīpnieks, 1960 I, mūžībā devies 01.01.2024. Latvijā

Fil! Kārlis Skulte, 1964 II, mūžībā devies 06.06.2023. Sendvičā Masačūsetsā ASV

Selonija

Fil! Jānis Daliņš, 63./64. cI, mūžībā devies 28.02.2024. Rīgā

Fil! Kārlis Mackus, 69./70. cI, mūžībā devies 06.04.2024. ASV

Fil! Guntars Saiva, 53./54. cI, mūžībā devies 28.05.2024. Port Macquarie Austrālijā

Lettgallia

Fil! Juris Blukis, 1958 II, mūžībā devies 14.06.2024. Belmontā Kalifornijā ASV

Talavija

Fil! Kristaps Blūms, mūžībā devies 27.06.2024., atvadīšanās notika Rīgā, krematorijā

Latvia

Fil! Aivars Oga, mūžībā devies 31.01.2024. Bostonā Masačusetas štatā ASV

Fil! Aivars Grīnbergs, mūžībā devies 24.03.2024. Toronto Kanādā

Fil! Viktors Trence, mūžībā devies 21.04.2024. Toronto Kanādā

Fil! Romāns Skuja, mūžībā devies 24.06.2024. Rīgā Latvijā

Patria

Fil! Aivars Saulīts, mūžībā devies 24.04.2024.

Fil! Vidis Vēveris, mūžībā devies 15.08.2024.

Gersicania

Fil! Miķelis Veidis, mūžībā devies 14.03.2024. ASV, pelni apglabāti kapos Turaidā

Fil! Aivars Osis, mūžībā devies ASV, precīzs datums un apglabāšanas vieta nav zināma

Fraternitas Cursica

Fil! Uldis Siliņš, mūžībā devies 07.02.2024. Rīgā Latvijā

Fil! Jānis Miķelsons, mūžībā devies 31.05.2024. Sidnejā Austrālijā

STUDENŠU KORPORĀCIJĀS

Gundega

Fil! Ināra Vehvilainen (dz. Dermāne), mūžībā devusies 02.01.2024.

Fil! Māra Aisars, 39. cI (dz. Germane), mūžībā devusies 10.01.2024.

Fil! Vija Rauda (dz. Rogainis), Sietlas kopa, mūžībā devusies 18.04.2024.

Dzintra

Fil! Skaidrīte Dariuss (dz. Skrīvere), 65. cI, mūžībā devusies 21.04.2024. Austrālijā

Imeria

Taut! Liene Frībe (dzimusi Zemniece), 148. cI, mūžībā devusies 04.02.2024. Argentīnā, atvadīšanās notika Tukuma Evanģēliski luteriskajā baznīcā

Fil! Glorija Schranz, 36. cI, mūžībā devusies 14.02.2024.

Selga

Fil! Aina Rozenbergs, dzimusi Poriete, 26. cI, mūžībā devusies 14.02.2024. Mineapolē

G'fil! Baiba Indriksone, mūžībā devusies 14.05.2024., atvadīšanās notika Latvijas Nacionālā teātra Baltajā zālē

G'fil! Gunta Lāce, mūžībā devusies 16.07.2024., apglabāta Rīgā, Meža kapos

Gaujmaliete

Fil! Ruta Grāvele-Grandell, 31. cI, mūžībā devusies 18.11.2023. Nūdžersijā ASV

Fil! Benita Cīrule, 29. cI, mūžībā devusies 28.12.2023. Ņujorkā ASV

Fil! Ināra Zegebroka-Vīgnere, 40. cI, mūžībā devusies 2023. gada nogalē Adelaidē Austrālijā

Spīdola

Fil! Astrīda Šica, 20. cI, Sidnejas kopa, mūžībā devusies 23.06.2024.

Baiba Indriksone

1932-2024

Aktrise visu mūžu

Fil! Gunta Kinta un fil! Dina Sarceviča, *selgas*

Foto: taut! Liene Muste, *selga*, un no Latvijas Nacionālā teātra arhīva

God!fil! Baiba Indriksone, *selga*, mēdza teikt, ka viņa jau no bērnības bijusi kopā ar *Selgu*, pateicoties mammai – *selgai* Mildai Indriksonei. Par *selgu* goda filistri Baiba kļuva līdz ar korporācijas darbības atjaunošanu Latvijā 1990. gadā. Cienot viņas spožo aktrises talantu, patieso piesaisti *Selgai* un vienmēr dzīvespriecīgo enerģiju, atskatāmies uz savulaik noritējušo ilgo, vērtīgo sarunu ar Baibu, kas publicēta 2013. gada *selgu* internajā izdevumā *Trejkrāsu Lokā*.

Kādā 2012. gada augusta dienā tiekamies ar mūsu goda filistri Baibu Indriksoni *Selgas* konventa dzīvoklī uz sarunu. Baiba uz tikšanos ierodas gērbusies baltā, ar saulesbrillēm, kas atglauž rotaļīgā vēja ieveidotos matus. Smaidīga un enerģiska Baiba dalās atmiņās un pārdomās par dzīvi.

Kad pasaku, ka man jau ir 80 gadi, tad brīnās un skatās uz mani kā uz tādu *ūnikumu*, jo savos gados skrienu un eju savu iespēju robežās, un neuzvedos, kā vajadzētu pirmajai dāmai uzvesties, – tas man nekādi nesanāk.

Mana mamma Mildā Indriksone (dzim. Federe) bija *Selgas* 3. *coetā*, viņas *coeta* dziesma bija *Es nopinu vainadziņu*.

Viņa apprecējās ar studentu Augustu Indriksonu, tās bija studentu kāzas. Māte bija juristos, tēvs – tautsaimnieks. [...] Tēvs darbojās *Fraternitas Rusticana* un *Ataugā*, kā arī bija Zemnieku savienības biedrs. *Ataugā* bija daudzi ārsti, tāpēc tēvam bija pazīstami slaveni dakteri. Vecāki apprecējās 1931. gada Vasarsvētkos, un pēc deviņiem mēnešiem nācu pasaulē, tā kā noteikti esmu pirmās nakts bērns. [...]

1944. gada oktobrī – vispirms tēvs, tad es – aizbraucām uz Vāciju. Cik liktenīgi, mums bija jābrauc ar *Grāfu Štoifenu*, kas bija milzīgs kuģis un nevarēja ienākt Rīgas ostā. Tur, kur tagad ir Akmens tilts, bija maksas kuģīši, kas veda cilvēkus uz kuģi. Mēs bijām kopā ar mammu un vecomammu, kas vairs nebija tik jauna, man bija kādi 12 gadi, brālim – 10 gadi, vēl bija kaut kādi koferi. Mēs nespiedāmies visiem pa priekšu, un, kaut gan mums bija kajīte, vienā brīdī pateica, ka kuģis ir pilns un vairāk pasažierus neņem. Nākamajā dienā mūs aizveda uz Andrejostu, uz *švakāku frakkuģi*, kurā mēs gulējām uz salmiem. *Grāfs Štoifens* tika sabumbots un ar visiem cilvēkiem bija pagalam.

Vienu gadu mēs dzīvojām Vācijā. Astoņu kilometru attālumā no mūsu miesta bija amerikāņu zona, kara beigās daudzi kājām gāja projām, bet mēs nevarējām aiziet, jo

Izrādē Jāzepe un viņa brāļi.
1956. gads.

Izrādē Sieviete – debess un elle.
1964. gads.

Izrādē Rudens dārzs. 1975. gads.

visi slimojām. Tēvs bija tajā pusē, un mēs palikām krievu pusē. Liktenīgi, ka 4. oktobrī mēs no Rīgas izbraucām – tā ir manas vecmāmiņas dzimšanas diena – un 4. oktobrī mūs savāca, lai brauktu atpakaļ uz Latviju. Mūsu ceļš gāja pa nometnēm – Rostokā, Stefīnā, Baltkrievijā. [...] Ceļš nebija viegls, un redzēju daudz ko briesmīgu. Tas bija ļoti grūti, arī atgriezties Rīgā, kur vairāk nav, nekā ir. Mūsu dzīvoklī jau dzīvoja kāds krievu profesors, mums bija tikai tas, kas koferos.

Tomēr labi cilvēki palīdzēja, kaut kā iekārtojāmies mazā istabiņā (ap 13 m²). Atsāku iet savā Zāliša 1. pamatskolā, brālis – savā skolā. Mamma aizgāja uz savu darbavietu – Komunālajā un dzīvokļu celtniecības bankā Doma laukumā. [...]

1948. gadā sāku filmēties, 1949. gadā sāku mācīties Teātra institūtā. 1952. gadā to pabeidzu un apprecējos ar Aleksandru Leimani. Kad 1958. gadā piedzima mans dēls Aivars, es paņēmu vecomammu pie sevis. Mamma visu atlikušo mūžu nodzīvoja viena pati, tāpat kā tēvs Anglijā. Tēvs negribēja atgriezties. [...]

Baiba un selgas

Selgām bija liela kopības sajūta, tāpēc viņas satikās savos svētkos visu krievu laiku. Viņas draudzējās un zināja cita par citu, brauca ciemos. Katru gadu *selgas* kļuva vecākas, citas arī aizgāja mūžībā. Tā kā mācītāju nebija pieņemts aicināt uz kapiem, tad bija izvadītājs. Mani arī aicināja lasīt dzeju, tā es nelielu daļu no *selgām* iepazīnu.

Kad sākās atmoda, man tikko bija nomiris un Jāņos apglabāts vīrs. Tobrīd man bija liels dzīvoklis ar sešām istabām Lāčplēša ielā. *Selgām* vajadzēja sanākt kopā; tā kā viņām nebija vietas sanākšanai, es uzaicināju pie sevis. Toreiz bija daudz ārpus Latvijas dzīvojošu *selgu*. [...]

Šajā saietā man parādīja godu, jautājot, vai kļūtu par goda filistri. Piekritu, godinot mammas piemiņu un vispār iepazīstot *selgas* – dāmas, kuras tagad jau aizsaulē. Tā bija tāda īpatnēja paaudzes aura, cita uzvešanās, viņas bija ļoti jaukas. Lielākoties mēs satikāmies Benjamiņa namā, un, cik varēju, centos tur arī iet.

No vienas puses, skumji, ka vecā paaudze aizgājusi. Bet nākušas klāt jaunas, brīnišķīgas, *smukas* un gudras meitenes. Visa dzīves pieredze, ko atkal mācīt jaunajām, nāk ar gadiem.

”

**Meitenes korporācijā
uz dzīvi skatās gan
sievišķīgāk, gan
praktiskāk, gan
patriotiskāk.**

Tāpat kā dienesta puīši ir pavisam citādāki, ar citu stāju un ar citu noteiktību, arī meitenēm korporācijā ir cita, pozitīvāka dzīves uztvere, jo viņas uz dzīvi skatās gan sievišķīgāk, gan praktiskāk, gan patriotiskāk. [...]

Šajos 20 gados kopš darbības atjaunošanas *Selga* kļuvusi jaunavīgāka, ir ļoti daudz mazo bērniņu. Man ir fotogrāfijas

God!fil! Baiba Indriksone Selgas
gadasvētkos. 2010. gads.

God!fil! Baiba Indriksone ar t/l sen! fil! Daci Raipali Selgas maijkomeršā.
2022. gads.

no bērnības, kad vecāki veda bērnus uz eglītēm. Visi vakari, kurus jūs rīkojat, ir asprātīgāki. Katrai paaudzei kaut kas cits interesē – senāk, šķiet, temati vairāk bija par mājsaimniecību, tagad vairāk runā par dzīvi vispār. *Selgā* ir daudz jaunu seju, līdz ar to kontingents ļoti mainījies, bet tas, ko iepriekšējās seniores mācījušas, saglabāties, jo ir noteikumi, kas un kā jāveda un jādara, piemēram, piedalīšanās 18. novembra gājienā. [..]

”

Korporācijām vajag saglabāt savu auru un uzdevumus.

Iespējams, ka korporācijas ir nedaudz arhaiskas organizācijas, salīdzinot ar *moderno* sabiedrību, bet ir zināmi apstākļi, kāpēc tās radušās un kāpēc tām vajag saglabāt savu auru un uzdevumus, kuri bija toreiz. No malas skatoties, literārie vakari un pasākumi par daudz ko ieinteresē un ļauj uzzināt daudz jauna, kā arī rada draudzības un kopības sajūtu. Var draudzēties savā studiju kursā, tomēr mācības beigsies, un visi izklīdīs, bet, ja ienāk *selgās*, tas ir uz mūžu. Kamēr būs griba visas redzēt, tikmēr tu nāksi. [..]

Manuprāt, bieži ārpus Latvijas dzīvojošajām *selgām* ir nevis pienākums, bet vajadzība satikt citai citu, savu interešu loka cilvēkus. Ļoti svarīga ir savstarpējā saziņa, īpaši šajā

skrejošajā laikmetā, kad labi ja piezvana pa telefonu cits citam. Tiešā tikšanās, dialogs, saruna ir tā, kas notiek šajās sanāksmes reizēs. Taču draudzība prasa laiku, un tā jākopj, tāpēc jāatsakās no kaut kā cita.

Laika vērtība jeb kā visu pagūt?

Man visu mūžu bijis daudz ko jāspēj apvienot – darbu gan teātrī, gan filmās. Toreiz man bija ļoti daudz darba, jāpiedalās dažādos raidījumos, visu laiku jāskrien. Bija ļoti modē dažādas tikšanās ar skatītājiem. Kad biju spēcīgāka, gāju no lugas uz lugu. Līdz ar to bija ļoti jāplāno laiks, lai to visu izdarītu, jo nevarēja pateikt: “Nē, to es nedarīšu.” Piemēram, teātrī bija ļoti nepatīkama lieta – sienasavīzes –, kas iznāca uz katru pirmizrādi. Tiem, kas spēlēja galvenās lomas, vajadzēja sagatavot rakstiņu. Tāda bija tā laika teātra prasība – avīzei bija jābūt, un tas nebija apspriežams. [..]

Tāpat bija jārūpējās par dēlu, jo mana vecmāmiņa diezgan ātri aizgāja mūžībā. Man bija jāgādā par bērna audzināšanu, vajadzēja dēlu izvadīt uz *Dzintariņu*. Gādāt, lai mājās būtu, ko ēst, un lai māja būtu tīra. Man blakus bija lielais Aleksandrs Leimanis, kuru vienmēr esmu respektējusi, nekad neesmu runājusi pretī. Tā bija liela dzīves skola – spēt pietušet viņa vētrinos uzliesmojumus, noņemt vīram visas rūpes par sadzīvi, lai viņš varētu darīt savu darbu.

Mums bija arī vasarnīca. Augusts man vienmēr bija šausmīgs mēnesis, jo bija jālasa ogas un jāspiež sula, mēs gājām sēnēs, un sēnes vajadzēja konservēt. Manam vīram bija arī hobijs skābēt kāpostus. [..]

Tā ir laika sadale. Nevar bezmērķīgi darboties, piemēram, šodien meitenes ļoti bieži tikai smēķē un pļāpā, tajā laikā būtu kaut kas jādara. Tāpat arī tagad man ir savi pienākumi

Ar selgām maijkomeršā (pirmajā rindā trešā no labās) Mellužos. 2022. gada maijs.

mājās, kas jāizdara. Varbūt savu klātbūtni savai ģimenei pārāk uzspiežu, bet tas man dod impulsu kustēties. [..]

Piemēram, kad man bija problēmas ar kājām, atradu lugu, kuru var spēlēt ratiņkrēslā, un tā toreiz nospēlēju. Tāpēc tagad, kopš man veselu gadu šīs problēmas nav, es domāju, ka mani varēja vairāk teātrī aizņemt. Bet tāpat visu laiku kaut kas notiek, kaut kur jāiet un kaut kas jāiemācās. Tāpat piedāvājums piedalīties filmā par senioru rotu uzradās pilnīgi negaidīti. Režisors bija domājis par katru aktieri, rakstot scenāriju, lai nebūtu lomu, ko tēlo, bet būtu mēs paši. Tas bija interesanti, ka vienas paaudzes aktieri tikām kopā, bija arī brīvie brīži un plāpāšanas.

”

Kad man bija problēmas ar kājām, atradu lugu, kuru var spēlēt ratiņkrēslā.

“Māmiņ!”

Tomēr par savu ģimeni varu teikt, ka viņi dzīvo man līdzi un visādi atbalsta. Nejūtos viena nevienu brīdi. Varētu domāt, ka ar manu profesionālo dzīvi nav nepieciešama šī vajadzības sajūta, bet tajā pašā laikā reizēm darbs ir ļoti tālu. Mana vedekla saka, lai pierakstu atmiņas, jo esmu tik

daudz redzējusi, tikusies ar interesantiem cilvēkiem. Bet es saku: “Kam tas vajadzīgs?” Leimanim savā laikā radiņi uzdāvināja kladīti, lai viņš rakstītu par savu dzīvi. Viņš ir no Smolenskas latviešiem, viņš piedzīvojis 1937. gadu Maskavā, visi pēckara gadi un izrādes, filmas. Tajā laikā vīrs jau septiņus gadus bija no studijas projām, un viņš teica: „Ja es pats neesmu vajadzīgs, kam vajadzīgas manas atmiņas.” Tāpēc viņš neko neuzrakstīja.

Tā es arī domāju, ka man nav, ko rakstīt. Kad man, piemēram, lūdza sniegt interviju žurnālam *Legendas*, es sarāvos, jo es taču neko tādu neesmu izdarījusi. Esmu spēlējusi tikai kaut kādas meitenītes, man nav bijušas nekādas klasiskās, lielās lomas. Spēlēts ir daudz kas, bet ne tā, ka būtu kaut kas izcils bijis. Vienīgi tagad uz teātra sezonas atklāšanu aizgāju kā vecākā aktrise. Es gan nejūtos kā vecākā.

Kad man kādā ballē pienāk klāt, skatās acīs un dod puķīti, un saka, cik esmu brīnišķīga aktrise, tas ir aizkustinoši, bet tajā brīdī es nejūtu, ka tas tā tiešām ir. Varbūt tādēļ man ir tā vēlēšanās vēl kaut ko ķert, kaut ko grābt, lai gan zinu, ka savā dzīvē neko izmainīt nevaru. Tāpat diemžēl arī Lilita Bērziņa, kas ir daudzas lielas klasiskās lomas nospēlējusi, galvenokārt paliek atmiņā kā Mirdzastante no kinofilmas *Limuzīns Jāņu nakts krāsā*, tā es, paldies Dievam, – ar *Vella kalpiem* un *Limuzīnu Jāņu nakts krāsā* ar savu: “Māmiņ!”

Saka, ka Dievs dod cilvēkam 70 gadus, pēc tam nākamie ir viņa dāvana. Tā kā es no viņa esmu saņēmusi lielu, lielu dāvanu. Lai gan veselība nav spoža, tas, kā jūs redzat, man netraucē plivināties apkārt. Man ir interese par mazbērniem, kā izvērtīsies viņu dzīve. Tas it kā ir slikti dzīvot līdzi citu cilvēku dzīvei, jo nevar nākamajām paaudzēm ļoti uzmākties, jāļauj viņiem pašiem dzīvi veidot pēc sava prāta. Un tikai katrs, pats apdedzinoties, saprot, kas ir uguns. [..]

Baibas filozofija

Bieži vien mēs gribam izkļūties labāki, nekā mēs esam. Varbūt kādreiz egoistiski kaut ko sev par labu darām. Dzīvē, man liekas, paši esam kā literāti, rakstnieki, jo mēs savu dzīvi no dažādām ainiņām veidojam. Teātrī viss uzrakstīts priekšā, un vajag spilgti tos apstākļus izdzīvot. Bet dzīvē tu vari piegļaimoties, ienīst, tu vari dažādi katru epizodi veidot – tas no paša atkarīgs. [..]

Saikne ar cilvēkiem

Manuprāt, kopā sanākšana ir cilvēku enerģijas apmaiņa. Tā ir dzīva interese par otru cilvēku, un tam otram cilvēkam – par tevi. [..] Tas ir iemesls, kāpēc otrs cilvēks vajadzīgs, kāpēc ejam ciemos, jo mēs dodam no sevis, – ne jau tas, ka aiznesam dāvanīņu un dabūjam pretī kafiju. Tiekoties mēs bagātinām otru cilvēku, un viņš arī tāpat bagātina mūs.

Šī saikne ar cilvēkiem ir tāda pati arī uz skatuves: mēs dodam skatītājiem savas emocijas, bet tas, kā skatītājs klausās un skatās, atkal dod spēku aktieriem. Aktieris bez skatītāja nav nekas. Tāpat arī, runājot ar otru, var redzēt, vai šis dialogs ir vajadzīgs, vai ieklausās tevī vai ne. Vientulība ir tad, kad nav, ar ko dalīties. Tāpēc bieži vien veikalos ir sarunas ar svešiem cilvēkiem, jo nepieciešams izrunāties.

”

Tiekoties mēs bagātinām otru cilvēku, un viņš tāpat bagātina mūs.

Iedvesmas mirklis

Par *selgām* varu teikt, ka pēdējais tāds spilgtākais mirklis bija 2011. gada maijkomeršs, kad bijām Kroņaucē un kad ziedēja tie brīnišķīgie ceriņi, kad stāvējām ūdens malā un visas baltā. Tas bija ārkārtīgi skaisti. Baltā krāsa jums pietāva. Jauki, ka visas bija izrāvušās no Rīgas, un kā mēs tikām gaidītas – viss bija izdomāts un sagatavots. Mēs visu piepildījām ar optimismu un gaišumu.

Pašai pirmizrādes vienmēr bijuši lieli svētki, kad nezina, vai būs vai nebūs. Izšķirošais manā profesijā ir ziņojuma dēlis, kad sadala lomas un izlasi, vai ir loma vai nav.

Pārmaiņas dzīvē

[..] Jāsaprot, ka pārmaiņas no tevis kaut ko prasīs, un jādomā, vai tu to varēsi, kā to savienot ar citām lietām. Pirms filmas par armiju domāju par savu mazo sunīti, kas pieradis, ka esmu mājās. Bet dēls teica: “Kas par muļķībām! Neņem galvā, ej cilvēkos, jo vairāk kusties, jo labāk.” Vienmēr pastāv zināmas šaubas, vai būs pietiekami daudz spēka, bet vispār šos zvanus mīlu. [..]

Aplūkojot god!fil! Baibas Indriksones ģimenes vēsturiskās fotogrāfijas.

Harmonijas recepte

Grūti panākt iekšējo mieru, jo ir visādi kairinātāji, uz kuriem tu vari dažādi reaģēt. Jaunībā un vecumā uz vienu un to pašu lietu vari skatīties dažādi. Tagad ar savu dzīves pieredzi zinu, ka ir lietas, kuras cilvēks nevar mainīt, tāpēc nav vērts lēkt uz ecēšām. Tagad saprotu, ka tu vari pārdzīvot, dzīvot līdzī, bet no tā nekas nemainīsies.

Neciešu naidu, negatīvās un melnās emocijas. Ja kaut kas tāds ienāk dzīvē, ir tāpat kā ar filmu, kas tiek sagriezta mazos gabaliņos, un visu laiku atkārtojas viens un tas pats. [..] Kad bijusi kāda slikta lieta, nevajag otrreiz par to stāstīt, jo tu atkal izdzīvo tās negācijas, kas bija tajā brīdī.

Kā jau teicu, galvenais, lai apkārt būtu tuvi, mīļi cilvēki, lai viņiem viss būtu labi, lai darbs veiktos. Tāpat būtiska ir mājdzīvnieku veselība un labsajūta, jo prieku, ko dod mans Pīksis, nevar aprakstīt. [..] Viņam ir tāda mīlestība, ka viņa dēļ esmu vairākas reizes dienā dārzā pastaigāties. Viņš ir laika zaglis, bet arī dod ārkārtīgu prieku. Tātad viss, kas sagādā prieku, ir labi. Vajag tikai saprast, ka arī tās sīkās lietas var būt ļoti lielas un labas.

Esmu jums visu pastāstījusi skaistos vārdos kā pozitīvs tēls. Bet arī uz skatuves nekad neesmu bijusi kundze, vienmēr kāda kalpu meita. Vienmēr esmu vairāk domājusi par sev tuviem cilvēkiem nekā par sevi, tāpēc nekad neesmu gājusi uz kādiem skaistumkopšanas saloniem. Katrs cilvēks ir citādāks, un, kā viņam patīk, tā viņš dzīvo. Ja viņš slikti dzīvos, dabūs ar bomi pa pieri, ja labi dzīvos, tad Laimas māte nāks viņam palīgā.

Par savu dzīvi varu teikt, ka neko nemainītu, jo viss pieder man – gan labais, gan sliktais.

Ar dzirkstošu mirdzumu acīs visās skatuves un ekrāna gaitās. Ar sirsnīgu mirdzumu acīs aiz kulisēm un mājas solī. Ar gaišu mirdzumu mūžībā. *Siti tibi terra levius!* **U!**

Nezināms. 1906. gads. Avots: Latvijas Fotogrāfijas muzejs, LFM21312

Jānis Poruks, *selonus*. Ap 1910. gadu. Avots: Latvijas Fotogrāfijas muzejs, LFM5372

Kāpēc 20. gadsimta sākuma fotogrāfijās cilvēki nesmaidīja?

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Vai kādreiz, skatoties 19. gadsimta nogalē un 20. gadsimta sākumā uzņemtajās fotogrāfijās, esi aizdomājies, kāpēc cilvēki tajās nesmaidā? Papētīju šo jautājumu tuvāk un izzināju, ka tas ir daudz interesantāks, nekā sākotnēji varētu šķist.

Pirmie fotosaloni parādījās 19. gadsimta 40. gados, drīz pēc tam, kad tika izgudrota fotokamera. Salonos cilvēkiem piedāvāja iespēju iemūžināt sevi uz fotoplates, kas toreiz bija revolucionāra tehnoloģija. Saloni bieži vien atradās pilsētas centrā un bija iekārtoti ļoti grezni, radot ekskluzivitātes un noslēpumainības atmosfēru. Tāpat agrīnajos fotosalonos bieži vien trūka apgaismojuma, kas varēja radīt **drūmu un nopietnu atmosfēru**. Un, tā kā šajā laikā fotoaparāts bija liela koka kaste ar melnu pārklāju, aiz kura nevarēja redzēt pašu fotogrāfu, daudziem, kas fotografējās, bija **bail** no šī procesa. Fotografēšanās bija jauna un neparasta pieredze. Cilvēki jutās neērti vai pat nobijušies kameras priekšā. Un kā gan vari smaidīt, ja tev ir bail.

Gleznoti portreti bija radījuši zināmu priekšstatu, ka cilvēki tiek attēloti rāmu seju un viegli jaušamu smaidu. Reti kuram gleznotājam izdevās saglabāt kopējo smaida integritāti sejā, kad visi sejas muskuļi atbilstu smaida emocionālajam stāvoklim. Tika uzskatīts, ka **plats smaids gleznā vēsta par vājprātu**. Šis priekšstats par nesmaidīšanu sākotnēji pārgāja arī uz foto, jo kurš gan fotogrāfijā gribētu izskatīties traks?

Laikā, kad attīstījās fotogrāfija, izplatīta problēma bija **slikta zobu higiēna**. Cilvēki varēja izvairīties no smaidīšanas fotoattēlos, lai paslēptu zobu slikto stāvokli. Bezzobaini smaidi nav skaisti, un tas bija skaidrs gan toreiz, gan tagad.

Kāds vecmeistars man reiz stāstīja, ka viens no fotogrāfa baušļiem ir **neteikt modelim: "Smaidi!"**, jo līdz ar to parādās viņa samākslotība. Fotogrāfam smaids jāpanāk ar

citiem paņēmieniem, lai sejā atklātos cilvēka būtība – ar smaidu vai bez tā.

Visbeidzot, uzņemt foto 20. gadsimta sākumā bija dārgi, un to uztvēra ar ļoti lielu nopietnību un kā formālu notikumu, jo šāds kadrs, ļoti iespējams, varēja būt vienīgā **fotogrāfija cilvēka dzīvē**. Cilvēki vēlējās iegūt perfektu foto un smaidu uzskatīja par risku, kas varētu attēlu sabojāt. Šo, iespējams, vienīgo fotogrāfiju ikviens glabāja ar vislielāko cieņu un vērtības apziņu – pie sienas rāmī vai albumā.

Tomēr galvenais iemesls, kāpēc foto nevarēja smaidīt, bija saistīts ar foto uzņemšanas procesu (**ekspozīcijas ilgumu**). Agrīnās fotoplates bija jutīgas pret gaismu, tāpēc fotoattēla uzņemšanai bija nepieciešams ilgs ekspozīcijas laiks. Tas nozīmēja, ka cilvēkiem bija jāpaliek nekustīgiem, lai iegūtu asu attēlu, un smaida saglabāšana bija sarežģīta.

Ir pagājuši gandrīz 200 gadi. Mums ir digitālās spoguļkameras, telefoni ar vairākām kamerām. Telefonu atmiņas un *mākoņi* pilni tūkstošiem fotogrāfiju, kurās smaida tuvākie cilvēki, draugi, kolēģi. **Smaidiet savos foto, jo jums taču nav bail, ka jūs fotografē, vai ne?!**

Īpašs paldies fil! Guntim Gailumam, frater vanenicus, par palīdzību foto meklēšanā!

U!

59. Baltijas tautu komeršs Tartu.

Foto: Jonass Sizasks (*Joonas Sisask*)

Žurnāla veidošanā piedalījušies:

redaktore:

fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

redaktore vietniece:

fil! Ilze Zvirgzda, *selga*

redkolēģija:

fil! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*

fil! Eduards Grigorjevs, *frater imanticus*

fil! Ieva Lazdiņa, *gundega*

fil! Inese Tauriņa, *dzintra*

fil! Ance Āboliņa, *spīdola*

com! Artūrs Špaks, *lettonus*

com! Roberts Rasums, *lettonus*

izplatīšana/abonēšana:

fil! Rūdolfs Ziņģis, *gersicanus*

korektore: Indra Endzele

maketētāja: Rita Kalniņa

Paldies ikvienam konventam un raksta autoram par atsaucību uz bezatlīdzības darbu 284. numura tapšanā. Žurnālu sagatavojušas *Universitas* redaktore un redkolēģija. Izdevusi F!B!S! ar L!K!A! finansiālu atbalstu.

Tirāža 1300 eksemplāri

Iznāk divreiz gadā

Par iespēju saņemt žurnālu interesēties savā korporācijā vai rakstīt:

e-pasts: universitas@pk.lv

adrese: Rūpniecības iela 4A, Rīga, Latvija, LV-1010

tīmekļvietne: www.universitas.lv

Facebook: [zurnalsUniversitas](https://www.facebook.com/zurnalsUniversitas)

Redakcija patur tiesības iesūtītos materiālus redīgēt, saīsināt, atlikt vai neiespiest.